

Miljökonsekvensbeskrivning med sociala konsekvenser

-för Fördjupning av översiktsplan för Veberöd

2 mars 2022

**LUNDS
KOMMUN**

Deltagande personer

Ansvarig: Susanna Bruzell, Stadsbyggnadskontoret Lunds kommun

Olika experter inom Lunds kommun har varit delaktiga i specifika frågeställningar

Staffan Nilsson, Calluna, har skrivit underlag till avsnittet Naturvärden och grön infrastruktur, med grund i den naturvärdesinventering som gjordes 2019.

Kommentar: Inför antagande har miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om vattenkvalitet uppdaterats i enlighet med de slutresultat som underliggande utredning levererat under granskningstiden.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	7
Veberöd idag.....	8
Avgränsningar.....	11
Planförslag och alternativ.....	13
Planförslag.....	13
Nollalternativ.....	15
Alternativ markanvändning.....	17
Miljöaspekter.....	20
Naturvärden och grön infrastruktur.....	20
Rekreation och friluftsliv.....	28
Vattenkvalitet.....	33
Översvämningar.....	39
Hushållning med mark och naturresurser.....	44
Klimatpåverkan och klimatanpassning.....	48
Kulturmiljö.....	55
Hälsa och säkerhet.....	59
Markföroreningar.....	64
Sociala aspekter.....	68
Demokrati.....	74
Utbildning och lärande.....	74
Levnadsvanor.....	75
Arbete och sysselsättning.....	77
Boende och närmiljö - boende.....	78
Boende och närmiljö - vardagsservice.....	79
Boende och närmiljö - mobilitet och tillgänglighet.....	80
Boende och närmiljö - mötesplatser, trygghet och identitet.....	81
Boende och närmiljö - hälsosamma miljöer.....	81
Jämställdhet.....	82
Utveckling efter 2040.....	85
Sammanfattning av överväganden och bortvalda alternativ.....	87
Samlad bedömning.....	89
Påverkan på riksintressen.....	91
Påverkan på LundaEko och miljömål.....	94

Sammanfattning

I Lunds kommuns översiktsplan anges att Veberöd ska ges möjlighet att växa med cirka 1200 bostäder fram till 2040, med det kulturhistoriska arvet, närhet till natur och med ett aktivt föreningsliv som viktiga kvaliteter och karaktär. En fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för Veberöd, Lunds kommun, tas fram för att beskriva hur området ska utvecklas framöver. Denna miljö- och sociala konsekvensbeskrivning (MSKB) bedömer granskningsförslaget för FÖP Veberöd.

Planförslaget fokuserar på att hålla ny bebyggelse inom dagens gränser för tätorten och växa genom en tätare och högre bebyggelsestruktur i kollektivtrafiknära lägen. I förslaget föreslås bebyggelse i riksintresset för Simrishamnsbanan. Nollalternativet utgår från beslutad översiktsplan (2018-10-11), med vissa revideringar utifrån känd kunskap. Ett miljöalternativ har tagits fram i MSKB som beskriver hur Veberöd kan utvecklas med Simrishamnsbanan, i övrigt likt planförslaget.

De miljöaspekter som bedöms som mest betydande och som har stor påverkan på en hållbar utveckling i Veberöd är hållbar mobilitet och energiförsörjning, översvämnings- och vattenhantering och att ge förutsättningar för biologisk mångfald och natur samt att bevara jordbruksmark. Ur ett socialt perspektiv är det mest angeläget att öka utbudet av olika boendeformer, arbetstillfällen och service samt tillgång till rekreation och mötesplatser.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget innebära bättre förutsättningar att bidra till en hållbar utveckling än nollalternativet. Skillnaderna mot miljöalternativet syns främst i de aspekter som berör mobilitet och Simrishamnsbanan på olika sätt. Klimatpåverkan och arbetsmarknad får positiva konsekvenser i miljöalternativet medan hälsa berörs negativt utifrån buller. Miljöalternativet bedöms bidra mer till en hållbar utveckling än planförslaget, och skapar förutsättningar för hållbara strukturer för såväl Veberöd som regionen under en lång tid framöver.

Planförslaget och miljöalternativet möjliggör det önskade bostadsbehovet och bygger på ortens identitet och karaktär med naturnärlighet som viktigt värde. En effektiv markanvändning föreslås som tar mindre jordbruksmark i anspråk och nyttjar naturresurser mer effektivt än nollalternativet. En tätare bebyggelsestruktur ger bättre förutsättningar att använda ny och befintlig infrastruktur och för effektiva energilösningar. Hållbar mobilitet främst inom orten gynnas av den tätare strukturen i planförslaget och miljöalternativet. Bebyggelse har till största del föreslagits hållplatsnära utifrån bussarna, vilket är bra både för minskad klimatpåverkan och för sociala aspekter.

Planförslaget och miljöalternativet visar att det är möjligt att tillföra de bostäder som planeras i Veberöd genom förtätning, och uppfylla både kommunens egna mål och vara restriktiv i enlighet med Miljöbalken 3 kap. 4 §. Viss jordbruksmark tas i anspråk för verksamhetsområde, som kan anses motiverat för att orten ska kunna växa och tillföra arbetsplatser inom Veberöd. Nollalternativets ianspråktagande av jordbruksmark behöver motiveras och avvägningar tydliggöras.

För naturvärden och rekreation tas inga betydande naturvärden och grönområden i anspråk i planförslaget och miljöalternativet. Förbättringar och förstärkningar föreslås, som både får positiva konsekvenser och som kan mildra de negativa som uppstår.

Planförslaget och miljöalternativet hanterar översvämningsproblem, som är ett känt problem i Veberöd. Åtgärder för framför allt befintlig bebyggelse har identifierats och ny lokaliserats utifrån resultaten. I nollalternativet har ytorna inte anpassats efter översvämningsproblematiken, men problemen har uppmärksamats.

Det finns många kulturhistoriska värden i Veberöd. En varsam förtätning som lyfter fram dessa kan bidra till ortens identitet och karaktär. De kulturhistoriska värdena behöver beaktas i fortsatt planering för att inte riskera negativa konsekvenser för ortens historiska värden. Miljöalternativets högre och tätare struktur som motiveras med en järnvägsstation kan innebära en konflikt med kulturmiljövärden.

Utifrån det sociala perspektivet bedöms samtliga alternativ innebära en förbättring för Veberöd, då ett mer blandat bostadsbestånd tillkommer och det kan bli ett ökat underlag för service samt fler arbetstillfällen. Planförslaget och miljöalternativet bedöms vara mer positiva för grönska och rekreation, mobilitet, mötesplatser och trygghet samt jämställdhet då strategier för dessa har utvecklats i planförslaget. Miljöalternativet ger ytterligare positiva effekter för mobilitet, arbete och sysselsättning på grund av Simrishamnsbanans möjligheter. I den fortsatta utbyggnaden är det av stor vikt att servicen byggs ut i samma takt som orten växer.

Flertalet berörda riksintressen bedöms kunna samordnas med planerad bebyggelseutveckling utan att påverkas negativt. Förslaget innebär ingen negativ påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten, om föreslagna åtgärder genomförs bidrar det till en förbättrad vattenkvalitet.

Riksintresse för framtida kommunikationer avser Simrishamnsbanan. Planförslaget föreslår att riksintressezonen byggs igen, vilket omöjliggör en framtida järnväg genom Veberöd och inom det utpekade riksintresset. Planförslaget innebär påtaglig skada på riksintresset och påverkar inte enbart dess utformning i Veberöd utan kan riskera att hindra utbyggnaden av hela Simrishamnsbanan. Konsekvenserna av detta behöver utredas på en större skala än i en fördjupning av en översiktsplan. I nollalternativet och miljöalternativet kan Simrishamnsbanan fortfarande genomföras.

Samlad bedömning - Miljökonsekvenser¹			
	Nollalternativ	Planförslaget	Miljöalternativet
Naturvärden	Måttligt -	Små +	Små +
Grönstruktur	Små -	Små +	Små +
Rekreation och friluftsliv	Små -	Måttligt +	Måttligt +
Vattenkvalitet	Små -	Måttlig till stor +	Måttlig till stor +
Översvämningar	Måttligt -	Måttligt +	Måttligt +
Hushållning med mark och naturresurser	Stor -	Stor +	Stor +
Klimatpåverkan	Stor -	Måttlig -	Stor +
Klimatanpassning	Små -	Små +	Små +
Kulturmiljö	Små -	Små -	Små -
Hälsa och säkerhet	Små till måttlig -	Obetydlig	Små -
Markföroreningar	Måttlig +	Små +	Små +
Samlad bedömning - Sociala konsekvenser			
	Nollalternativ	Planförslaget	Miljöalternativet
Demokrati	Bedömning saknas		
Utbildning och lärande	Måttligt -	Måttligt +	Måttligt +
Levnadsvanor	Små +	Måttligt +	Måttligt +
Arbete och sysselsättning	Måttlig +	Små +	Måttlig +
Boende och närmiljö			
<i>Boende, service, mötesplatser, trygghet, hälsa</i>	Måttlig +	Små +	Små +
<i>Mobilitet och tillgänglighet</i>	Små -	Små +	Stora +
Jämställdhet	Måttlig +	Små +	Små +

¹ Nollalternativet jämförs med nuläget, planförslaget och miljöalternativet med nollalternativet. Det vill säga att i tabellen ska inte bedömningar för planförslaget och miljöalternativet direkt jämföras mot nollalternativet, utan som förändringar jämfört med nollalternativet.

ÖVERSIKTSKARTA VEBERÖD

Inledning

Bakgrund

Lunds kommun ska möjliggöra 26 000 bostäder till år 2040 enligt översiktsplanen som antogs 2018 (2018-10-11). I översiktsplanen beskrivs att Veberöd ges möjlighet att växa med cirka 1200 bostäder fram till 2040, med det kulturhistoriska arvet, närhet till natur och med ett aktivt föreningsliv som viktiga kvaliteter och karaktär. En fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för Veberöd, Lunds kommun, tas fram för att beskriva en långsiktig målsättning för området och hur området ska utvecklas framöver.

Denna miljö- och sociala konsekvensbeskrivning (MSKB) är del av den fortlöpande miljöbedömningsprocessen i framtagandet av FÖP Veberöd och utgör del av beslutshandling till granskningshandlingen. FÖP Veberöd har tillsammans med MSKB:n varit ute på samråd under 2021, under vilket berörda från både myndigheter och allmänhet har haft möjlighet att yttra sig om dessa. Synpunkter har inarbetats i FÖP och MSKB.

Miljöbedömning av planer

Enligt miljöbalken ska en miljöbedömning genomföras för planer som kan antas innebära en betydande miljöpåverkan. Syftet med miljöbedömningen är att miljöaspekter tas omhand och integreras i planen så att en hållbar utveckling främjas. En översiktsplan, och således även en fördjupning som här, bedöms alltid medföra betydande miljöpåverkan och en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning för planen ska därför göras. Miljökonsekvensbeskrivningen utgör dokumentation av den fortlöpande miljöbedömningsprocessen som följer framtagandet av planen och ska uppfylla miljöbalkens krav enligt 6 kap. Miljöbedömningar.

I denna konsekvensbeskrivning har även sociala aspekter inkluderats. I MSKB:n tydliggörs under respektive aspekt vilken eller vilka mål under Agenda 2030 som berörs.

MSKB:n utgör ett beslutsunderlag för kommunens politiker inför antagande av planen, men syftar också till att ge berörda parter, allmänheten och tjänstepersoner en samlad bild av planförslagets konsekvenser för miljö och sociala aspekter.

Mål och program

Lunds kommuns översiktsplan (antagen 2018-10-11) anger ett antal mål för kommunen till år 2040. FÖP Veberöd bygger vidare på dessa mål, utifrån områdets förutsättningar att bidra till de övergripande målen för hela kommunen.

Lunds kommun har en hållbarhetspolicy som ska styra kommunens verksamhet och utveckling. Kopplat till policyn finns det ekologiska programmet LundaEko och program för social hållbarhet.

LundaEko 2021-2030 innehåller den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling och beskriver lokala mål för miljötillståndet, utifrån de nationella och regionala miljömålen samt Agenda 2030. Översiktsplanen bidrar till att uppfylla målen i LundaEko och de två dokumenten styrker varandras målsättningar.

Program för social hållbarhet omfattar folkhälsa och mänskliga rättigheter, och beskriver sex målområden och tillhörande delmål. Programmet utgår från relevanta mål i Agenda 2030.

Veberöd idag

Förutsättningar

Veberöd är en tätort med cirka 5 500 invånare i östra delen av Lunds kommun, cirka 2 mil från Lund och 4 mil från Malmö. Bebyggelsen är gles och domineras av villor och radhus. Stor del av befolkningen är barnfamiljer och äldre. Planområdet omfattar Veberöd med närliggande omland, se figur 1.

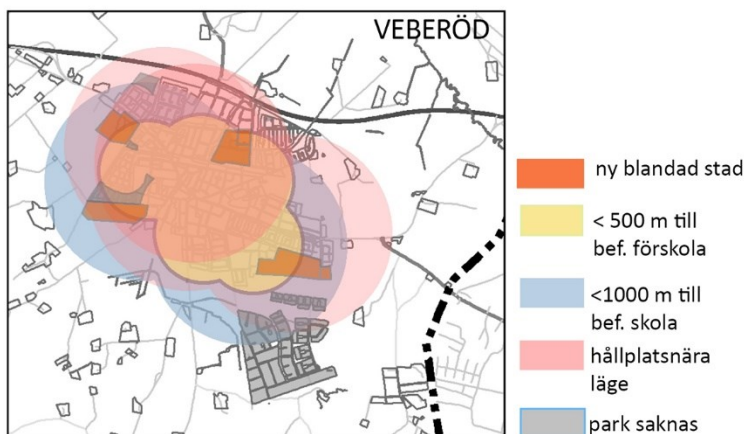
I Veberöd finns vardagsnära service, såsom skolor, förskolor, äldreboende, vårdcentral, bibliotek och livsmedelsbutiker (se figur 2). Orten har relativt liten andel dagbefolkning, vilket påverkar den lokala köpkraften och underlag för affärer och service. Veberöds glesa struktur gör också att delar av bebyggelsen, framförallt södra och nordöstra delarna, har relativt långt till den vardagsnära servicen. Det finns ett starkt föreningsliv med flera lokala föreningar som erbjuder bland annat fotboll, gymnastik och kulturutbud. För annan service såsom folktandvård eller andra fritidsintressen tar sig Veberödsborna till andra orter.

Veberöd är en pendlarort, och en reser både för arbetspendling och för komplettering av ortens egna service, kultur- och fritidsutbud. Det vanligaste färdmedlet är bilen för de resor boende i Veberöd gör (69 procent), följt av kollektivtrafik (13 procent). Kollektivtrafiktillgång är en viktig förutsättning för ortens hållbara resande. Idag finns tre hållplatslägen längs Sjöbovägen, som ger huvuddelen av tätortens invånare god närhet till kollektivtrafik. Regionbussar till Lund och Malmö respektive mot Sjöbo-Simrishamn finns.

Det finns inga större vägar genom Veberöd. Farligt gods går på väg 11. Inom verksamhetsområdet strax söder om väg 11 finns tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter. Det går även en 130 kV kraftledning väster och norr om Veberöd.

Figur 1. Planområde för fördjupning av översiktsplanen för Veberöd.

Figur 2. Ortsvis sammanfattning av tillgänglig service från MHKB för Lunds kommuns översiktsplan. Orange ytor är från översiktsplanens markanvändningskarta. Veberöd har välsorterade livsmedelsbutiker, men ingen stormarknad. Nordöstra och södra Veberöd har längre till delar av samhällsservicen. Rekreativa värden finns men regelrätt parkmark saknas i Idala.

Jordbruket är en viktig näring kring Veberöd. Jordbruksmarken kring Veberöd är av annan jordart än Lundaslätts lerjordar, men den ger framför allt för vissa typer av grödor och grönsaker god avkastning. Det finns även djurhållning.

Veberöds ursprung i lantbrukstraditionen och kopplingarna till jordbruket är ännu tydliga. Också arvet efter tegelbrukseran är väl synligt och det röda teglet är ett starkt signum för orten. Det finns kulturmiljövärden kopplat till jordbruket och odlingslandskapet, byns framväxt längs landsvägarna samt tegelbrukseran. Strax utanför orten finns ett riksintresse för kulturmiljö.

Veberöd erbjuder goda möjligheter till såväl vardagsnära rekreation i tätortsnära grönområden som till friluftsliv på bland annat Romeleåsen, naturreservaten Veberöds Ljung och Humlamaden liksom i det omgivande landskapet. Höga naturvärden finns främst i söder och öster, men också på mindre platser inom orten. Den dominerande jordarten i Veberöd är sand (se figur 12), vilket också är avgörande för flera av naturvärdena.

Veberöd ligger nedströms Romeleåsen och vatten från åsen rinner i Veberödsbäcken genom orten på sin väg mot Klingavälsån och Kävlingeån. Inom orten förs dagvattnet främst till Veberödsbäcken. Kommunens översvämningskartering visar på översvämningsrisker inom och omkring Veberöd i samband med skyfall. Det finns också kända problem med återkommande översvämmningar längs Veberödsbäcken.

Genom dialogprojektet Fokus Veberöd har medborgarnas åsikter och idéer samlats in. Dialogen visar på att närheten till natur och det aktiva föreningslivet tillsammans med bykänslan är viktiga anledningar för många när de valt att bo i Veberöd. Bland de åsikter som förts fram finns önskemål om att vidareutveckla offentliga rum, stråk och mötesplatser som ett torg centralt i orten. Veberödsbäcken är ett viktigt stråk. Ytterligare utveckling av Veberöds naturvärden och grönstruktur och att skapa kopplingar till omkringliggande naturlandskap förs också fram. Idrotten är ett viktigt sammanhållande element för orten.

I Veberöd bedöms behovet av hållbar mobilitet, ökad energihushållning, översvämningshantering och att ge förutsättningar för framtida biologisk mångfald och rekreation som mest angeläget ur ett miljöperspektiv. Ur ett socialt perspektiv är det viktigt att öka utbudet av olika boendeformer, att utveckla serviceutbudet på orten och att tillgång till service följer med i utbyggnadstakten.

Andra planer

Simrishamnsbanans eventuella utbyggnad har varit en fråga under lång tid, men är för närvarande inte aktuell för genomförande. Trafikverket beslutade 2015 om en spårkorridor för framtida järnväg. Samtidigt meddelades att den fortsatta planeringen för järnväg avbryts då finansieringen inte finns på plats och den ingår inte i den aktuella nationella infrastrukturplanen. En framtida Simrishamnsbana enligt Trafikverkets järnvägsplan innebär för Veberöds del en tågförbindelse för persontrafik till Malmö via Dalby och Staffanstorp samt till Simrishamn via Sjöbo och Tomelilla. Beslutad järnvägskorridor anger en central sträckning genom Veberöd med ett centralt stationsläge på samma plats som den tidigare stationen. En planskild gång- och cykelvägskoppling över spåren föreslås i anslutning till stationen. Järnvägen riskerar att bli en barriär inom tätorten och bullerproblematik behöver hanteras.

Byggnadsnämnden har gett direktiv om att FÖP:en ska planera för bebyggelse i riksintressezonen, vilket planförslaget beskriver och har anpassats till. Det innebär att möjligheten att bygga Simrishamnsbanan enligt järnvägsplanen försvinner.

Trafikverket har en pågående översyn av riksintressen, i vilken Simrishamnsbanans status som riksintresse utvärderas. Översynen förväntas vara klar till FÖP:ens antagande, men fram till dess behandlas Simrishamnsbanan som ett riksintresse.

Riksintressen

Inom eller i direkt anslutning till planområdet finns följande riksintressen som regleras i Miljöbalkens 3 och 4 kapitel:

- Riksintresse för naturvård (MB 3 kap 6 §) –N 85 Sandurområdet mellan Veberöd och Blentarp, N 81 Klingavälsån
- Riksintresse Natura 2000 Habitatdirektivet – Klingavälsån, Klingavälsån-Karup, Revingefältet
- Riksintresse för friluftsliv (MB 3 kap 6 §) –FM 13 Romeleåsen med Skrylleområdet
- Riksintresse för friluftsliv (MB 3 kap 6 §) – FM 10 Vomb och Klingavälsån
- Riksintresse för det rörliga friluftsliv (MB 4 kap 2 §) – Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne
- Riksintresse för kulturmiljövård (MB 3 kap 6 §) –M 82 Björnstorp-Veberöd
- Riksintresse för totalförsvaret (MB 3 kap 9 §)
- Riksintresse för kommunikationer (MB 3 kap 8 §) – Väg 11, Simrishamn-Malmö
- Riksintresse för framtida kommunikationer – Simrishamnsbanan

Det finns även andra närliggande riksintressen (N82, N86, N87) som inte bedöms påverkas.

Riksintresse för naturvård och Natura 2000 hanteras under kapitel Naturvärden och grönsstruktur, riksintresse för friluftsliv hanteras under Rekreation och Friluftsliv, riksintresse för kulturmiljövård under Kulturmiljö. Övriga redovisas under *Samlad bedömning, Riksintressen*.

Planhandlingens hänsynskapitel beskriver respektive riksintresse mer ingående och hur dessa berörs av planförslaget.

Miljökvalitetsnormer

I Miljöbalkens femte kapitel beskrivs miljökvalitetsnormer, som är ett juridiskt bindande styrmedel. Miljökvalitetsnormer syftar till att skydda människors hälsa och miljön från olägenheter eller skador, och beskriver kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt som behövs för att undvika sådana. Det finns idag miljökvalitetsnormer för buller, utomhusluft och vattenkvalitet.

Naturvårdsverket beskriver att en "miljökvalitetsnorm fastställs utifrån kunskap om vad som utgör en föroreningsnivå eller störningsnivå som människor, miljö och natur kan utsättas för utan större påverkan. En miljökvalitetsnorm är inte en nivå som är acceptabel att sträva efter utan målsättning ska vara att en god miljö ska upprätthållas eller förbättras."²

Miljökvalitetsnormer för vatten beskrivs under kapitel Vatten. Miljökvalitetsnorm för buller hanteras under kapitel Hälsa och säkerhet. Miljökvalitetsnorm för luft bedöms inte påverkas.

Planhandlingens hänsynskapitel beskriver berörda miljökvalitetsnormer och påverkan.

Avgränsningar

Miljöbedömningen har varit en integrerad del i framtagandet av planhandlingen. Miljöbedömningen fångar upp de strategiskt viktigaste problemställningarna och följer den fördjupande översiktsplanens strategiska nivå. Sådan påverkan som kan antas bli föremål för konsekvensbedömning i senare planskeden eller tillståndprocesser bedöms inte i miljöbedömningen av FÖP:en. De större avvägningar som har gjorts och lett till förändringar i planförslaget redovisas under kapitel *Sammanfattning av överväganden och bortvalda alternativ*.

Tidsperspektiv

Fördjupningen av översiktsplanen har år 2040 som mål. MSKB beskriver Veberöd när det är fullt utbyggt enligt FÖP, strax efter 2040. Vissa miljöaspekter har en påverkan bortom 2040, såsom klimatrelaterade aspekter. För klimatpåverkande utsläpp görs ingen tidsbunden bedömning, då utsläppen lever kvar och påverkar i atmosfären över längre tid. För klimatanpassning används ett längre tidsperspektiv då den bebyggelse som anläggs troligen kommer att finnas kvar i minst 100 år och då utsätts för större klimatförändringar och relaterade effekter än vid slutåret för planens genomförande.

Det finns områden utpekade för utbyggnad efter 2040. Dessa ingår inte i beskrivning av miljökonsekvenser, men en analys av möjliga konsekvenser görs i separat kapitel. Dessa områden hanteras i den kontinuerliga översiktliga planeringen och den processen kommer att omhänderta förändringar i markanvändningen, om och när behov uppstår.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen utgörs av Veberöd tätort med det direkt anslutande omlandet (se figur 1). I de fall kopplingar till närliggande områden förekommer och påverkar bedömningen kommer även de att beskrivas. Detta gäller exempelvis grönstruktur. Vissa aspekter är inte geografiskt bundna, utan får konsekvenser utanför planområdets gränser (som klimatpåverkande utsläpp) och då kommer en bredare bedömning göras.

² Miljökvalitetsnormer - Naturvårdsverket (naturvardsverket.se) Hämtat 2021-06-30

Betydande miljöaspekter

Lunds kommun har bedömt att följande miljöaspekter kan väntas få en betydande miljöpåverkan. Detta har stämts av med Länsstyrelsen i Skåne.

Betydande miljöaspekter:

- Naturvärden och grön infrastruktur
- Rekreation och friluftsliv
- Vattenkvalitet och påverkan på miljökvalitetsnorm
- Översvämningar
- Hushållning med mark och naturresurser
- Klimatpåverkan och klimatanpassning
- Kulturmiljö
- Hälsa och säkerhet –verksamheter, buller och elektromagnetiska fält
- Markföroreningar

I den sociala konsekvensbeskrivningen har påverkan på demokrati, utbildning och lärande, levnadsvanor, arbete och sysselsättning, boende och närmiljö samt jämställdhet bedömts.

Bedömningskala

Konsekvensbedömningen baseras på vilka värden och mål som påverkas och i vilken omfattning. Påverkan på nationella miljömål utifrån LundaEko och folkhälsomål utifrån program för social hållbarhet ingår. För klimatpåverkan påverkas inga värden direkt i nutid, men då bedöms konsekvensen i relation till målet i LundaEko. I bedömningarna jämförs nollalternativet med nuläget och planförslaget och miljöalternativet med nollalternativet. För bedömningen av positiva och negativa konsekvenser används följande skala.

Positiv konsekvens	Negativ konsekvens
Mycket stora konsekvenser Betydande påverkan på riksobjekt, nationella mål eller regionalt intressanta objekt.	Mycket stora konsekvenser Betydande påverkan på riksobjekt, nationella mål eller regionalt intressanta objekt.
Stora konsekvenser Begränsad påverkan på riksobjekt, nationella mål eller värden av regionalt intresse, eller betydande påverkan på värden eller mål av kommunalt intresse.	Stora konsekvenser Begränsad påverkan på riksobjekt, nationella mål eller värden av regionalt intresse, eller betydande påverkan på värden eller mål av kommunalt intresse.
Måttliga konsekvenser Liten påverkan på värden eller mål av nationellt eller regionalt intresse alternativt begränsad påverkan på värden eller mål av kommunalt intresse. Betydande påverkan på värden av lokalt intresse.	Måttliga konsekvenser Liten påverkan på värden eller mål av nationellt eller regionalt intresse alternativt begränsad påverkan på värden eller mål av kommunalt intresse. Betydande påverkan på värden av lokalt intresse.
Små eller obetydliga konsekvenser Begränsad påverkan på värden av lokalt intresse eller inga konsekvenser.	Små eller obetydliga konsekvenser Begränsad påverkan på värden av lokalt intresse eller inga konsekvenser.

Planförslag och alternativ

Planförslag

I beslutet med direktiv för FÖP för Veberöds tätort (Dnr KS 2015/0353) finns ett antal frågeställningar som är särskilt angelägna i Veberöds utveckling. Den 12 december 2019 beslutade byggnadsnämnden att återremittera stadsbyggnadskontorets samrådsförslag med direktiv att Simrishamnsbanan som järnväg ska utgå ur FÖP Veberöd. I stället ska det planeras för ett superbussalternativ med eldrivna fordon och riksintressezonen planeras för bebyggelse.

Planförslaget bemöter de utmaningar och behov som har identifierats och de direktiv som finns. Mål och strategier har formulerats under rubrikerna "Det levande Veberöd", "Det växande Veberöd" och "Det gröna och blå Veberöd".

1200 bostäder möjliggörs fram till 2040, vilket innebär en befolkningsökning på cirka 2000-3000 invånare. Ett motiv till utbyggnaden grundar sig i behovet av ett breddat bostadsutbud med möjlighet till bostäder för alla skeden i livet.

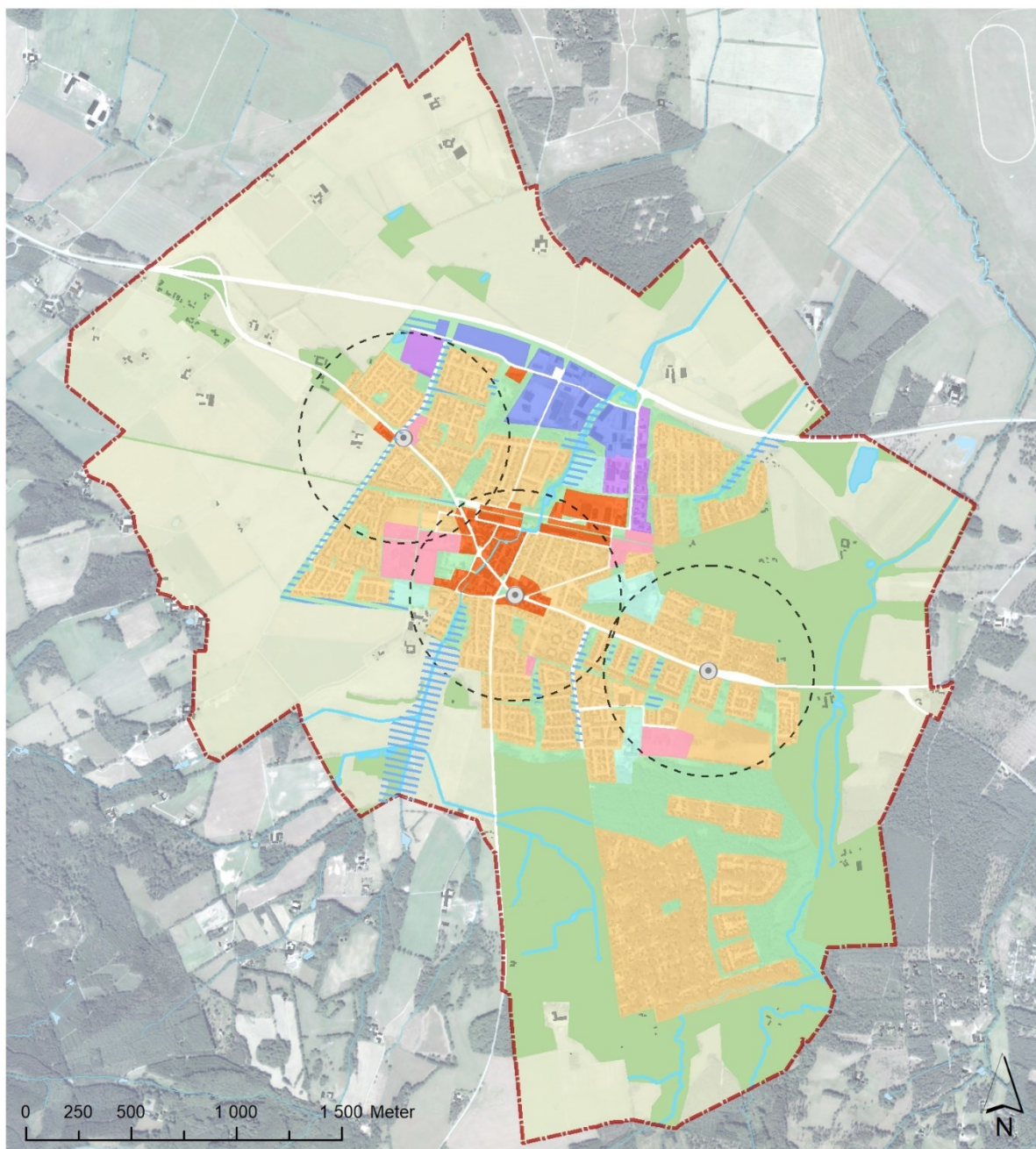
Veberöd kompletteras med främst flerbostadshus och radhus, något som ger en tätare bebyggelsestruktur än det som generellt finns här idag. Planförslaget utgår från en fördelning där två tredjedelar av föreslagna bostäder utgörs av lägenheter och en tredjedel av småhus (kedjehus, radhus och friliggande villor). Fördelningen motiveras, förutom med att bredda bostadsutbudet, också med viljan att hushålla med mark och behovet av att prioritera en utveckling av centrum.

Hållplatsnära och centrala lägen prioriteras för att ge goda förutsättningar för ett hållbart resande och ett lokalt vardagsliv. Närheten till naturen, parker och kommunal service utgör viktiga parametrar i avvägningar mellan olika utbyggnadsområden.

I planförslaget ingår två lagakraftvunna detaljplaner, Idalafältet, som möjliggör 300-400 bostäder, och Lökadal, ett arbetsplatsområde samt särskilt boende.

Planförslaget

- Tillkommande bostadsbebyggelse lokaliseras inom gränserna för dagens tätort för att undvika att ta omgivande jordbruks- och naturmark i anspråk för ny bebyggelse.
- En tätare och högre bebyggelse, med en större andel flerbostadshus.
- Utvecklingen av Veberöd gynnar ett levande centrum med attraktiva promenadstråk och mötesplatser. En utveckling av centrum bidrar till att främja det lokala utbudet av service och handel.
- Centrum kompletteras med nya bostäder, lokaler för handel och service i bottenvåningarna. Upprustning av befintlig bebyggelse är viktigt för ett mer levande centrum.
- Det gamla stationsområdet föreslås få en blandad bebyggelse som kompletterar befintligt utbud i centrum, med fler typer av bostäder och lokaler för service och handel.
- Traversen föreslås främst innehålla bostäder, men också arbetsplatser och service som inte har samma behov av att ligga i centrum.
- I norra Veberöd föreslås ny verksamhetsmark, på jordbruksmark.

**PLANFÖRSLAGET
MARKANVÄNDNING FRAM TILL 2040**

Figur 3. Planförslaget, som innebär främst förtätning inom tätortens gränser. Busshållplatser visas med ett upptagningsområde på 500 meter.

Nollalternativ

Nollalternativet utgår från de planer som finns beslutade för området, i enlighet med dialog med Länsstyrelsen. För Veberöd är det främst översiktsplanen som påverkar ortens framtida utveckling. Av de utpekade utbyggnadsområdena i översiktsplanen ingår två detaljplaner som nyligen antagits. I nollalternativet är inte mål och strategier lika utvecklade som i de andra två förslagen, vilket kommer påverka bedömningarna.

I Lunds kommuns översiktsplan anges att Veberöd ska växa med 1200 bostäder till 2040. Av dessa ska 500 bostäder möjliggöras genom förtätning. Traversen pekas ut som ett centralt och strategiskt läge för förtätning. Nya bostadsområden ska fokuseras till hållplatsnära lägen med närhet till de tre busshållplatserna och föreslås i väster och på Idalafältet. Av de 1200 bostäderna förväntas cirka 400 bostäder på Idalafältet i sydöst (antagen detaljplan), cirka 500 bostäder genom förtätning på bland annat Traversen samt 300 bostäder på utpekat område i väster. Ny industrimark etableras på båda sidor om väg 11. Se nollalternativet i figur 4.

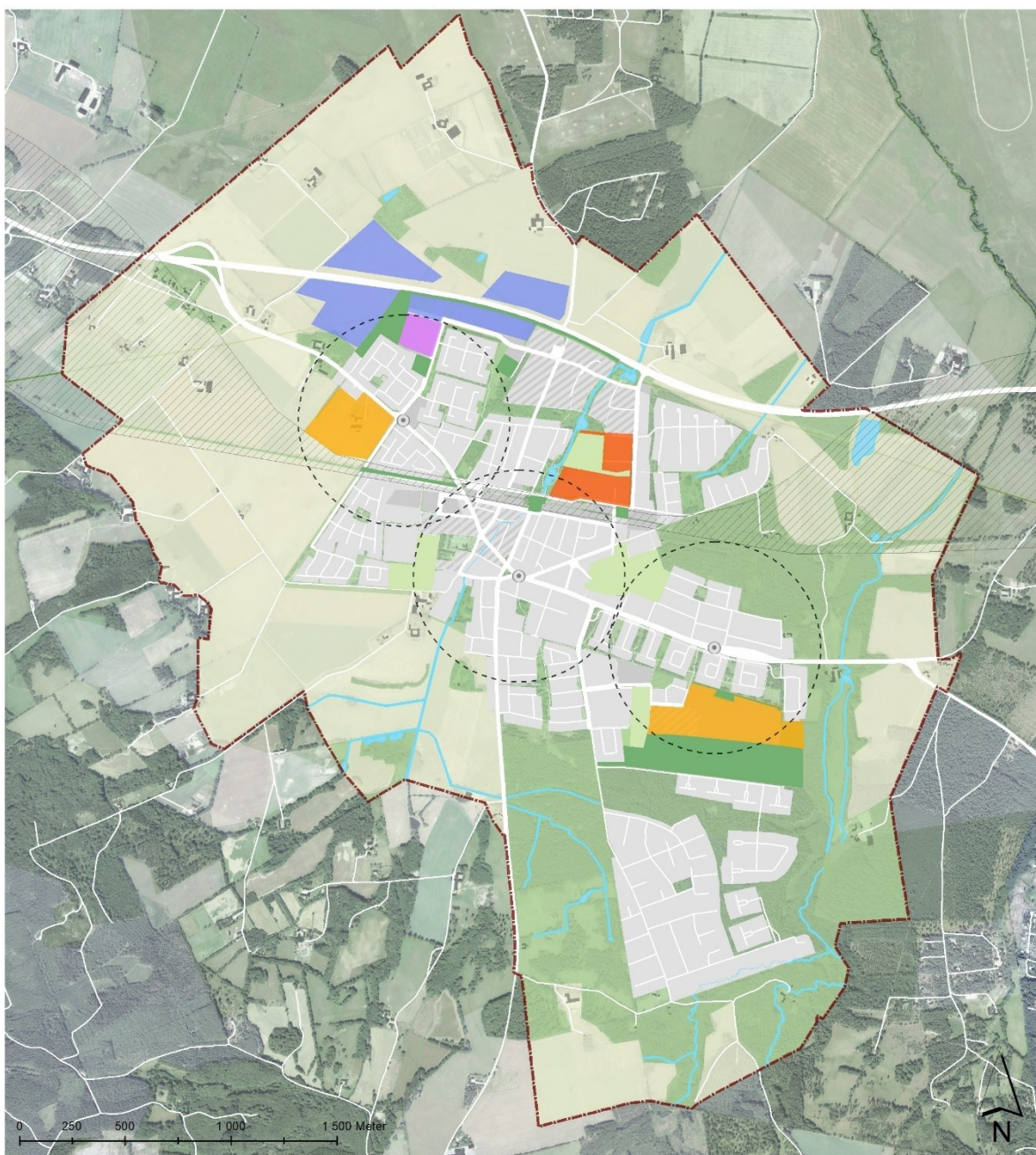
Översiktsplanen pekar ut ett område för blandad bebyggelse i söder, vid Annelund. Detta område utgår i nollalternativet då det inte bedöms behövas för att uppnå målet om 1200 bostäder. Annelund har utgått då det inte är hållplatsnära samt har problem med översvämningar.

Utbyggnaden görs genom att komplettera bostadsutbudet. Särskilt fokus ges till att utveckla centrum för att stärka det lokala serviceutbudet och skapa mötesplatser. Längs Sjöbovägen föreslås stadsutveckling, vilket kan innebära såväl förtätning som annan stadsmässig utveckling. Cykelkopplingar inom Veberöd och mot Vomb/Silvåkra och Idala förbättras. Ett av hållplatslägena för bussen behöver flyttas närmre Tegelbruksområdet.

Reservatet för Simrishamnsbanan bevaras och möjliggör en framtida järnväg genom Veberöd. Fram till genomförande av järnvägen kan reservatet användas till tillfälliga verksamheter och stärka orten med nya mötesplatser och aktiviteter samt stärka inom orten.

I nollalternativet kvarstår riksintresse för kommunikationer genom orten och det planeras för att Simrishamnsbanan kommer på sikt, som tåg eller superbuss, med station och högklassig kollektivtrafik till Lund och Malmö. Fram till dess att Simrishamnsbanan är på plats sker kollektivtrafiken med buss, med något bättre turtäthet och bekvämlighet än idag. "Superbussen" till Malmö som beskrivs i planförslaget är beslutad av Skånetrafiken och därmed även aktuell i nollalternativet.

Simrishamnsbanan bedöms inte vara möjlig att genomföra inom planperioden, utan på längre sikt. För Veberöd skulle det betyda en attraktiv kollektivtrafik med cirka 23 minuter till Malmö C; ett konkurrenskraftigt och klimatsmart alternativ till bilen som samtidigt sätter Veberöd i ett nytt sammanhang i regionen.

**NOLLALTERNATIV
MARKANVÄNDNING FRAM TILL 2040**

	Blandad bebyggelse		Idrott- och fritidsområde
	Bostäder		Hållplats
	Arbetsplatsområde		RI Simrishamnsbanan
	Verksamheter		Planområde
	Grönstruktur		

Figur 4. Nollalternativ, vilket beskriver markanvändning utifrån Lunds kommuns översiktsplan. Busshållplatser visas med ett upptagningsområde på 500 meter.

Alternativ markanvändning

Enligt miljöbalken 6 kap. 11 § punkt 2 ska rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivas och bedömas. Det innebär att förutom planförslag och nollalternativ kan ett alternativ som är det sammanvägt bästa alternativet ur miljöperspektiv presenteras, om behov föreligger. Planförslaget är framtaget med en integrerad miljöbedömningsprocess men har ur miljösynpunkt fortfarande utmaningar att hantera, främst kopplat till hållbar mobilitet. Det har under framtagandet av FÖP Veberöd visat sig svårt att förbättra restiderna avsevärt för kollektivtrafik med buss på de aktuella sträckorna.

Planförslaget innebär att möjligheten till en framtida järnvägsstation inom tätorten Veberöd förhindras, då reservatet inom riksintressezonen byggs igen. Trafikverkets järnvägsplan för Simrishamnsbanan har studerat olika alternativ för ett stationsläge och då valt bort ett externt stationsläge, för att det inte anses vara tillräckligt attraktivt för resenärer och i Veberöd ligger långt från bostadsbebyggelsen. Det skulle vara möjligt att genomföra Simrishamnsbanan även med planförslaget, men då utanför riksintressezonen och med en externt placerad järnvägsstation eller ingen alls i Veberöd. Detta ger en påtaglig minskning av resandeunderlaget, vilket sannolikt blir för lågt för att motivera en extern station i Veberöd. Risken är påtaglig att resandeunderlaget då totalt blir för lågt för att motivera hela Simrishamnsbanans genomförande.

Då hållbar mobilitet har identifierats som en av de betydande miljöaspekterna för Veberöd beskriver miljökonsekvensbeskrivningen ett alternativ som uppfyller målen med fördjupningen av översiktsplanen samtidigt som det möjliggör en framtida järnvägsstation i Veberöd. För att visa vad Simrishamnsbanan skulle innebära för Veberöd visar det här alternativet att den genomförs i slutet av planperioden och därmed finns på plats innan 2040. Detta förslag kallas i MSKB:n hädanefter för Miljöalternativet.

Miljöalternativet

Detta alternativ innebär en centralt placerad järnvägsstation inom riksintressezonen i slutet av planperioden. En utveckling av centrum sker med handel, service och förtätning med bostäder. Idalafältet byggs som planerat, med en något högre andel villor. Ett område vid Svalebo samt Traversen bebyggs. Den förtätning som görs blir något tätare och högre än planförslaget, med motiveringen att det blir ett stationsnära läge. Några mindre förtättningsprojekt kan vara aktuellt i kollektivtrafiknära lägen. Det finns en risk för att mindre förtätningar inte har samma fokus på hållbarhetsfrågor, såsom energifrågor, som större projekt och därför förespråkas inte en satsning på små förtättningsprojekt.

Nytt verksamhetsområde föreslås söder om väg 11 som i planförslaget, där en del jordbruksmark tas i anspråk. I övrigt förtätas befintligt verksamhetsområde. I första hand ska befintligt verksamhetsområde förtätas, och i andra hand ska jordbruksmarken tas i anspråk.

I planförslagets genomförande föreslås en lägre utbyggnadstakt om 40 bostäder per år, istället för de 60 bostäder per år som översiktsplanen och de politiska direktiven anger. I detta förslag förespråkas en lägre utbyggnadstakt om 30- 40 bostäder per år fram tills Simrishamnsbanan och en attraktiv högklassig kollektivtrafik är på plats. Utbyggnaden bör ske långsamt och i takt med de investeringar som redan har gjorts, som för skola. Bilanvändningen i Veberöd är idag hög och med hänsyn till mobiliteten bör utbyggnaden hållas nere för att inte skapa ett ytterligare större bilberoende. I samband med att Simrishamnsbanan kommer på plats kan en högre utbyggnadstakt bli lämplig, såtillvida skola och övrig samhällsservice kan hantera detta. Genom att bygga i en lägre takt inledningsvis så kan en högre utbyggnad möjliggöras senare när det finns en station som gör att efterfrågan på bostäder i Veberöd bedöms öka. Utbyggnaden kan då göras utan att ta jordbruksmark i anspråk.

Med en station stärker Veberöd kopplingarna till regionen och blir en stationsort. Simrishamnsbanan blir ett attraktivt alternativ till bilen för resor inom regionen. Simrishamnsbanan går till Malmö på cirka 20 minuter. För resor mot Lund kommer bussen troligen fortsätta vara det huvudsakliga alternativet för kollektiva resor. Hållplatslägena är därför desamma som i planförslaget. Med en järnvägsstation stärks också centrumstråket mellan de två hållplatserna.

Idala föreslås byggas ut i en lägre takt, uppdelat på två etapper. Det är både för att utnyttja skolans kapacitet på bästa sätt och inte behöva bygga ut med tillfälliga eller permanenta lokaler men också för att möjliggöra byggnation av flerbostadshus i centrum tidigare. Veberöd behöver fler lägenheter och ur ett miljöperspektiv är flerbostadshus bättre än småhus. I Veberöd hamnar dessa bostäder nära centrum med handel och service samt kollektivtrafik. Idalafältet kan sedan byggas ut i nästa etapp, och då ge fortsatt underlag för skolan och svara mot en jämn efterfrågan på småhus. Om behovet av småhus är högre, bör Idalafältet prioriteras för att ge utrymme för detta och minska antalet lägenheter.

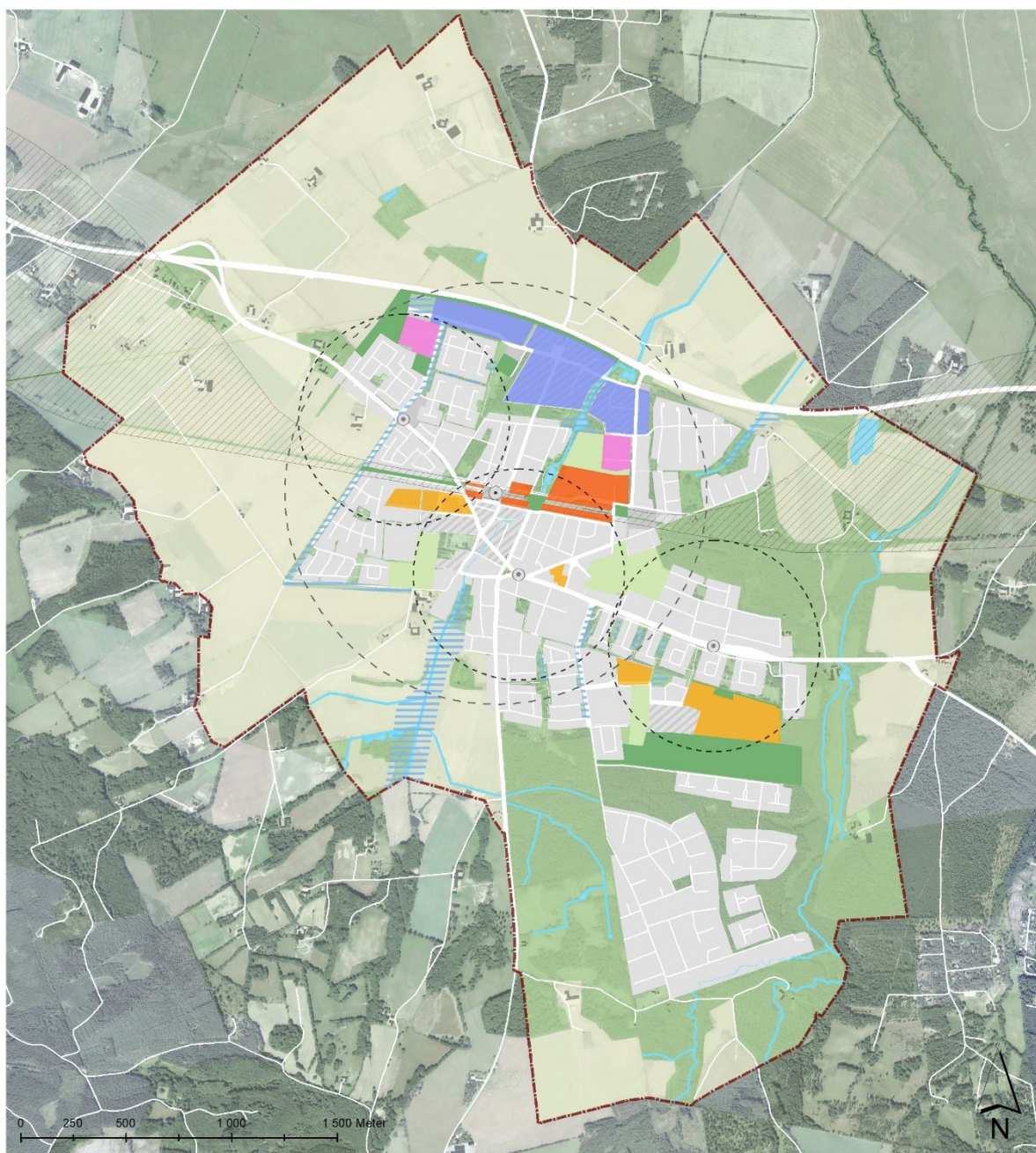
Området runt och delvis i riksintressezonen kan bebyggas, trots att järnvägen kommer på plats. Med hänsyn till typ av trafik och turtäthet samt att det går att anordna urspårningsskydd i form av exempelvis perronger bedöms det kunna byggas delvis inom riksintressezonen. Det kräver närmre studier och anpassning genom utformning och innehåll för att hantera buller och risk. En sådan utveckling innebär att vägstrukturer behöver byggas om och nya sträckningar dras, vilket kan samordnas med att järnvägens anläggs.

Riksintressezonen föreslås aktiveras med tillfällig användning fram till dess att den tas i anspråk för järnväg. Det kan handla om olika temporära lösningar under tiden, som byggnader med tillfälliga bygglov som tillför orten mervärde eller olika mötesplatser. Tillfällig användning kan vara exempelvis skatepark eller annan användning med fokus på särskilda grupper, exempelvis äldre eller tjejer.

Avseende frågor som grönstruktur och vattenhantering så gäller detsamma som planförslaget.

Tabell 1. Föreslagen utbyggnadsordning och fördelning av bostadstyper.

Föreslagen utbyggnadsordning	Utbyggnadsområden	Småhus	Lägenheter
Ettapp I	Idalafältet och Gåsen	100	125
Ettapp II	Centrum och fd Stationsområdet		200
Ettapp III	Idalafältet	100	50
Ettapp V	Traversen		400
Ettapp IV	Svaleboområdet och Väster	25	125
	Övrig förtätning i kollektivtrafiknära läge	25	50
Totalt		250	950

**MILJÖALTERNATIV
MARKANVÄNDNING FRAM TILL 2040**

Blandad bebyggelse	Idrott- och fritidsområde
Bostäder	Hållplats järnväg/buss
Arbetsplatsområde	RI Simrishamnsbanan
Verksamheter	Planområde
Grönstruktur	
Vattenstråk	

Figur 5. Miljöalternativet. Ett planförslag som möjliggör Simrishamnsbanan genom att lämna utrymme för järnväg i reservatet. Både järnvägs- och busstationer visas, med upptagnings-område 1000 resp 500 meter.

Miljöaspekter

Naturvärden och grön infrastruktur

Förutsättningar

Veberöd präglas av sitt läge i den sandiga Vombsänkan, i gränsområdet mellan den skogsbevuxna Romeleåsen och de vidsträckta sandiga betesmarkerna på Revingefältet. I öster finns värdefulla ekmiljöer på Veberöds Ljung. Omgivningarna har stor betydelse för byns naturvärden och gröna spridningsstråk spelar en viktig roll för att sammanlänka olika grönområden. En naturvärdesinventering har utförts inom valda delar av planområdet (Calluna 2019). Därutöver har ett flertal specialinriktade inventeringar av Veberöds insektsfauna utförts (se referenslista).

Biologisk mångfald och naturvärden

Stor biologisk mångfald är knuten till de sandiga gräsmarker som finns insprängda i Veberöd, med i synnerhet en rik insektsfauna. Kombinationen av blomrika miljöer och tillgång på blottad sand i solvarma lägen skapar goda förutsättningar för pollinatörer som exempelvis vildbin. Insekterna gräver sina bon i sanden. Totalt har 33 rödlistade insekter knutna till sandiga och örtrika marker påträffats inne i Veberöd, ett mycket högt antal. Till detta kommer även ett antal rödlistade växter i samma miljö. Sandmarkerna finns utspridda inom Veberöds industriområde i norr, vid Idala strövområde i söder och kring Idalafältet och Hasslemölla i sydost. De enskilda sandmarkerna är som regel relativt små och bildar ett nätverk, särskilt inom industriområdet. Det gör dem beroende av varandra och av spridningsmöjligheter sinsemellan för att artmångfalden ska kunna upprätthållas. Sandmarkernas naturvärden är överlag höga till mycket höga.

Flera fördjupade inventeringar har sedan tidigare utförts av sandmarkernas insektsfauna, vilket påvisat en stor artrikedom med åtskilliga rödlistade eller i övrigt naturvårdsintressanta³ arter. Tillsammans med denna naturvärdesinventering är 114 arter kända som varit relevanta att använda som naturvårdsarter. Totalt ingår 51 rödlistade arter som påträffats i och kring Veberöd, vilket omfattar 15 steklar, 12 skalbaggar, 9 kärlväxter, 8 fjärilar, 5 fåglar och 2 tvåvingar. Figur 7 visar positioner för rödlistade och fridlysta arter som har påträffats under den nu genomförda inventeringen. En sammanställning av arterna finns i bilaga 3 till naturvärdesinventeringen.

Skogspartier angränsar till Veberöd i söder och öster, vilka bidrar till traktens naturvärden. Här märks Idala strövområde i söder, skogen kring Skogsmöllebäcken i sydost och Skytteskogen i öster. Särskilt i södra delen av Idala strövområde och intill Skogsmöllebäcken finns äldre trädmiljöer med grova ekar och bokar som uppvisar död ved och håligheter. Dessa områden har mycket stort värde för vedlevande insekter, fladdermöss och hållevande fåglar som hackspettar. Andra delar av skogarna är yngre, likåldriga och saknar kontinuitet då markerna tidigare varit öppna. Tall är det dominerande trädslaget. Även dessa delar bidrar dock positivt till Veberöds biologiska mångfald genom att skapa livsmiljöer och skydd för ett stort antal djur och växter. Det finns även ett värde av grönområden som är sammanhängande och inte har brutits upp för mycket. Skogspartierna med grova ädellövträd har höga naturvärden, och övriga skogsområden uppvisar överlag visst till påtagligt naturvärde.

³ Naturvårdsart är ett begrepp inom NVI-standarden. Med naturvårdsart avses arter som indikerar naturvärden i området. Det kan röra sig om fridlysta eller rödlistade arter, men även arter utan skydd som främst förekommer där det finns naturvärden.

Inne i Veberöd finns ett flertal mindre parker och grönstråk som även de bidrar till ortens biologiska mångfald. Särskilt i UGGLEPARKEN och FÖRSKÖNINGEN finns grova träd som har god potential för exempelvis fladdermöss och vedlevande insekter. Betydande värden ligger också i parkstråkens funktion som spridningskorridorer för djurlivet och att grönområdena släpper naturen närmare in på tätorten och möjliggör för naturvärden att samexistera med bebyggelsen.

I betesmarken söder om Idala strövområde finns några småvatten som bland annat utgör en värdefull livsmiljö för groddjur, däribland större vattensalamander. Groddjuren nyttjar även de fuktstråk som leder in i strövområdet, liksom markerna kring Skogsmöllebäcken öster om orten.

Industriområdet i norra Veberöd hyser en del naturvärden utöver förekomsten av sandmarker som har nämnts tidigare. De vegetationsrika ruderatmarkerna hyser naturvårdsintressanta växter. De utgör dessutom födosökmiljö för den rödlistade fågeln svart röstjärt, en ovanlig art som gärna häckar uppe på byggnader. Det finns en stabil förekomst av fågeln på Traversen.

Vid inventeringen avgränsades totalt 84 naturvärdesobjekt, varav ett med *högsta naturvärde* (naturvärdesklass 1), 17 med *högt naturvärde* (naturvärdesklass 2), 29 med *påtagligt naturvärde* (naturvärdesklass 3) och 37 med *visst naturvärde* (naturvärdesklass 4). Högst naturvärde uppvisar den sandiga gräsmarken i Idala strövområde, en mycket artrik miljö med åtskilliga rödlistade insekter, välutvecklade sandblottor och ett gynnsamt läge i en sydvänd sluttning. Höga naturvärden är även knutna till de sandmarksfragment som ligger utspridda i Veberöds industriområde och bildar ett nätverk av ytor som tillsammans hyser ett stort antal rödlistade insekter. En sandig gräsmark vid Hasslemölla hyser en förekomst av den starkt hotade sandnejlikan, också det ett högt naturvärde. I övrigt uppvisar naturen kring Veberöd som regel visst till påtagligt naturvärde. I figur 6 visas identifierade naturvärden.

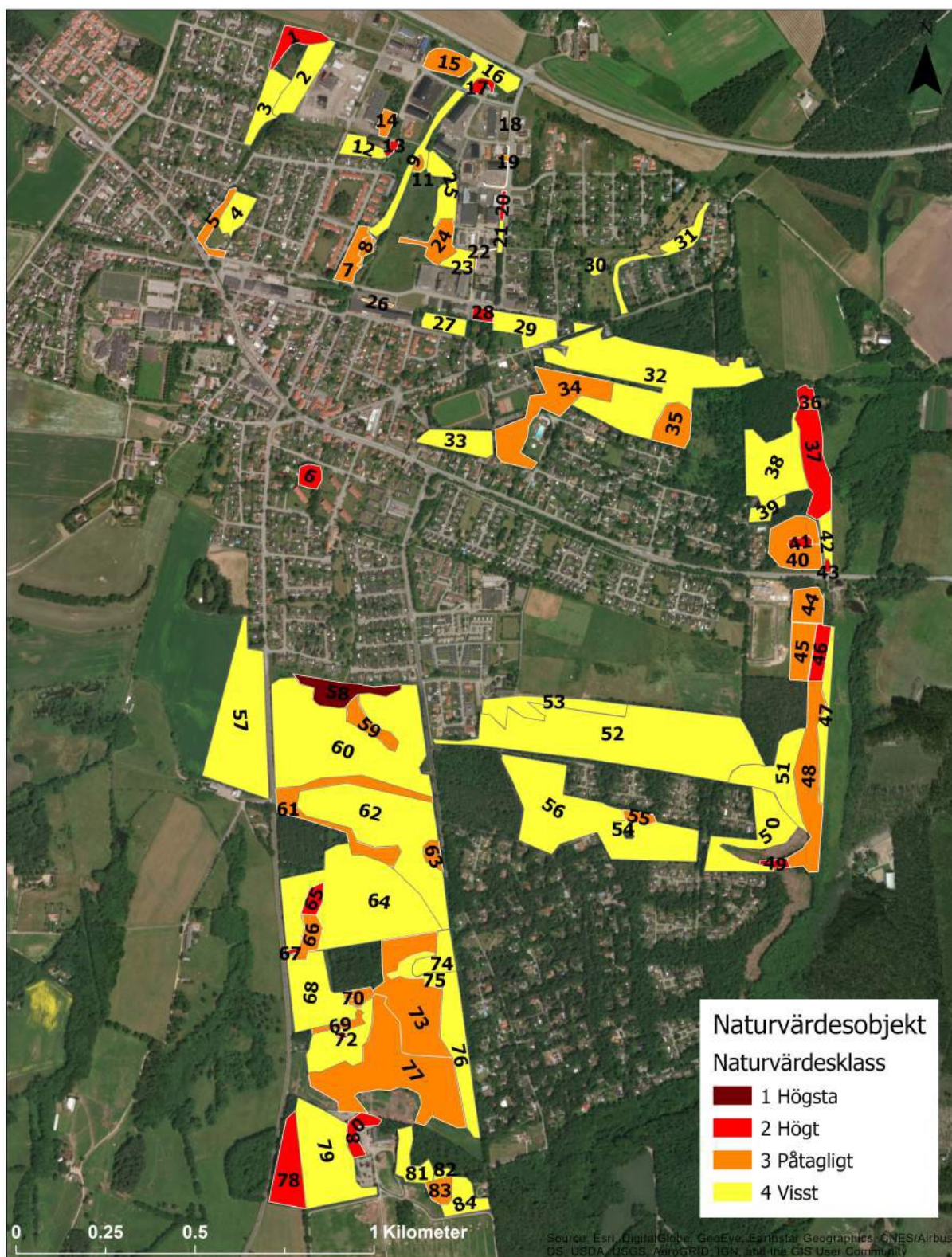
I Skogsstyrelsens databas finns nyckelbiotoper och naturvärden utpekade. I anslutning till Skytteskogen finns ett naturvärde i form av ekskog, som även identifierats vara av högt naturvärde i ovan naturinventering, samt en mindre yta med ädellövträd. Längs Skogsmöllebäcken finns en större nyckelbiotop (alsumpskog) och en mindre med grova lövträd. Söder om Idalaskogen finns en bäckdal utpekad som nyckelbiotop samt naturvärde i form av ädellövskog.

Grön infrastruktur

Grön infrastruktur som sammanlänkar områden med höga naturvärden såväl inom tätorten som med omkringliggande marker är mycket betydelsefullt för att upprätthålla en hög biologisk mångfald. Vägrenar med blommande örter kopplar samman sandiga gräsmarker, vilket är särskilt viktigt inom Veberöds industriområde där det finns åtskilliga små sandmarksfragment. Närheten till Revingefältet i norr är också mycket viktig. Parker och skogar som i sig själva endast har medelmåttiga naturvärden binder samman värdestråk med grova träd. Kopplingarna till värdefulla trädmiljöer öster och söder om byn är av stor vikt. Den gröna infrastrukturen förhindrar att små områden blir isolerade, vilket minskar risken för lokala utdöenden av ovanliga arter med höga krav på sin livsmiljö.

Strandskydd gäller inte för Veberödsbäcken i dagsläget, men strandskydd inträder då ny detaljplan tas fram. Skogsmöllebäcken har gällande strandskydd.

Lunds kommun har gjort en krontäckningsanalys (Tyréns, 2020). I visar den att delar av västra Veberöd har en låg krontäckning liksom delar av centrum, Annelund, den nybyggda Idalaskolan och verksamhetsområdet vid Traversen. I områden där krontäckningen är låg är andelen träd låg, vilket påverkar biologiska värden på olika sätt.

Figur 6. Kartan visar inventeringsområdet med resultat från Callunas naturvärdesinventering (2019) där naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass framgår.

Naturvårdsarter Veberöd

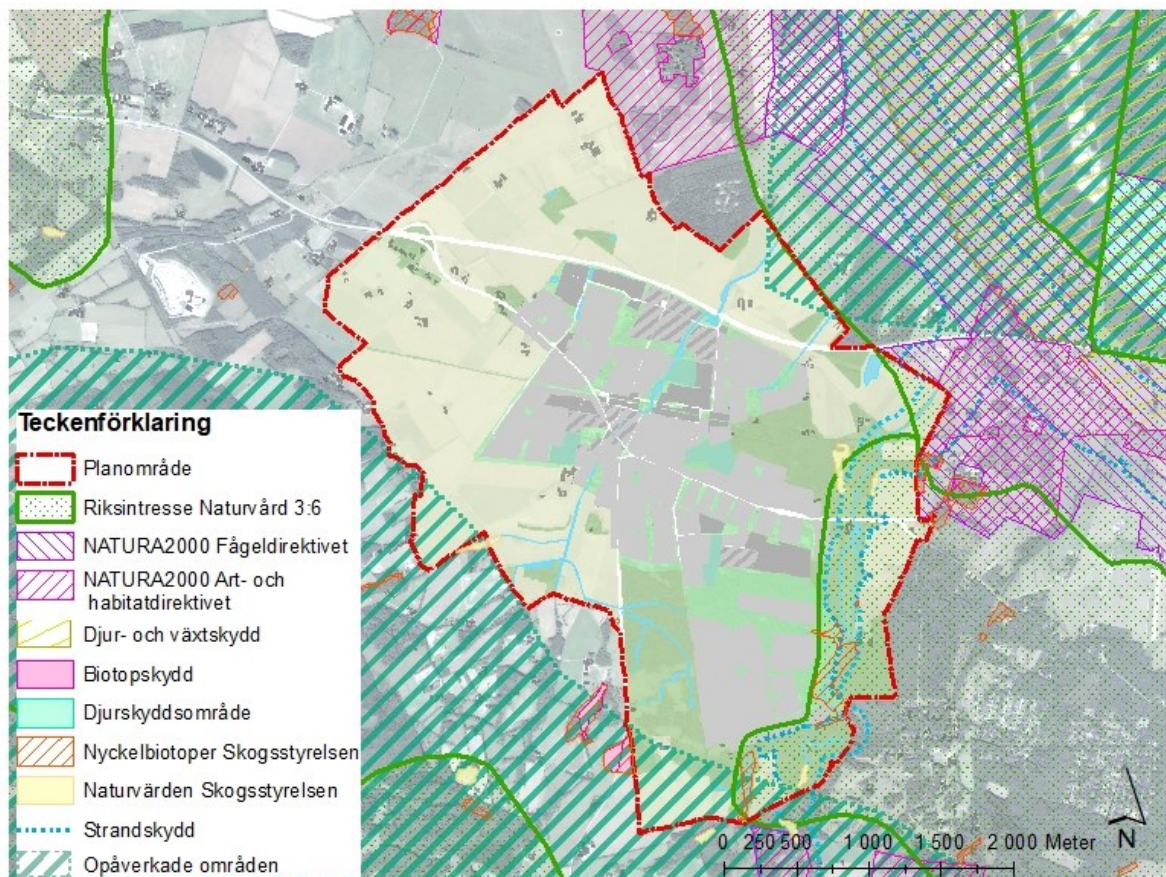
Figur 7. Kartan visar positioner för de rödlistade och fridlysta arter som har observerats i området. Förekomster av sandmarksinsekter och vedlevande insekter redovisas samlat. Detaljkartor finns i naturvärdesinventeringens bilaga 4. 1 - Ask, 2 - Blodigel, 3 - Blåsippa, 4 - Gröngöling, 5 - Gulsparv, 6 - Hedblomster, 7 - Kavelhirs, 8- Luddvicker, 9 - Luktvädd, 10 - Piggstisel, 11 - Sandnejlika, 12 - Skogsknipprot, 13 - Skogslysing, 14 - Skogsveronika, 15 - Spillkråka, 16 - Svart rödstjärt, 17 - Trädlärka, 18 - Vanlig groda, 19 - Vit stork, 20 - Ätlig groda. Karta från Calluna, 2019.

Riksintressen för natur och Natura 2000

Öster om Veberöd ligger riksintressena *Klingavälsån* och *Sandurområdet mellan Veberöd och Genarp*. Klingavälsån berörs inte direkt av planområdet, men Veberödsbäcken och Skogsmöllebäcken utgör biflöden till Klingavälsån. Sandurområdet mellan Veberöd och Genarp omfattar området kring Skogsmöllebäcken i planområdets östra utkant. Detta är utpekade som riksintresse på grund av värden kopplade till geovetenskap, isälvssandur, odlingslandskapet, naturbetesmarker och florans. Figur 8 visar riksintressen och skyddade områden. En mer utförlig beskrivning av riksintressena ges i planhandlingens hänsynskapitel.

Tre Natura 2000-områden ligger norr och öster om planområdet: *Revingefältet*, *Klingavälsån* och *Klingavälsån-Karup*. Ingendera berörs direkt av planområdet, men de två Natura 2000-områden som omfattar Klingavälsån berörs genom att Veberödsbäcken och Skogsmöllebäcken utgör biflöden. Revingefältet är relevant eftersom sandmarksinsekter kan röra sig mellan Natura 2000-området och Veberöds industriområde.

Söder om Veberöd finns ett utpekade större opåverkat område, Romeleåsen-Häckeberga. Sådana områden ska enligt miljöbalken 3 kap 2§ skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdets karaktär. Större exploateringar ska undvikas.

Figur 8. Skyddade områden i förhållande till planområde och föreslagna bebyggelsezoner (i mörkgrått) i planförslaget.

Bedömningsgrunder

I LundaEko 2021-2030 kapitel 5 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster finns följande delmål:

- Delmål 5.2 I Lunds kommun har ekosystemtjänster i tätortsmiljöer och på landsbygden säkrats och stärkts. Antalet naturbaserade lösningar ska öka.
- Delmål 5.3 I Lunds kommun ska naturområden som får skydd i form av naturreservat, biotopskydd eller motsvarande kontinuerligt öka.
- Delmål 5.4 I Lunds kommun ska värdekärnor samt grön och blå infrastruktur bevaras, utvecklas och utökas för att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygd.

Lunds kommuns Grönprogram (antaget 2020-01-30). Programmet pekar ut naturvärden i Idala strövområde, vid Skogsmöllebäcken och i Skytteskogen. Naturvärden inne i tätorterna har inte pekats ut. Grönprogrammet föreslår att bilda naturreservat av Idalaskogen och Skogsmöllebäckens dalgång.

Riksintresse för naturvård (MB 3 kap 6 §) –*Sanduumrådet mellan Veberöd och Blentarp* samt *Klingavälsån*

Riksintresse Natura 2000 enligt habitatdirektivet: *Revingefältet, Klingavälsån* och *Klingavälsån-Karup*. Till grund för konsekvensbedömningen finns områdenas bevarandeplaner (Länsstyrelsen i Skåne 2005, 2016 & 2018).

Åtgärdsprogram för vildbin och småfjärilar på torräng (Naturvårdsverket 2011). Detta berör flera arter bin som förekommer i Veberöd. Åtgärdsprogrammet syftar till att arterna som omfattas ska uppnå livskraftiga populationer och lyfter bland annat vikten av att kommunala grönytor med förekomster av dessa bin bevaras och sköts på ett adekvat sätt.

Miljökonsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära *måttliga negativa konsekvenser* för Veberöds naturvärden och för den gröna infrastrukturen. I nollalternativet koncentreras ny blandad bebyggelse till de tre områdena Tegelbruket, Traversen och Idalafältet, och nya verksamhetsområden på båda sidor om väg 11. Detta betyder att grönstråken inne i Veberöd i stor utsträckning bevaras, vilket innebär att konsekvenserna för grön infrastruktur blir små.

Tegelbruket utgör åkermark där ny bebyggelse inte orsakar någon negativ påverkan på naturvärden. Omdanningen av Traversen påverkar artrika ruderatmarker med förekomster av rödlistade arter. Vid tennishallen i Traversens nordöstra hörn finns även en mycket värdefull sandmark. Det är möjligt att samordna det begränsade området med en utveckling av bebyggelsen, men det finns en risk för att påverkan sker om inte påföljande planläggning hanterar naturvärdena i tillräcklig utsträckning. Detsamma gäller vid förtätningar inom det befintliga verksamhetsområdets norra delar, som kan utföras utan att funktionen av nätverket av sandiga marker påverkas, men där det finns en risk för negativ påverkan.

Idalafältet utgör en stor sandig gräsmark idag, som har stor potential för sandmarksinsekter. Det är främst ianspråktagandet av Idalafältet, vilket görs inom en antagen detaljplan, som resulterar i att konsekvenserna av nollalternativet är måttligt negativa.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *obetydliga eller små positiva konsekvenser* för Veberöds naturvärden och gröna infrastruktur. I förhållande till nollalternativet innebär de bägge alternativen ingen skillnad vad gäller utvecklingen av Idalafältet. Däremot föreslås en mindre del av Traversen omvandlas jämfört med nollalternativet. Med en försiktig förtätning på både Traversen och inom det befintliga verksamhetsområdet finns förutsättningar att bevara de värdefulla sandmiljöerna inom verksamhetsområdet, men risk för negativ påverkan finns och bör uppmärksammas. Hänsyn i kommande planläggning krävs. I fortsatt planering av en dagvattendamm söder om väg 11 behöver hänsyn tas till närliggande lokal med sandlevande arterna.

Inget av alternativen tar värdefull parkmark i anspråk för bebyggelse, utan förtätar på främst hårdgjorda ytor. En grönyta i nordvästra Veberöd föreslås som skoltomt. I huvudsak föreslås befintlig parkmark nyttjas men viss utveckling föreslås dels i den västra delen av riksintressezonen för Simrishamnsbanan, dels i Traversens norra del. I den utveckling och upprustning som görs av befintlig parkmark är det viktigt att hänsyn tas till de värden och skyddsvärda arter som har identifierats. Det är positivt att de angränsande naturområdena inte berörs av planförslaget. Fler träd i Veberöd som stärker grönstruktur och biologiska värden är också positivt.

För samtliga alternativ gäller att konsekvenserna är beroende av framtida detaljplanering och bygglov och hur dessa hanterar naturvärden och grönstruktur. Eftersträvan är att konsekvenserna ska bli så små som möjligt, men det kräver att efterföljande planering görs i enlighet med planförslaget och att naturvärden beaktas och tillåts forma Veberöds fortsatta utveckling.

I planförslaget föreslås naturreservat i Idalaskogen och Skogsmöllebäckens dalgång, vilket är positivt för bevarande av naturvärden och biologisk mångfald. Det är också med som åtgärder i kommunens grönprogram och i enlighet med målsättningarna i LundaEko.

Vid detaljplanering av Traversen träder strandskyddet i kraft igen, vilket behöver hanteras inom detaljplaneprocessen.

Påverkan på riksintressen

Nollalternativet bedöms innebära *små eller obetydliga negativa konsekvenser* för riksintresset för naturvård *Klingavälsån* och *Natura 2000-områdena Klingavälsån och Klingavälsån-Karup*. Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *små positiva konsekvenser* jämfört med nollalternativet. I planförslaget föreslås åtgärder för att rena dagvattnet så att ingen försämring utan snarare en förbättring av vattenkvaliteten i Veberödsbäcken, vilket i sin tur kan ge små positiva konsekvenser på *Klingavälsån* och förutsättningarna för den biologiska mångfalden.

Såväl nollalternativet som planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära obetydliga konsekvenser för riksintresset för naturvård *Sandurområdet mellan Veberöd och Blentarp*. Nollalternativet berör ett mindre skogsparti med ung tallskog inom riksintresset, men detta får ingen påverkan på de naturvärden som ligger till grund för riksintresset.

Nollalternativet bedöms innebära små eller obetydliga negativa konsekvenser för *Natura 2000-området Revingefältet*. För *Natura 2000-området Revingefältet* kan det vara negativt om kopplingen till sandmarkerna i norra Veberöd bryts genom exploatering av de öppna markerna norr om väg 11. Nytt verksamhetsområde norr om väg 11 föreslås i nollalternativet. Det finns risk för påverkan på spridningsmöjligheterna och det blir viktigt att säkerställa att verksamhetsmarken anpassas för att upprätthålla spridningsmöjligheter och undvika negativa konsekvenser.

För det närbelägna *Natura 2000-området Revingefältet* innebär planförslaget och miljöalternativet obetydliga eller små positiva konsekvenser jämfört med nollalternativet. Dessa

förslag innehåller ingen verksamhetsmark norr om väg 11, varför påverkan på Natura 2000 området blir obetydlig eller något positiv, jämfört med nollalternativet.

Det större opåverkade området och biotopskyddsområdena bedöms inte påverkas, då de ligger utanför planområdet och inte berörs av föreslagen bebyggelse. Nyckelbiotoper och andra värden utpekade av Skogsstyrelsen finns inom områdena föreslagna som naturreservat alternativt som natur/skog.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Planförslaget har utvecklats med ett avsnitt som berör naturvärden och biologisk mångfald. Tydligare riktlinjer kring naturvärde, grön infrastruktur och sandlevande arter har inarbetats i FÖP:en, både på en generell nivå och med specifika riktlinjer för utbyggnadsområdena.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Säkra spridningssambanden för sandlevande arter mellan Veberöd och Revingehed. Befintliga ytor med sandmarksbiotoper behöver bibehållas och utvecklas, främst utmed Truckvägen, inom Traversen och i norr längs väg 11.

Bevara och säkerställ livsmiljöer för sandlevande arter. Upprätthåll befintliga sandblottor inom byn, såväl naturliga som de som tidigare har anlagts. Vid behov bör även nya sandblottor skapas.

Säkerställ kontinuiteten av träd i olika åldrar inom orten och därmed framtida tillgång till grova träd. Komplettera med träd i delar av orten som har låg krontäckning och i nya områden.

Vid planläggning eller åtgärder i befintliga miljöer ska skyddsåtgärder vidtas för att säkra populationer av skyddsvärda arter enligt artskyddsförordningen.

I ett fortsatt planeringsarbete bör naturvärden kompenseras för, enligt balanseringsprincipen, i de fall natur- eller parkmark tas i anspråk.

Vid utveckling av målpunkter och stråk för rekreation ska det inte göras på bekostnad av naturvärden.

Referenser

Andersson, H. (2006) Inventering av vedlevande skalbaggar i lövskog samt på torr gräsmark i Idala, Lunds kommun 2006. Calluna AB.

Calluna (2019) Naturvärdesinventering vid Veberöd (Lunds kommun) inför Fördjupad översiktsplan 2019. Calluna AB.

Lunds kommun (2020) Grönprogram för Lunds kommun.

Länsstyrelsen i Skåne (2005) Bevarandeplan för Natura 2000-område Klingavälsån SE0430087.

Länsstyrelsen i Skåne (2016) Bevarandeplan för Natura 2000-område Klingavälsån-Karup SE0430110.

Länsstyrelsen i Skåne (2018) Bevarandeplan för Natura 2000-området Revingefältet SE0430113.

Molander, M. (2011) Urban parkmarks betydelse för insektsfaunan 2: Inventering av skalbaggar, dagfjärilar och andra insekter på sandig parkmark i Genarp och Veberöd 2011. Hexapoda Konsult, Sjöbo.

Naturvårdsverket (2011) Åtgärdsprogram för vildbin och småfjärilar på torräng 2011–2016.

Sörensson, M. (2007) Översiktlig inventering av bin och rödlistade insekter i Idala strövområde vid Veberöd, Lunds kommun, sommaren 2007. Lunds kommun.

Sörensson, M. (2010) Urban parkmarks betydelse för insektsfaunan: Inventering av solitära bin och andra insekter på sandig parkmark i Genarp och Veberöd 2010. Lunds kommun.

Tyréns (2020) Kartering av krontäckning Lunds kommun. 2020-02-22

Rekreation och friluftsliv

Förutsättningar

Närheten till naturen är en av de största kvaliteterna för de boende i Veberöd. Inom arbetet med Fokus Veberöd framkom att en stor anledning till att många väljer att bosätta sig här är just närheten till naturen liksom det starka föreningslivet. Invånarna har också engagerats i en webbaserad enkät för att identifiera vilka naturområden de använder för rekreation, resultatet visas i figur 9. Idalaskogen, Idala strövområde samt Skytteskogen används flitigt, men också många andra områden inom och runt orten.

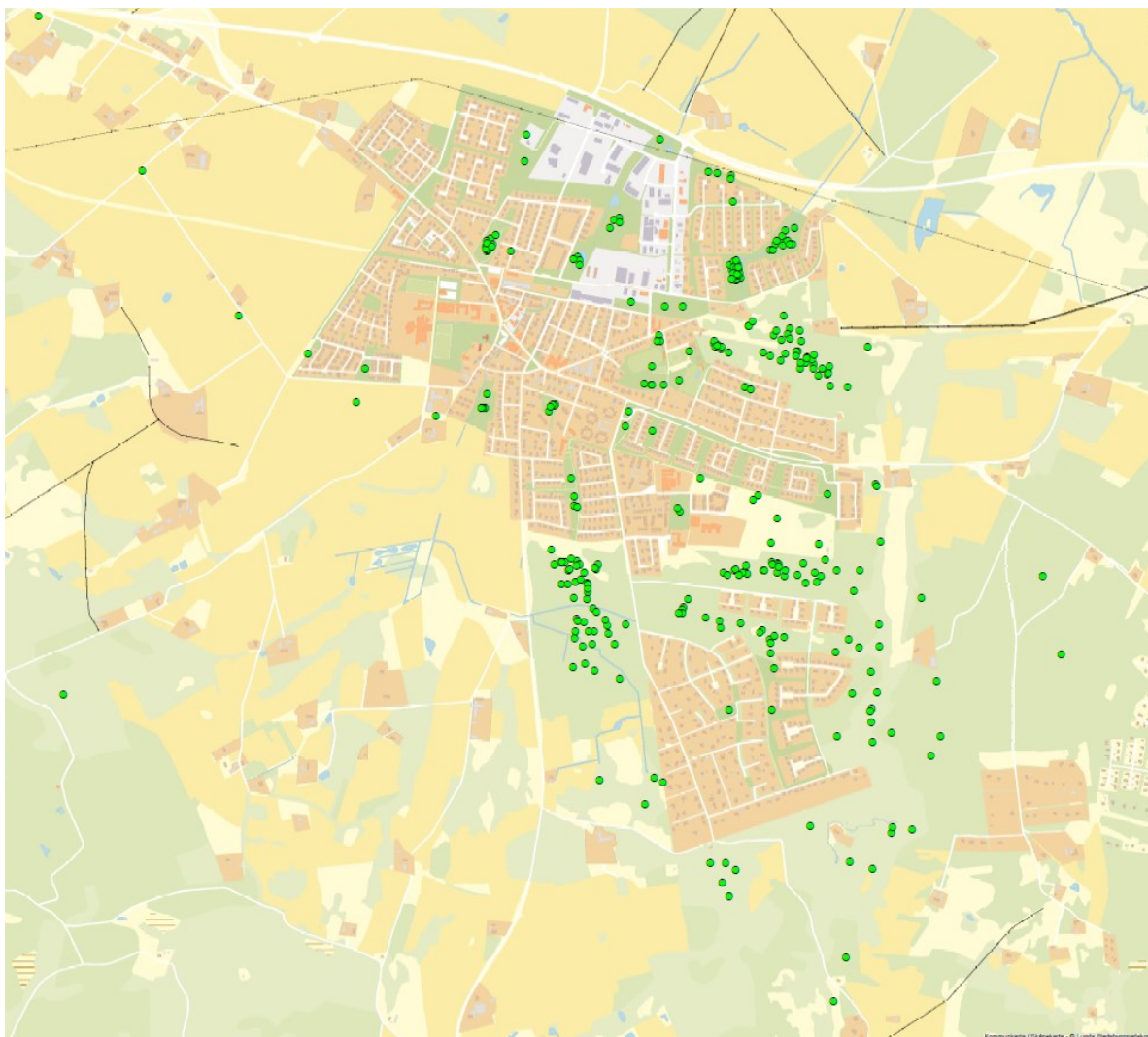
Veberöd erbjuder goda möjligheter till såväl vardagsnära rekreation i tätortsnära natur som till friluftsliv på Romeleåsen med Romeleklint, Skogsmöllebäckens dalgång med Körsbärsdalen, Ljungen och andra områden i det omgivande landskapet. Lunds kommun har nyligen köpt in Hasslemölla, vilket kan skapa ytterligare möjligheter för tätortsnära rekreation.

Direkt söder om Veberöd finns Idalaskogen och Idala strövområde. Närheten till bebyggelsen i norr och Idala i öster gör att området har stor betydelse för det tätortsnära friluftslivet. Inom cirka 500 meter från skogsområdet finns busshållplats med anslutning till Lund och Malmö. Här finns strövstigar med relativt god tillgänglighet och iordningställda rastplatser med grillmöjligheter. Det finns möjlighet att uppleva rofylldhet och området används för naturpedagogik inom bland annat Friluftsrämjandets verksamhet.

Skytteskogen ligger inne i Veberöds tätort och sträcker sig från Romelevallen österut. Skogsområdet har stor betydelse för det tätortsnära friluftslivet och här finns strövstigar som ansluter till omgivande bebyggelse. Skogen kompletterar Romelevallen som plats för fritidsaktiviteter. Scoutföreningen har en stuga i gränsen till skogen och använder troligtvis den närliggande skogen för sina aktiviteter.

Längs Veberödsbäcken finns promenadlingor och anlagda dagvattendammar som tillför rekreativa värden. Det finns också andra grönytor inom Veberöd, som Försköningen där mindre evenemang ordnas och Uggleparken.

Veberöd omges av värdefulla naturområden, med högt värde för friluftsliv. I en kartläggning av områden för friluftsliv i Lunds kommun (Blomberg P, 2019) beskrivs området runt Veberöd och Dörröd som en sammanhängande värdestrakt för friluftslivet. Åsen erbjuder fina utsikter över landskapet från de högre partierna. Skåneleden passerar området i söder, från Håckeberga till Snogeholm. Närheten till Veberöd gör att den tätortsnära rekreationen är viktig här. Naturområdet har samtidigt få parkeringsmöjligheter, vilket gör det något svårtillgängligt. Körsbärsdalen har under 2020/2021 utvecklats med fler parkeringsplatser, torrtoalett och med förbättrad tillgänglighet för besökare. I Veberöds närhet finns två naturreservat; Veberöds Ljung i nordost med fina hagmarker och Humlamadens fålad i öster.

Figur 9. Kartering över vilka områden som används för rekreation av de boende i Veberöd. Den webbaserade enkäten gjordes under september, 2019.

I dagsläget saknas tydliga kopplingar från Veberöds centrum till intilliggande naturområden liksom bra cykelvägar. Det finns ett anslutningsspår till Skåneleden från centrum och upp mot klinten för att koppla på Skåneledssträckan Väderkullan till Häckeberga. Leden skulle dock behöva förtydligas genom bättre skyltning. Det finns ett flertal stigar runt Veberöd som kopplar till andra intilliggande naturområden så som Skogsmöllebäckens dalgång och Körsbärsdalen, men dessa är inte markerade och tillgängligheten kan förbättras. Goda kopplingar till Ljungen saknas. Väg 11 utgör en barriär för att nå naturområden på andra sidan vägen, som Vombs fure, och förbättrade passager för gång och cykel behövs.

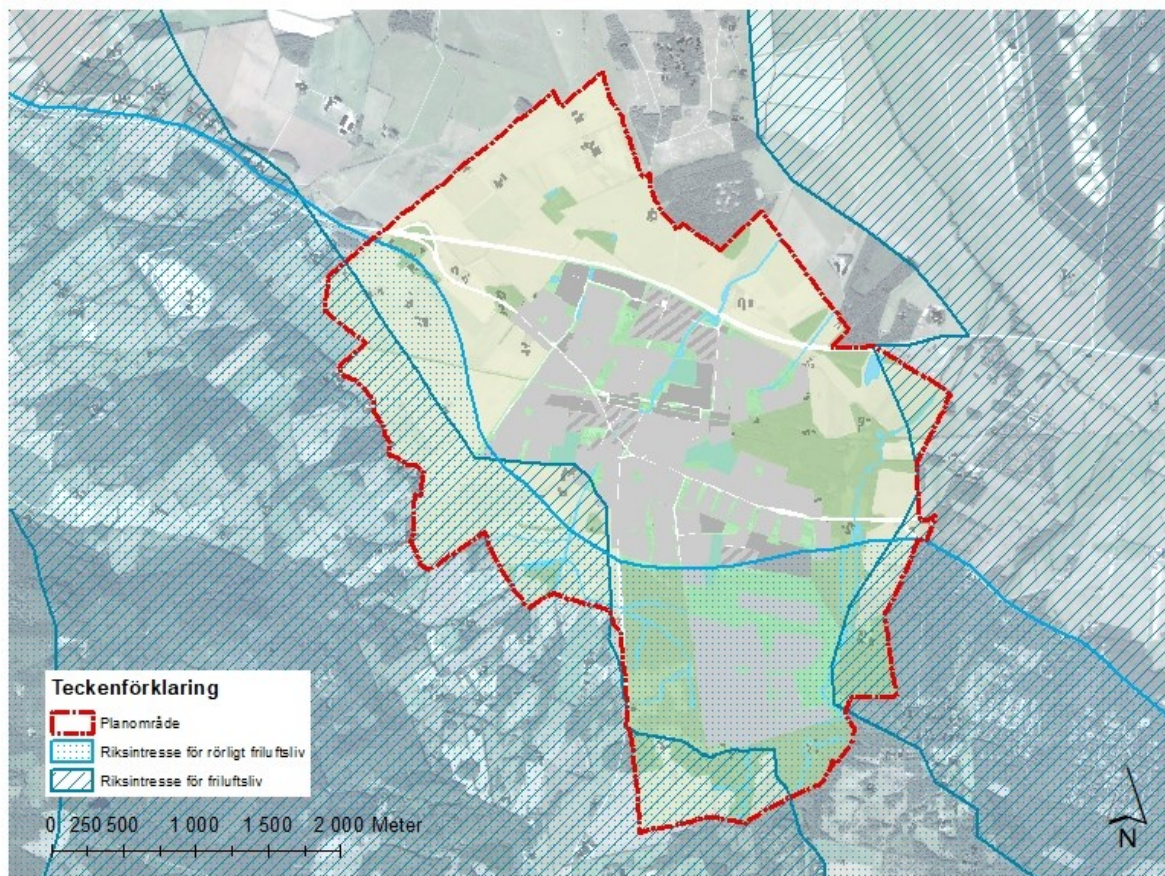
Riksintressen för friluftsliv och rörligt friluftsliv

Riksintresset Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen utgör ett geografiskt utpekat riksintresse enligt miljöbalken med hänsyn till natur- och kulturmiljövärdena samt friluftslivet. Skogs- och naturområdena inom Romeleåsen och i Sjölandskapet är de närmaste större sammanhängande områden som finns tillgängliga för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser för mer än hälften av Skånes befolkning. Därför är områdets utveckling av regionalt och nationellt intresse. I Lunds kommuns översiktsplan anges att det är viktigt att säkerställa skydd och utveckling av de viktigaste natur- och kulturmiljövärdena i Romeleås- och sjölandskapet. Figur 10 visar riksintressena.

Strax utanför Veberöd finns riksintresse för friluftsliv *Vomb och Klingavälsån* (FM10). Vombsjön är en av Skånes bästa sjöar för fritidsfiske och det finns goda möjligheter till bad och skridskoåkning. Fågeltorn och utsiktsplattformar för fågelskådning finns inom riksintresseområdet. Eftersom Vombsjön och Klingavälsån är omgiven av flera mindre tätorter inom cykelavstånd har området en stor betydelse för det rörliga friluftslivet, särskilt med avseende på kulturhistoriska, botaniska och ornitologiska intressen. Området är lättillgängligt med bil och bussförbindelser finns.

Veberöd berörs också av riksintresset för friluftsliv *Romeleåsen med Skrylleområdet* (FM13). Riksintresseområdet präglas av Sveriges sydligaste horst Romeleåsen med den framträdande Romeleklint 175 meter över havet. Landskapet är varierat med ålderdomliga fäladsmarker och vidsträckta ädellövskogsområden. Stora skogsområden utgör kärnan i området men även åker- och betesmarker förekommer.

Översiktsplanen anger att vid framtida utveckling inom och i anslutning till riksintresseområdet bör stor hänsyn tas till utveckling av rekreations- och naturvärden. Negativ visuell inverkan, framför allt på utblickarna från utsiktsplatserna Romeleklint och Billebjär, kan påtagligt skada områdets värden. Potential finns att ytterligare utöka tillgängligheten till områdets besöksmål genom exempelvis bättre möjligheter att ta sig till området med kollektivtrafik. Utveckling av fler stråk för vandring och cykling mellan besöksmålen är möjlig.

Figur 10. Riksintressen för friluftsliv som berörs av planförslaget.

Bedömningsgrunder

I kommunens översiktsplan och grönprogram anges riktlinjer för tillgång och nåbarhet till grönområden av olika storlek:

- Gröning: En gröning har en storlek på minst 0,2 hektar. Alla som bor i tätorterna bör kunna nå en gröning inom 200 meter från bostaden
- Närpark: En närpark är minst 1 hektar. Alla som bor i tätorterna bör kunna nå en närpark inom 300 meter från bostaden.
- Stadsdelspark: Minst en stadsdelspark ska finnas i varje stadsdel och större tätort

Riksintressen för rörligt friluftsliv MB kap 4 §2 *Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne*

Riksintresse för friluftsliv MB kap 3 §6 *Romeleåsen med Skrylleområdet*

Riksintresse för friluftsliv MB kap 3 §6 *Vomb och Klingavälsån*

I LundaEko kapitel 5 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster finns följande delmål:

- Delmål 5.1 Gröna miljöer I Lunds kommun finns det god tillgång till rekreation, friluftsliv och naturupplevelser. Sådan allemansrättsligt tillgänglig mark ska inte minska till 2030.

Miljökonsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära *små negativa konsekvenser* för rekreation och friluftsliv. I nollalternativet finns inga uttalade strategier eller planer för hur närrekreation och friluftsliv ska utvecklas i takt med att Veberöd växer. Samtidigt kommer orten att växa kraftigt och fler människor nyttja de befintliga områdena och stråken. Det ökade besöksstrycket från dels Veberödsborna, dels från den växande befolkningen i regionen riskerar att ge negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv samt naturvärden. Däremot innebär nollalternativet inga fysiska ingrepp som påverkar rekreationen.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *måttliga positiva konsekvenser* för rekreation och friluftsliv. I planförslaget finns förslag på att förtydliga kopplingarna ut i landskapet och att stärka och öka tillgången på närrekreation inom Veberöd, till exempel med ny park på Traversen och utveckla miljöerna kring Veberödsbäcken. De förstärkningar och kopplingar som föreslås kommer gynna såväl ortsbefolkning som tillresande som vill nyttja Veberöds friluftsområden och natur. Att utveckla Veberöd som destination för friluftsliv och med kollektivtrafiken som en port ut tillgängliggör den omgivande naturen för många fler, utan att behöva öka bilresandet.

De åtgärder som föreslås i planförslaget bedöms gynna barn förutsatt att det leder till fler och förbättrade närrekreationsytor och grönområden, som de kan ta sig tryggt och enkelt till. Det är positivt om områden som barn kan använda för lek och aktivitet i sin vardag blir mer tillgängliga.

Planförslaget bekräftar intentionen i grönprogrammet att bilda naturreservat i Idalaskogen och Skogsmöllebäckens dalgång, vilket är positivt för rekreation.

De åtgärder som föreslås kan kompensera för det ökade besöksstryck som kommer av att både orten i sig växer och att tillresande bedöms öka, i takt med att hela regionen växer. Hur naturen

tillgängliggörs behöver utredas och avvägas mot såväl naturvärden som lokalbefolkningens intressen och behov.

För folkhälsan i stort är det positivt om möjligheterna till kollektivtrafiknära friluftsliv förbättras och fler får möjlighet att enkelt ta sig ut i naturen. Effekten av detta bedöms vara större i miljöalternativet med en tågstation som tillgängliggör Veberöds natur ytterligare, särskilt för människor som bor i Malmö och längs tågets stationer.

Påverkan på riksintressen

Riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv *bedöms inte påverkas negativt* i något av alternativen. Den bebyggelse som föreslås i planförslag och nollalternativ påverkar inte värdekärnor i riksintressena, men däremot kopplingar till dessa. Utblickar bedöms få en begränsad påverkan då ny bebyggelse byggs i anslutning till tätorten. I planförslaget och miljöalternativet växer Veberöd främst inne i orten och påverkar inte utblickar. De två förslagen innehåller mer utvecklade strategier för hur koppling till områdena kan stärkas och tillgängliggöras, vilket gynnar riksintressenas syften. Planförslaget förtydligar att tillkommande bebyggelse på landsbygden ska stärka friluftslivets och riksintressenas värden.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Planförslaget har utvecklats med ett avsnitt om rekreation och friluftsliv. Här beskrivs hur viktiga platser, områden och stråk ska bevaras och utvecklas för framtiden. I berörda utbyggnadsområden finns riktlinjer för densamma.

Arbetet har utgått från befintlig tillgångsanalys för Veberöd, där bland annat brist i västra delarna konstateras. Planförslaget föreslår en utvecklad grönstruktur längs Tegelmästarevägen, som ett sätt att öka grönstrukturen i den delen av orten.

Ett arbete med att utveckla vandringsleder har påbörjats och kommer tas fram parallellt med FÖP:en. Innan leder presenteras behöver dialog föras med markägare.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Inför kommande planprocesser bör analys över tillgång och värden i befintliga rekreativa miljöer inom orten göras. Underlaget kan användas för att kompensera eventuella brister och komplettera befintliga miljöer i tillkommande exploateringar.

Etablera tydliga leder för att ta sig vidare ut i landskapet från tätorten. Genom att utveckla anslutningar mellan tätortsnära natur och det kringliggande landskapet stärks förutsättningarna för ett tätortsnära friluftsliv.

Om natur- eller parkmark tas i anspråk bör eventuella värden kompenseras för enligt balanseringsprincipen.

Referenser

Blomberg, P. (2019) Kartläggning av områden för friluftsliv i Lunds kommun 2019. 2019-08-11

Lunds kommun (2018) Översiktsplan för Lunds kommun – Del 2 Markanvändning och hänsyn, antagen 2018-10-11.

Vattenkvalitet

Förutsättningar

Veberödsbäcken som rinner genom Veberöd som har sitt ursprung på Romeleåsens nordöstra sluttning. I Lunds vatten (Lunds kommun, 2017) beskrivs bäcken. Bäckens nedre del, även genom Veberöd, är dikad i hela sin sträckning, har ett lågt fall och omges av åker- och ängsmark. Vid Veberöd rinner bäcken rakt igenom samhället och tar emot samhällets dagvatten. Stor- och småspigg är de enda fiskarter som har registrerats i bäcken. Att känsligare arter inte återfinns i bäcken kan bero på brist på lämpliga livsmiljöer och den relativt höga föroreningsbelastningen från Veberöd tätort samt jordbruksmarken. Höga halter av syretärande ämnen tillsammans med ett vandringshinder i bäckens nedre del har troligen också bidragit till att känsliga arter inte förekommer. Bäckens recipient för reningsverket i Veberöd fram till 2016, då avloppsvattnet började pumpas till Källby reningsverk i Lund. Veberödsbäcken är del av ett dikningsföretag, och kontinuerligt underhåll av bäcken behövs för att bibehålla dess vattenledande funktion och vattenföring genom orten.

Klingavälsån, delsträckan mellan Kävlingeån och Sövdesjön (SE616936-135849), är närmaste fastställda vattenförekomst nedströms Veberöd. Klingavälsån är i sin tur ett av Kävlingeåns tre större tillflöden. Klingavälsån har måttlig ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Att den ekologiska statusen är måttlig beror framför allt på att vattendraget är övergött. Även andra faktorer bidrar till den sänkta statusen, exempelvis förändringar som gjorts i vattendragets fåra. Att den kemiska statusen inte uppnår god beror på atmosfärisk deposition av kvicksilver och bromerad difenyleter. Dessa ämnen överskrider i alla svenska ytvattenförekomster. Större delen av Klingavälsån ligger inom Natura 2000-område. (VISS, 2021-09-21)

Utsläpp av näringsämnen sker till störst del från jordbruksmark, men även urban markanvändning och andra utsläpp bidrar till för höga halter av näringsämnen i Klingavälsån och Veberödsbäcken. Framst fosfor behöver minska i båda vattendragen. Veberödsbäckens vattenkvalitet är idag sämre än i Klingavälsån.

Västra Veberöd ligger inom Krankesjöns avrinningsområde. Krankesjön (SE617797-135339) har otillfredsställande ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Krankesjöns avrinningsområde är stort och de betydande påverkanskällorna är jordbruk, reningsverk och enskilda avlopp och atmosfärisk deposition (VISS, 2020-10-05). Dagvattnet i västra del av Veberöd avleds till Klingavälsån via ledning och diken. Vattenförekomsten för Krankesjön bedöms inte påverkas, varken positivt eller negativt, då allt dagvatten leds via ledning till Klingavälsåns avrinningsområde och en naturlig markavrinning inte kan ske mot Krankesjön på grund av väg 11.

Skogsmöllebäcken rinner ner från Romeleåsens nordöstra sluttning på sin cirka 7 kilometer långa färd mot Klingavälsån. Bäckens nedre del är med sydvästskaanska mått relativt lite påverkad. Vattnet är tämligen klart och vissa sträckningar av bäcken har höga naturvärden. Bland fiskar finns öring, grönling och storspigg i bäcken. I höjd med Idalaområdet ligger en gammal deponi i anslutning till Skogsmöllebäcken. Renhållningsverket har upprättat ett kontrollprogram och jobbar kontinuerligt med förbättringsåtgärder. Det har konstaterats att lakvatten tränger ut ur deponin och att det finns förhöjda halter av ammoniumkväve, TOC, totalfosfor, kvicksilver och mangan i vattnet. I kontrollplan från 2018 konstateras att deponins övre yta inte har tätats och kanten mot deponin sjunker.

Veberöd har ett kommunalt utbyggt dagvattensystem, med ledningar som avvattnas till Veberödsbäcken och Trulsbobäcken, och därefter Klingavälsån. Det finns enstaka dagvattendammar, bland annat vid Veberödsbäcken i höjd med Traversen. Dammarna bidrar främst med fördröjning men ger också en viss reningseffekt.

Det fd sommarstugeområdet Idala och Skytteskogens fd sommarstugeområde norr om Sjöbovägen är inte kopplat till ledningsnätet för dagvatten och ingår inte i verksamhetsområde för dagvatten. Det innebär att vattnet infiltrerar eller avrinner på ytan till recipient eller till naturliga lågpunkter.

Vombsjöns vattenskyddsområde berörs inte av planområdet, naturliga vattendelare minimerar påverkan från Veberöd.

Utredning avseende vattenrening i Veberöd

För att klargöra hur vattenkvaliteten i Veberödsbäcken och därefter Klingavälsån påverkas av föreslagna utbyggnad av Veberöd har en utredning avseende reningsbehov och möjliga åtgärder gjorts (StormTac, 2021-10-29). Arbetet har finansierats av Naturvårdsverket, och utförts i ett samarbete mellan Lunds kommun, VA SYD och Kävlingeåns vattenråd.

Klingavälsån ska uppnå god ekologisk status till 2027, vilket betyder att dagens vattenkvalitet inte når upp till gällande miljökvalitetsnormer. God kemisk status uppnås inte heller. Enligt utredningen är dagens halter av fosfor (P) i Klingavälsån 65 mikrogram P/liter, medan recipientgränsvärdet är 39 mikrogram P/liter. Den totala årliga belastningen av fosfor behöver minska med ungefär 40 procent för att nå de halter som krävs enligt MKN, vilket visas i tabellen nedan. Det finns även andra ämnen som behöver minska, bland annat benso(a)pyrene.

Av VISS (Vatteninformationssystem Sverige) framgår att det beräknade reningsbehovet för hela Klingavälsåns avrinningsområde, sträckan mellan Sövdesjön till Kävlingeåns huvudfåra, är 590 kg fosfor per år, och att dagvatten ska minska sina utsläpp med 13 kg fosfor på denna sträcka. Veberödsbäckens avrinningsområde utgör cirka 4 procent av avrinningsområdet till Klingavälsån.

Det finns en stor skillnad mellan det åtgärdsbehov som identifieras i VISS i förhållande till det åtgärdsbehov som beräknas med programmet StormTac i utredningen. Varför det finns en sådan stor skillnad är oklart, men det är två olika beräkningsprogram och det skulle kunna vara del av förklaringen. I VISS presenteras det åtgärdsbehov som Vattenmyndigheten tagit fram, och detta utgör basen för åtgärder i VISS.

*Tabell 2. Halter, belastning och behov av rening av fosfor i Klingavälsån och Veberödsbäcken. Veberödsbäcken är ingen vattenförekomst enligt VISS, men avrinner till Klingavälsån som är klassad. Beräknad halt efter exploatering i Veberödsbäcken är 84 µg/l. *Reningsbehov totalt avser framräknat behov av rening av fosfor för att nå gränsvärde för god ekologisk status i Klingavälsån vid utbyggnad.*

Recipient	Uppmätt årlig halt P (µg/l)	Recipientgränsvärde (µg P/l)	Total belastning Nuläge (kg P/år)	Total belastning med utbyggnad (kg P/år)	Reningsbehov totalt* (kg P/år)	Reningsbehov enligt VISS (kg P)/år
Klingavälsån	65	39	6 900	7000	2 800	590
Veberödsbäcken	81	39 (avser Klingavälsån)	340	360	190	-

Av utredningen och av information i VISS framgår att totala mängden fosfor som tillförs Klingavälsån inte får öka från de områden som planeras att exploateras. De totala utsläppen bör minska jämfört med idag. Utbyggnaden av Veberöd enligt FÖP:en riskerar medföra att miljö kvalitetsnormerna i ån försämras på ett otillåtet sätt om inte åtgärder avseende utsläpp av fosfor vidtas.

Den lägsta ambitionsnivån för dagvattenrening i FÖP:en innebär således att åtgärder som motsvarar utbyggnadsområdenas fosforutsläpp behöver vidtas. Utöver det bör den utsläppsminskning som identifierats av VISS genomföras. Detta ansvar ligger på VA-huvudmannen VA SYD.

En ytterligare högre ambitionsnivå siktar på att även rena vatten som avrinner från jordbruksmarken. Det skulle möjliggöra en vattenkvalitet i Veberödsbäcken som motsvarar minst en god vattenkvalitet enligt MKN i Klingavälsån.

Olika angreppssätt för att lösa det identifierade reningsbehovet har undersökts; småskaliga åtgärder, storskaliga åtgärder samt en storskalig åtgärd nedströms orten, se tabell 3.

Figur 11. Placering av undersökta åtgärder för dagvattenrening i Veberöd; storskaliga åtgärder och åtgärd för nedströms rening. Småskaliga åtgärder visas inte i kartan.

Tabell 3. Sammanställning av utredda åtgärder för att rena dagvatten och avrinning från jordbruksmark inom Veberödsbäckens avrinningsområde. Utsläppen av framför allt fosfor behöver minska. Behovet av rening från utbyggnadsområdena i Veberödsbäckens avrinningsområde är cirka 14 kg P/år, i övriga 5-10 kg P/år.

Åtgärdsalternativ	Reningseffekt (kg P/år)	Kostnad (SEK) samt spann av uppskattad kostnad	Anläggningskostnad per kg avskilt P (kr/kg/år)
Småskaliga åtgärder	42 kg P/år	19 miljoner SEK (15-24 miljoner SEK)	450 000
Storskaliga åtgärder 1-5	210 kg P/år	13 miljoner SEK (6-19 miljoner SEK)	64 000
Väster 1-2, Trulsbobäcken	28 kg P/år	3,8 miljoner SEK (1,6-7 miljoner SEK)	140 000
Storskaliga åtgärder 2-5	190 kg P/år	9,4 miljoner SEK (4-14 miljoner SEK)	49 000
Storskalig åtgärd 5	100 kg P/år	3 miljoner SEK (1,5-4 miljoner SEK)	30 000
Storskalig åtgärd 1 och 5	150 kg P/år	7 miljoner SEK (3,5-9 miljoner SEK)	47 000
Nedströms åtgärd (damm bredvid eller i bäcken)	130-150 kg P/år	5,5 miljoner SEK (3,3-7 miljoner SEK)	42 000

Utredningen visar att de sju småskaliga åtgärderna inom orten kan rena dagvattnet till det identifierade behovet men kan inte hantera alla utbyggnadsytor. En marginell försämring kan därmed uppstå. Småskaliga åtgärder kan inte rena den mängd fosfor som identifierats i VISS. De småskaliga åtgärderna innebär högst kostnad av de undersökta alternativen.

För de storskaliga lösningarna har fem dammar i anslutning till Veberödsbäcken utretts. Utredningen visar att genom storskalig lösning damm 5 kan behovet av rening om cirka 14 kg P/år för de utbyggnadsområden som finns inom bäckens avrinningsområde tillgodoses. Även en rening motsvarande identifierat behov i VISS för dagvatten och jordbruksmark kan uppnås. Lösningen är även den mest kostnadseffektiva både ur anläggnings- och driftsperspektiv. Om övriga åtgärder vidtas kommer en ytterligare förbättring ske av vattenkvaliteten i Veberödsbäcken.

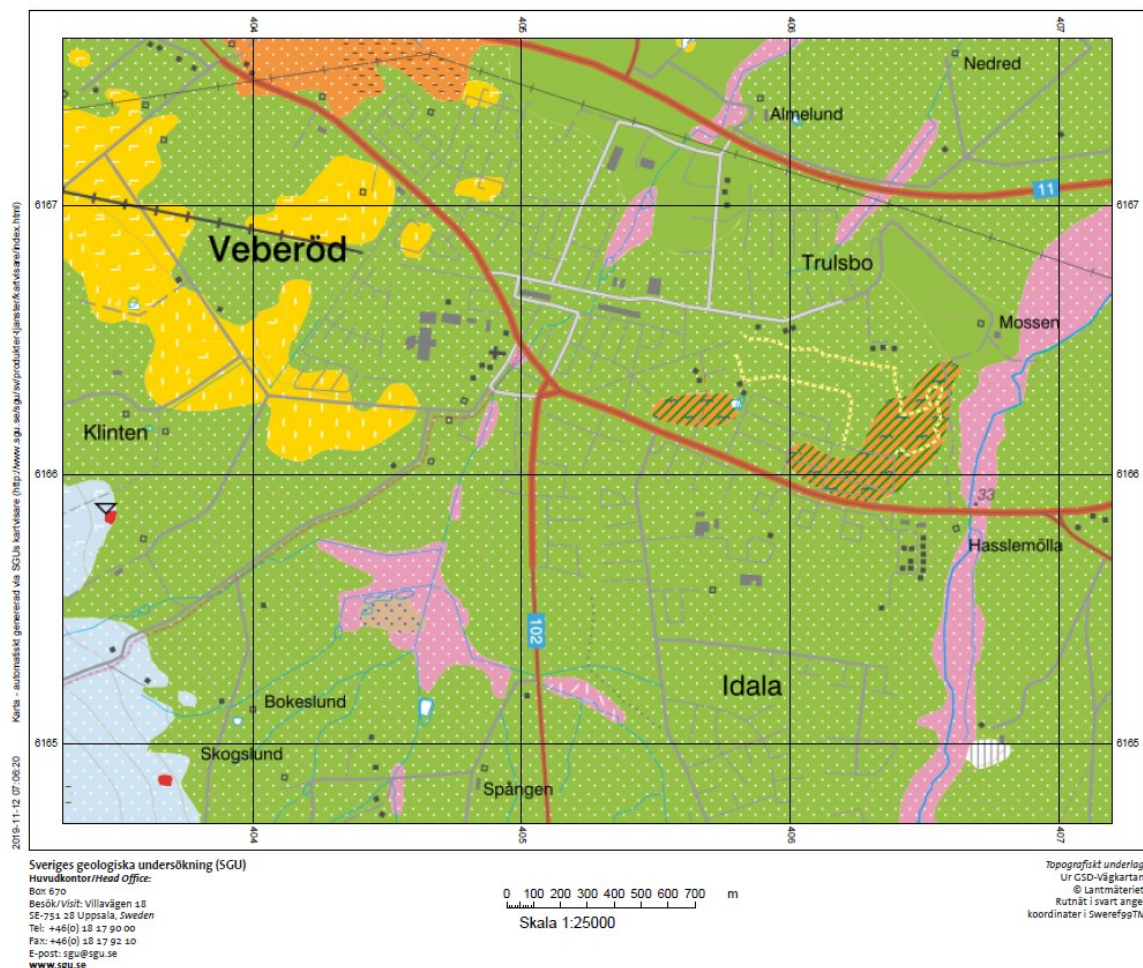
Utbyggnadsområden i västra Veberöd bedöms medföra 5-10 kg P/år som behöver renas. Åtgärder för väster och Trulsbobäcken har utretts. I väster kan åtgärder vara aktuellt i relation till den verksamhetsmark som föreslås där och identifierat reningsbehov kan nås. Trulsbobäcken har ingen direkt koppling till utbyggnadsområden

Den damm som har undersökts nedströms ger en god rening och kan bidra med en stor del (130-150 kg P/år) av det identifierade reningsbehovet totalt (190 kg P/år) till en jämförelsevis låg kostnad. En sådan lösning kan rena bäckvattnet från både dagvattenföroreningarna och från jordbruksmarken. Den ligger dock inte på kommunal mark, vilket försvårar genomförande. Om det skulle vara den enda lösning som vidtas innebär det att dagvatten går orenat i en del av Veberödsbäcken men renas innan det når Klingavälsån. I kombination med exempelvis storskalig åtgärd 5 kan fosfor från såväl dagvatten som jordbruksmark renas effektivt.

Grundvatten

Det finns två grundvattenförekomster inom planområdet (www.viss.se). *Romeleåsens östsluttning* (SE616571-135857) är en sedimentär bergförekomst som bedöms ha god kemisk och kvantitativ status. Jordbruket bedöms vara en betydande påverkanskälla på vattenkvaliteten och höga nitrathalter är en risk för att inte nå en god kemisk status 2027. *Revingehed* (SE617076-407425) är en sand- och grusförekomst med god kemisk och kvantitativ status. Det finns ett flertal påverkanskällor på vattenkvaliteten, bl a förorenad mark, miljöfarlig verksamhet och jordbruk med bekämpningsmedel. Vattenförekomsten är stor och påverkan kan ha skett i olika områden, exempelvis beskrivs Revinges övningsområden. Risk finns för att god kemisk status inte uppnås, med avseende på förorening av PFAS från övningsområden i Revinge och Sjöbo. Urban markanvändning är inte utpekad som en riskkälla för grundvattenförekomsterna.

Den dominerande jordarten i Veberöd består av sand och isälvssediment, med hög infiltration, samt mindre områden med lera runt det gamla Tegelbruket i väster (se figur 12). En hårdgörning av ytor och bebyggelse kan påverka infiltrationen till underliggande magasin, främst i områden med sand. En hög infiltrationskapacitet ökar risken för förorening av grundvattnet.

Figur 12. Jordartskarta för Veberöd. Grönmarkerat område, som dominerar i Veberöd, är isälvssediment sand. Gulmarkerade områden är glacial grovlera och silt. Rosa områden är svämsediment sand. Från SGUs kartvisare för jordartskarta (hämtad 2019-11-12). Huvuddelen av jordarterna ger en god infiltration.

Bedömningsgrunder

Miljökvalitetsnormer för vatten. Vattenmyndigheterna anger att "statusklassificeringen beskriver den befintliga vattenkvaliteten i en vattenförekomst medan miljökvalitetsnormen beskriver den vattenkvalitet som ska uppnås och vid vilken tidpunkt det ska vara gjort". Miljökvalitetsnormerna är rättsligt styrande och innebär att den ekologiska och kemiska statusen inte får försämrats. Detta regleras i EU:s ramdirektiv för vatten, införlivat i Vattenförvaltningsförordning (2004:660).

Dagvattenplanen i Lunds kommun anger ett antal strategier för att uppnå en hållbar dagvattenhantering. Inom översiktlig planering handlar det om att dagvattenfrågan lyfts tidigt i planprocessen och hanteras i planbeskrivningar samt att det ges utrymme för hållbar dagvattenhantering.

I LundaEko kapitel 6 Yt- och grundvatten finns följande delmål:

- Delmål 6.1: Ytvattenförekomster i Lunds kommun ska ha god ekologisk och kemisk status enligt beslutade miljökvalitetsnormer.
- Delmål 6.2: Grundvatten i Lunds kommun ska ha god kemisk och kvantitativ status enligt beslutade miljökvalitetsnormer

Miljökonsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära *små negativa konsekvenser* för vattenkvaliteten. I nollalternativet finns ingen övergripande strategi för dagvattenrening och ytor för dagvattenhantering har inte pekats ut. Utbyggnadsområdena behöver hantera sitt dagvatten, och lokala småskaliga lösningar kan ge tillräcklig rening totalt men samtliga ytor kan inte hanteras. I nollalternativet bedöms inte ytterligare rening för att nå god vattenkvalitet ske.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *måttliga till stora positiva konsekvenser* för vattenkvalitet, beroende på vilka åtgärder som genomförs. Planförslaget och miljöalternativet reserverar ytor för att möjliggöra rening av dagvatten och avrinning från jordbruksmark till en nivå i Veberödsbäcken som motsvarar en god vattenkvalitet enligt MKN i Klingavälsån. Det är inte givet att åtgärder för att nå hela vägen genomförs. Däremot utgår planförslaget från att storskalig åtgärd 5 (kallad åtgärd 1 i planförslaget) genomförs för att hantera utsläpp från utbyggnadsområden. Det innebär en rening utöver det som utbyggnadsområdena orsakar och därmed en förbättring av vattenkvaliteten. Det identifierade behovet av rening enligt VISS som bör ske i Veberödsbäckens avrinningsområde tillgodoses.

Utredningen som har gjorts visar att det bör gå att lösa dagvattenhanteringen i respektive plan på ett sådant sätt att ytvattenkvaliteten inte försämrats, men till en hög kostnad. Ett mer samordnat grepp där ytor nyttjas effektivt för en större del av ortens, och bäckens, vattenrening uppnår en högre rening till en lägre kostnad i både anläggnings- och driftsfas. För att genomföra de åtgärder som behövs krävs samarbete mellan Lunds kommun, VA SYD, Kävlingeåns vattenråd och markägare.

När det gäller grundvattenpåverkan innebär planförslaget en begränsad hårdgöring samt att dagvatten omhändertas och renas. Sanering av förorenade områden är positivt för grundvattenkvaliteten. Jordbrukets påverkan kan inte bedömas inom planförslaget. Över lag bedöms inte planförslaget eller miljöalternativet innebära påverkan på grundvattenförekomsterna.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Påverkan på vattenkvalitet i hela Veberödsbäckens avrinningsområde har utretts, vilka behov av rening som finns samt vilka olika möjliga åtgärder som kan vidtas. Detta har legat till grund för de ytor för vattenrening och åtgärder som har arbetats in i planförslaget. Planförslaget har kompletterats med ett vattenavsnitt, och riktlinjer finns för berörda utbyggnadsområden.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Storskaliga lösningar för dagvattenrening bedöms ge störst miljönytta till lägst kostnad, och bör vara utgångspunkt i fortsatt arbete. I detaljplaneprocessen måste genomförbarheten av storskalig dagvattenrening säkerställas.

Lunds kommun bör tillsammans med VA SYD och Kävlingeåns vattenråd samt berörda markägare verka för att åtgärder för rening vidtas för att nå en vattenkvalitet i Veberödsbäcken som motsvarar MKN i Klingavälsån.

Referenser

Lunds kommun (2017) Sjö- och vattendragsplan

Lunds kommun (2018) Dagvattenplan för Lunds kommun

SGU Kartvisare för jordartskarta <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html> hämtad 2019-11-12

StormTac (2021) Förstudie för rening av dagvatten med recipienterna i fokus, Veberöd i Lunds kommun. 2021-10-29

Information om vattenförekomster i VISS; Klingavälsån: Kävlingeån-Sövdesjön, Krankesjön och Revingehed, Romeleåsens östsluttning (www.viss.lst.se hämtat 2019-11-06, 2020-10-05, 2021-09-21)

Översvämningar

Förutsättningar

Ett dagvattensystem är generellt anpassat för att ta hand om ett regn som statistiskt återkommer vart tionde år, ett så kallat 10-års regn. Äldre system har i sin tur ofta dimensionerats för ett 2-årsregn. När större nederbördsmängder faller än vad dagvattensystemet är dimensionerat för, som ett skyfall med stora mängder nederbörd under kort tid, så blir ledningsnätet fullt och resterande mängd vatten avrinner eller ansamlas på ytan.

Ett skyfall med påföljande översvämningar kan påverka människor, bebyggelse och ekonomiska värden negativt. Ett skyfall med stora konsekvenser uppstår statistiskt sett sällan (vart 50-100:de år) och har också en kort varaktighet, i storleksordningen timmar. Även om sannolikheten är låg för att ett sådant skyfall ska inträffa så kan det likaväl inträffa två påföljande år som inte alls under ett 100-årsperspektiv. Vid dessa tillfällen behövs ytliga rinnvägar och styrning i exempelvis gatumiljön, samt utpekade ytor som tidvis kan översvämmas. Hur lång tid det sedan tar för ansamlade vattenmassor att sjunka undan beror på avledningsmöjligheterna.

Veberöd har historiskt drabbats av återkommande översvämningar längs Veberödsbäcken, främst i samband med höga flöden och snösmältning under vår och vinter. Därtill har också risker vid större skyfall uppmärksamats, både inom orten och längs bäcken.

Översvämningsanalys

För att se vilka områden som drabbas, hur föreslagna utbyggnadsområden påverkas och påverkar samt vilka åtgärder som kan vara möjliga har en översvämningskartering gjorts över Veberöd (Tyréns, 2021). Analysen har tittat på nuläge och efter FÖP:ens utbyggnad.

Modellberäkningar har utförts för Veberödsbäcken, för att visa konsekvenserna vid ett högt flöde från Romeleåsen in till tätorten i kombination med två olika regn; 5 års respektive 10 års återkomsttid. För tätorten har ett skyfall modellerats motsvarande regn med 50 respektive 100 års återkomsttid, med en klimatfaktor som motsvarar 30 % större nederbördsmängder jämfört med idag.

De två undersökta scenarierna drabbar Veberöd på olika sätt. Översvämnningar kring Veberödsbäcken sker på fastigheter i direkt anslutning till bäcken, främst i ortens södra delar. Även fastigheter vid Annelund kan drabbas av stor avrinning från uppströmsliggande natur- och jordbruksmark. Dessa händelser inträffar regelbundet.

Vid skyfallen drabbas både områden längs bäcken och fastigheter inne i Veberöd, där det är lågpunkter och instängda områden som vattnet inte kan ta sig vidare från (figur 13).

För att tydliggöra risker för liv och hälsa vid en översvämnning har framkomlighet för räddningsfordon utretts liksom samhällsviktig verksamhet som kan påverkas. Samtliga delar av orten behöver kunna nås. Räddningsfordon kan ta sig fram i vattendjup under 40 cm. Om vattendjupet är högre behöver åtgärder vidtas till åtminstone en nivå så att fordonen kan ta sig fram.

Äldreboendet Vevrehemmet påverkas vid ett 100-årsregn. Vatten står vid fasaden och behöver avledas. En privat vårdcentral får höga vattennivåer utanför byggnaden, men har inte pekats ut som samhällsviktig.

För att minska risken för översvämnning vid höga flöden i Veberödsbäcken samt ett 100-årsregn föreslås åtgärder i Bäckaparken (figur 15). Det skulle innebära att Bäckaparken anpassas för att möjliggöra att vatten svämmas över i parken, vilket avlastar kringliggande fastigheter och fastigheter längs bäcken nedströms. Vid normala flöden kan parken användas för rekreation och eventuellt dagvattenhantering. Åtgärderna i Bäckaparken kan kombineras eller ersättas med åtgärder uppströms Veberödsbäcken på natur- eller jordbruksmark.

I Annelund pågår arbete för att avlasta bostäder vid hög avrinning från åsen. Ett avskärande dike eller buffert mellan jordbruksmarken och Annelund kan behövas för att ytterligare säkra området mot avrinning från åsen.

I översvämningsanalysen och planförslaget har åtgärder föreslagits för att minska konsekvenser vid översvämnningar och ytor reserveras till detta i FÖP:ens markanvändning. Se figur 14 för åtgärder föreslagna i översvämningsanalysen.

- Skyfallsyta – plats dit vatten leds och kan översvämma
- Skyfallsled- utpekat stråk för att avleda vatten
- Styrning – mindre förändringar av markytan och gatumiljö för att styra vatten
- Vattenväg för trög avrinning – utpekat stråk för att leda och fördröja vatten
- Buffertzonen för vattenhantering längs bäcken och jordbruksmarken anpassas för att hantera vatten
- Områden som ej bör hårdgöras – känsliga områden för att hantera eller inte förvärra översvämningsproblem
- Område ej lämpligt för bebyggelse - Översvämningshotat område som ej bör bebyggas.

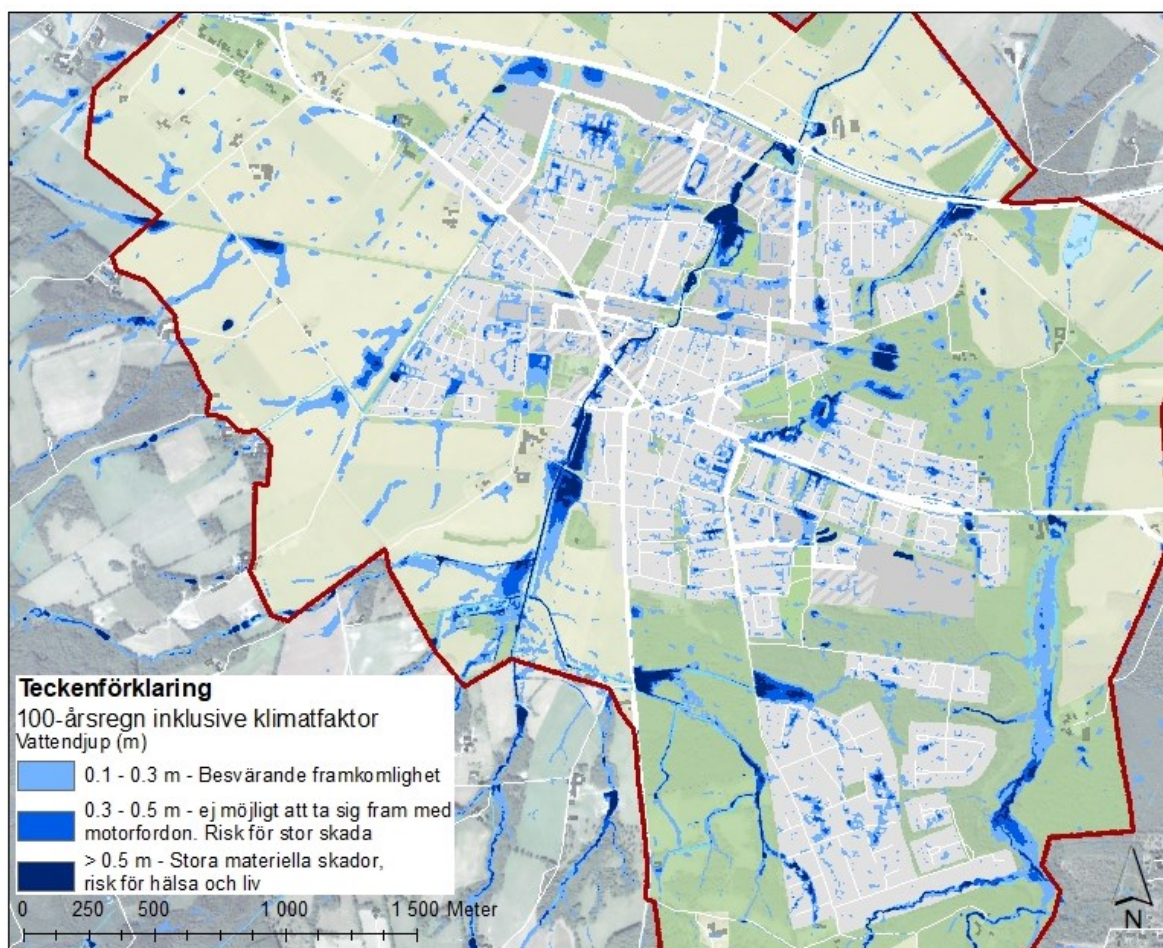
Översvämningar från skyfall av den här storleken återkommer väldigt sällan. Ytorna kan därför användas till andra funktioner när de inte behöver hantera vatten. Det kan vara parkstråk, lekplatser eller idrottsytor, men ytorna och anläggningar behöver anpassas till att inte ta skada vid en översvämning.

Att genomföra åtgärder för att hantera översvämningar inom orten är ett omfattande arbete förknippade med höga kostnader och i vissa fall inte heller möjligt pga topografiska förutsättningar, ortens struktur och markägoförhållanden. Genomförande och finansiering av åtgärderna har inte säkerställts.

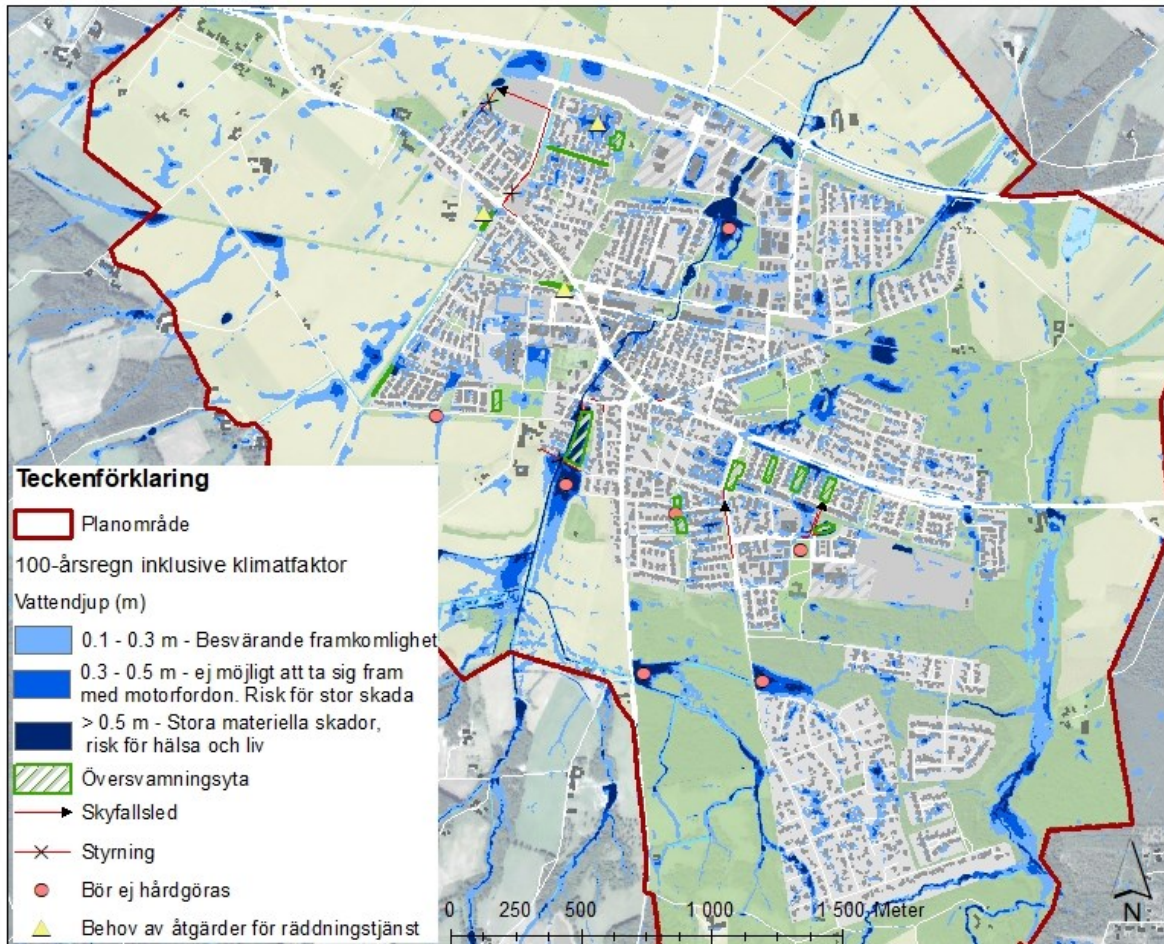
I samband med planläggning av ny bebyggelse eller i samband med ombyggnader i infrastrukturen är det viktigt att beakta föreslagna åtgärder. Vid dessa tillfällen finns det möjlighet att förbättra översvämningssituationen och utföra skyfallsåtgärder mer kostnadseffektivt.

Åtgärder på natur- eller jordbruksmark har kommunen ingen rådighet över då det är privatägd mark. Det kräver samarbete med Kävlingeåns vattenråd, Lunds kommun och privata fastighetsägare.

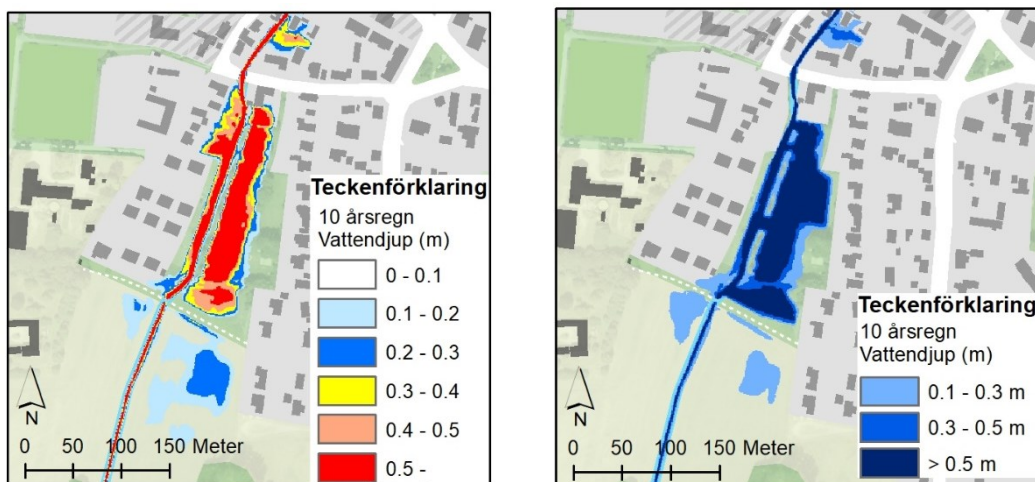
Vissa fastigheter kommer drabbas även om alla föreslagna åtgärder genomförs. Det beror på att det är svårt att göra åtgärder som tar bort problemet helt i bebyggda områden, där befintliga höjder och förutsättningar inte fullt ut går att påverka. Fastighetsägare har också ett ansvar för att skydda sin fastighet, vilket är särskilt viktigt där åtgärder inte genomförs eller kan vidtas.

Figur 13. Skyfallskartering avseende ett 100-årsregn (klimatfaktor 1,3), utbyggnadsområden ingår.

Figur 14. Åtgärder i form av skyfallsstyr, skyfallsleder, styrning samt ytor som ej bör hårdgöras. Platser med behov av åtgärder för att säkra räddningsfordons framkomlighet pekas ut och samhällsviktig verksamhet.

Figur 15. Den vänstra bilden visar översvämning i Bäckaparken vid ett 10-årsregn. Den högra bilden visar ett av de åtgärdsförslag som har utretts; här att ta bort delar av befintlig vall för att leda in vatten i parken. Detta skyddar nedströms fastigheter mot översvämning.

Bedömningsgrunder

Översvämningssplan för Lunds kommun beskriver förutsättningar och lämpliga åtgärder. Översvämningssplanen säger att bebyggelse på ej tidigare exploaterad mark ska säkras mot ett 100-årsregn med klimatfaktor. Det ska eftersträvas att ny bebyggelse på tidigare exploaterad mark (förtätning) ska säkras mot ett 100-årsregn med klimatfaktor. Om detta inte är möjligt kan det i särskilda fall göras undantag, dock ska alltid bebyggelsen säkras mot ett 50-årsregn med klimatfaktor.

I LundaEko kapitel 3 Klimat och energi finns följande delmål:

LundaEko delmål 3.6 Den fysiska miljön i Lunds kommun ska utformas så att sårbarheten för risker kopplade till pågående klimatförändringar ska minska mellan 2021 och 2030.

Miljökonsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära *måttliga negativa konsekvenser* för översvämningar, förutsatt att föreslagna områden byggs ut utan att de åtgärder som identifierats genomförs. I nuvarande kartering har inte nollalternativets ytor analyserats, vilket kan innebära en försvårad översvämningssituation då mer mark hårdgörs. Detta har utretts i tidigare översvämningsskartering (Tyréns, 2019). Det finns risk för omfattande skada på ekonomiska värden och risk för olägenheter för människor om riskerna inte hanteras.

Då det redan i dag finns behov av åtgärder för att hantera befintliga översvämningssrisker och arbete har påbörjats på kommunen, är det möjligt att åtgärder vidtas även i nollalternativet. Om de genomförs är konsekvensen i stort detsamma som för planförslaget. Det skulle då krävas att delar av vissa utbyggnadsområden används för vattenhantering vid en översvämningssituation.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *måttliga positiva konsekvenser* för översvämningsshantering jämfört med nollalternativet. Ytor som riskerar att översvämmas föreslås inte bebyggas och ytor för att hantera vatten har reserverats. Andra åtgärder tydliggörs.

Genomförande av åtgärder som har pekats ut i befintlig miljö är inte säkerställda i dagsläget, men är viktiga för att undvika skada och nå de positiva konsekvenserna. Särskilt viktigt är att prioritera räddningstjänstens framkomlighet och Vevrehemmet.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Översvämningssanalysen har uppdaterats sedan samrådsförslaget och baseras nu enbart på de ytor som är aktuella i planförslaget, vilket ger ett mer precist underlag. Analysen har kompletterats med Veberödsbäcken, både vid ofta återkommande flöden och vid skyfall. Ledningsnätet har inkluderats i aktuell analys. Även påverkan på räddningstjänst och samhällsviktig verksamhet har utretts. Detta har legat till grund för de ytor för vattenhantering och åtgärder som har arbetats in i planförslaget - vattenfrågorna har fått ta stor plats i förslaget och i markanvändningen.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Planläggning för ny bebyggelse ska inte försämra eller skapa översvämningssproblematik för omgivningen. Det ska i stället alltid eftersträvas att i samband med planläggning förbättra skyfallshanteringen där det behövs.

Ingen ny bebyggelse eller förtätning bör tillåtas längs Veberödsbäcken. Naturmark längs Veberödsbäcken bör prioriteras för att säkerställa omhändertagande av vatten och rekreation.

Utpekade skyfallsytor för åtgärder får inte bebyggas eller hårdgöras.

Åtgärder för skyfallshantering och möjlighet att genomföra dessa bör uppmärksammas i löpande arbeten och åtgärder på kommunal mark.

Referenser

Lunds kommun (2018a) Översvänningsplan för Lunds kommun

Tyréns (2019) Åtgärdsplan för hantering av skyfallsrisker, Veberöd. 2019-06-26

Tyréns (2021) Översvänningskartering med åtgärdsförslag – arbetsmaterial. 2021-09-28

Hushållning med mark och naturresurser

Förutsättningar

Jordbruksmark

Runt Veberöd finns ett mer småskaligt jordbruk och jordbruksmarken här skiljer sig från Lundaslättens jordar. Den är lämplig för delvis andra grödor än Lundaslätten, och det produceras olika jordbruksprodukter och finns djurhållning här.

Jordbruksverket tillsammans med andra myndigheter har ett pågående projekt för att se hur klassificering av jordbruksmark kan göras och anser att den tidigare åkermarksklassificeringen från 1969 inte bör användas längre⁴. Det system som håller på att tas fram bygger på fler parametrar för att beskriva hur värdefull en specifik jordbruksmark är.

Det tar tusentals år för jordar att bildas och för god jordbruksmark att skapas. Jord kan därför inte ses som en förnybar resurs ur ett mänskligt perspektiv. Om marken väl tas i anspråk för bebyggelse och hårdgörs förstörs jordmånen och den går inte att återställa för att tas i bruk igen. Marken går inte att använda för livsmedelsproduktion inom överskådlig tid. Samtidigt sker en kontinuerlig exploatering av jordbruksmark. Mellan 2011-2015 exploaterades cirka 40 hektar jordbruksmark i Lunds kommun för bostäder, industri och infrastruktur (Jordbruksverket, 2017).

När jordbruksmark exploateras i Skåne påverkas hela Sveriges totala livsmedelsproduktion. Skåne står för 40 procent av landets totalskörd av de vanligaste spannmåls- och oljeväxtgrödorna samt potatis och sockerbeter, men har endast 16 procent av Sveriges jordbruksmark. I Skåne produceras 70 procent av den totala svenska produktionen av trädgårdsväxter, som ofta odlas på annan mark än de högavkastande lerjordarna. (Länsstyrelsen i Skåne, 2015)

Självförsörjningsgraden på livsmedel i Sverige har minskat från 90 till 50 procent sedan 1990-talet. Vikten av inhemsk livsmedelsproduktion lyfts i Sveriges livsmedelsförsörjningsstrategi

⁴ <https://jordbruksverket.se/jordbruket-miljon-och-klimatet/jordbruksmarkens-varden> hämtat 2021-06-30

(Prop. 2016/17:104). Denna anger att trenden med en minskande inhemsk livsmedelsproduktion behöver vända. En utgångspunkt bör därför vara att där Sverige har bra produktionsresurser för jordbruk bör dessa bevaras, brukas och utvecklas.

Andra aspekter av ianspråktagandet av jordbruksmark är hur det påverkar brukningsenheter och markägarstrukturer. I dagens rationella jordbruk är brukningsenheters storlek och läge i förhållande till varandra viktiga för produktivitet och lönsamhet.

Förutom produktionsvärdet finns andra värden som relaterar till jordbruksmarken. Natur-, kultur- och landskapsvärden är också kopplade till aktivt brukande av marken. Småbrutna jordbrukslandskap med naturbetesmarker, stenmurar, åkerholmar och andra små biotoper utgör gynnsamma miljöer för en rad arter. Jordbrukslandskapets variation, artrikedom och kulturlämningar innehåller viktiga rekreationsområden och utflyktsmål. Detta stämmer väl överens med jordbrukslandskapets karaktär kring Veberöd.

Jordbruksmarken innehåller vidare ett antal ekosystemtjänster som bidrar till att stärka motståndskraft, resiliens, mot negativa förändringar. Jordbruksmarkens ekosystemtjänster omfattar bland annat:

- Produktion av mat och energi
- Återföring av näringsämnen
- Grundvattenbildning och produktion av dricksvatten
- Insekters pollinering och skadedjursbegränsande insekter och fåglar
- Förmåga att utjämna vattenflöden och minska risken för översvämningar

I ett förändrat klimat kommer variationer i väder mellan åren troligtvis att öka, och det har också märkts de senaste åren med hög nederbörd ett år och extrem torka efterföljande år. Jordbruket kommer att behöva förändras och anpassas när det gäller brukningsmetoder och grödor för att möta förändringarna. Att bevara jordar av olika beskaffenhet och geografiskt läge så att förmågan att kompensera för bortfall av skörd av olika typer av grödor och på olika platser bibehålls blir särskilt viktigt.

Figur 16. Jordbrukslandskapet runt Veberöd.

Resurshushållning

Ur ett resursperspektiv är det mest effektivt att bygga tätt och utnyttja den infrastruktur (vägar, järnvägar, VA-system, energisystem) som finns, eller byggs upp, så mycket som möjligt. Det är mer effektivt och genomförbart att bygga ut exempelvis energisystem i en tät struktur. Under byggskedet kan resursanvändningen påverkas genom val av material, byggmetoder och anläggningsprocesser samt hantering av transporter och spillmaterial. Masshantering är ett viktigt verktyg.

Veberöd har en låg bebyggelsetäthet, jämfört med exempelvis Lund. Den låga tätheten är en följd av att bostadsutbudet domineras av småhus och radhus (82 procent av beståndet) med tillhörande tomter. Stora delar av orten har en täthet på 1-20 bostäder per hektar att jämföra med centrala Lund där det finns över 80 bostäder per hektar i vissa områden. En låg täthet innebär att mer mark tas i anspråk för bostadsförsörjning jämfört med hög täthet.

Vid all byggnation uppstår ett behov av att hantera massor. Att omvandla verksamhetsområde till blandad bebyggelse eller enbart bostäder innebär ofta sanering av markföroreningar och en omfattande masshantering. Även massor som inte är förorenade kommer att flyttas och hanteras vid byggnation både inom och utom verksamhetsområden. Masshantering är förknippad dels med användning av massor av olika slag, dels med tunga transporter; aktiviteter som kräver ändliga resurser och släpper ut klimatpåverkande gaser. Det är viktigt att tidigt i planeringen uppmärksamma frågan och sträva efter att nå massbalans i projekt och planer.

Bedömningsgrunder

Miljöbalken 3 kap. 1 § "Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning."

Miljöbalken 3 kap. 4 § "Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk."

Enligt Lunds kommuns översiktsplan (antagen 2018-10-11) ska all typ av jordbruksmark bevaras så långt det är möjligt för exempelvis långsiktig livsmedelsförsörjning, klimatanpassningsåtgärder eller möjlighet för rekreation. För att spara jordbruksmark är strategin att växa genom förtätning och att bygga inifrån staden och ut.

Berörda LundaEko mål:

- Delmål 1.5 Livsmedelsproduktionen i Lunds kommun ska vara hållbar, motståndskraftig och bidra till en långsiktig livsmedelsförsörjning samt upprätthållande av ekosystem, mark och jordkvalité.
- Delmål 4.1 Lunds kommun har år 2030 etablerat sig som en föregångare inom cirkulärt och klimatneutralt byggande och anläggningsarbete. Utsläppen från byggsektorn ska halveras till 2025 och vara nettonoll 2030.
- Delmål 4.4 Lunds kommun ska i framtida bebyggelseplanering först och främst utgå från att växa genom förtätning av befintlig bebyggd mark eller hårdgjorda ytor. Den högklassiga jordbruksmarken (klass 8-10) ska värnas. Jordbruksmark bör inte tas i anspråk för ny bebyggelse.

Miljökonsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära *stora negativa konsekvenser* ur ett hushållningsperspektiv avseende mark och naturresurser. Nollalternativet innebär en stor andel förtätning men tar både jordbruksmark och mindre del naturmark i anspråk. Då större ytor tas i anspråk för samma antal bostäder kan en lägre täthet förväntas liksom att möjligheten att använda befintlig och nyanlagd infrastruktur effektivt blir lägre.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *stora positiva konsekvenser* ur ett hushållningsperspektiv av mark och resurser, jämfört med nollalternativet. Alternativet bygger på förtätning och att tätheten på bebyggelsen i Veberöd ökar. Det ger förutsättningar att använda infrastruktur effektivt och verka för effektiva energilösningar. Viss del jordbruksmark tas i anspråk för verksamhets- och arbetsplatsområden, men i betydligt mindre omfattning än i nollalternativet.

Planförslaget och miljöalternativet visar att det är möjligt att tillföra de bostäder som planeras i Veberöd genom förtätning, och att därmed uppfylla kommunens egna mål och vara restriktiv i enlighet med Miljöbalken 3 kap. 4 §. Viss jordbruksmark tas i anspråk för verksamhets- och arbetsplatsområden som inte kan tillgodoses inom orten. I sammanhanget kan det anses som motiverat för att orten ska kunna växa och tillföra arbetsplatser inom Veberöd, vilket har andra positiva konsekvenser. För nollalternativets ianspråktagande av jordbruksmark behövs en djupare motivering och tydlighet kring avvägningar i den fortsatta planeringsprocessen för att motivera ianspråktagandet enligt Miljöbalken 3 kap. 4 §.

Veberöd har en karaktär som är beroende av en lägre täthet på bebyggelsen och bör inte heller eftersträva en så hög täthet som Lund. Men ur ett markhushållningsperspektiv är det viktigt att det som byggs framöver har en tätare struktur, så att mark kan sparas till exempelvis jordbruksproduktion och livsmedelsförsörjning, vattenhållning i landskapet eller viktiga naturvärden. Med en järnvägsstation som i miljöförslaget kan en högre täthet motiveras ytterligare.

I det här skedet går det inte att bedöma resurseffektivitet kopplat till byggskede och vad som slutligen står på platsen. I den mån möjligt är det viktigt att påverka kommande byggherrar att bygga så resurs- och energieffektivt som möjligt, vilket planförslaget lyfter i olika strategier. Även masshanteringsfrågan och möjligheter att söka massbalans inom Veberöd bör vara en del i fortsatt arbete.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

I FÖP:en finns flera strategikapitel som beskriver hur en resurseffektivitet bör eftersträvas. Planförslagets utbyggnadsområden har kompletterats med riktlinjer om bevarande av blabyggnader. FÖP:en har tydliggjort behovet av en mer övergripande masshantering. Jordbruksmarken sparas i stor utsträckning i FÖP:en, och olika åtgärder för effektiv markanvändning lyfts, t ex multifunktionellt nyttjande av marken.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Om planläggning fortsätter enligt nollalternativet bör en fördjupad utredning kring avvägningar och konsekvenser för jordbruk och jordbruksproduktion göras inklusive möjlighet till kompensatoriska åtgärder.

Tidig samverkan med aktuella aktörer för en effektiv energiförsörjning och resursanvändning i större utbyggnadsområden, framför allt i Traversen.

En masshanteringsplan bör göras tidigt i planeringsprocessen för respektive utbyggnadsområde. Massbalans bör eftersträvas samt en cirkulär masshantering.

Möjligheten att använda platsspecifika riktvärden bör uppmärksammas i samband med hantering av markföroreningar. Platsspecifika riktlinjer kan vara ett sätt att minska behovet av att flytta och hantera massor.

I planering av dagvatten – och skyfallsåtgärder bör masshantering beaktas.

Möjligheter till ett cirkulärt byggande bör utforskas i kommande utbyggnadsområden, både hur återbruk kan ske och hur ett framtida återbruk kan främjas.

Referenser

Jordbruksverket (2015) Kommunens möjligheter att bevara och utveckla jordbruksmarkens värden

Jordbruksverket (2017) Exploatering av jordbruksmark 2011-2015. RA17:5

Lunds kommun (2018) Lunds kommuns översiktsplan. Antagen 2018-10-11

Länsstyrelsen i Jönköping län (2020) StoryMap om jordbruksmark <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=ed39e729730045fb932105971fbd1d05> Besökt 2020-09-28

Länsstyrelsen i Skåne län (2015) Markhushållning i planeringen Jordbruksmarken i Skåne.

Prop. 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet

Klimatpåverkan och klimatanpassning

Förutsättningar

Vi människor påverkar jordens klimat genom de utsläpp av klimatpåverkande gaser vi gör. De dominerande utsläppen görs i form av koldioxid och de största källorna av växthusgaser i Sverige är transporter, industri, jordbruk samt energi och fjärrvärmeproduktion (Naturvårdsverket, 2019-03-12).

Den fysiska planeringen kan bidra till att minska utsläppen genom väl vald lokalisering som bidrar till ett transporteffektivt samhälle. Lokalisering påverkar också vilken mark som tas i anspråk och om markens möjlighet att lagra kol påverkas. En hållbar energiförsörjning kan främjas genom lokalisering men också av bebyggelsens utformning. De utsläpp som kommer under genomförandefasen i form av markarbeten och grundläggning samt transporter kan genom god planering minska. Vidare kan den användning som planen tillåter generera utsläpp genom resor och energianvändning. Åtgärder för att minska klimatpåverkan kan vara att möjliggöra lokal fossilfri energiproduktion, smarta mätsystem och delning av energi, främja gång- och cykelanvändning och kollektiva resor. Att bevara befintliga byggnader och förlänga dessas livslängd har ofta ett positivt klimatavtryck jämfört med att riva och bygga nytt.

Forskningen är enig om att ju längre vi väntar med att minska utsläppen, desto dyrare och svårare kommer det att bli samtidigt som risken för stora negativa konsekvenser ökar. Det är därför av största vikt att vi idag minskar utsläppen och bygger strukturer som ger upphov till så

lite utsläpp som möjligt vid anläggning, byggnation och under drift, med sikte på att bidra till att samhället blir klimatneutralt.

Klimatpåverkan

Uppföljning av Lunds kommuns klimatavtryck visar att transporter står för något under hälften av de totala utsläpp av växthusgaser inom kommunens geografiska område (mätt i CO₂-ekvivalenter) samt att utsläpp från transportarbetet år 2016 endast hade minskat med 6 procent sedan 1990 (Lunds kommun, 2019). Det vanligaste färdmedlet för de resor boende i Lunds kommun gör (oavsett vart resan går) är bilen. Enligt en resvaneundersökning utförd 2018 anges att 69 procent av resorna i Veberöd sker med bil och endast 13 procent av resorna sker med kollektivtrafik.

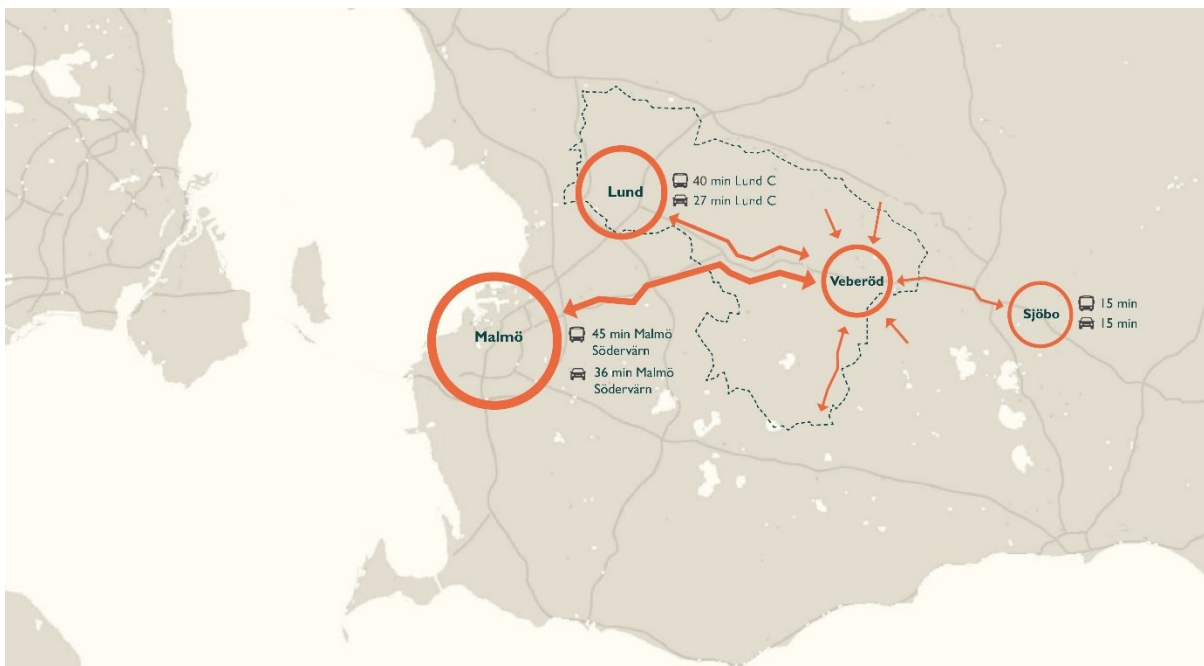
I Veberöd arbetspendlar en stor del av befolkning. Majoriteten av arbetsresorna går mot Lund, respektive Malmö. Resterande pendling sker också huvudsakligen västerut, mot Södra Sandby, Dalby och Staffanstorp. Endast en liten del av pendlingen går österut, främst till Sjöbo. En betydande del av arbetsresorna sker med egen bil och därtill görs också en stor del av fritidsresorna med bil. I Veberöd finns många entreprenörer, som nyttjar bilen i sin verksamhet och därmed är svår att överföra till andra trafikslag. Det ökar vikten av att arbeta med de resor som går att påverka.

Kollektivtrafiken sker i dag med buss och det finns tre hållplatser längs Dalbyvägen/Sjöbovägen genom centrala Veberöd. Från Veberöd centrum kan en nå Lund C och Malmö Södervärn. Vid hållplatsen Veberöd Östra finns en anlagd pendlarparkering för boende utanför Veberöd. Parkeringen är ofta fullbelagd och det finns ett behov av fler pendlarparkeringar i Veberöd. Det finns inte heller laddstolpar eller fordonsgas tillgängligt.

Kollektivtrafiken har i dagsläget svårt att konkurrera med bilen, trots att stora delar av orten är att betrakta som hållplatsnära. Figur 17 visar skillnad i restid mellan buss och bil. Därtill kommer restid till start- och slutdestination, som kan vara en bit från hållplatsen. Det är utmanande att motivera människor att ta bussen i stället för bilen, när restiden skiljer så mellan färdslagen som den gör idag.

Under framtagandet av FÖP Veberöd har möjligheten att lägga en superbusslinje i riksintressezonen genom Veberöd undersökts och vilka vinster det skulle ge. Det skulle innebära att det endast blir en hållplats i Veberöd, upprustad till station samtidigt som turtätheten blir oförändrad. Tidsvinsten skulle bli 2-3 minuter, men medföra barriäreffekter i Veberöd, längre gångavstånd till hållplatsen och stora investeringskostnader. Slutsatsen var med hänsyn till detta att bussen fortsatt går bäst i Dalby-/Sjöbovägen. Däremot har planförslaget kompletterats med att föreslå en hållplats vid väg 11, för att möjliggöra direktbussar till Lund och Malmö.

Superbusskonceptet som Skånetrafiken har tagit fram innebär en restidsvinst om 2-3 minuter mellan Malmö-Veberöd, men enbart i den riktningen. Superbussen går inte till Lund och de åtgärder som har identifierats i Trafikverkets arbete motsvarar en restidsvinst om mindre än 1 minut mellan Veberöd och Lund. Restidsvinsterna gäller enbart i rusningstid.

Figur 17. Restider till och från Veberöd med buss respektive bil.

Att en ort innehåller god service och flera olika funktioner som kultur och rekreation ger förutsättningar för att minska en del längre resor och att resa hållbart med gång och cykel inom orten för sina vardagsbehov. En stor del resor utanför orten kommer fortfarande att göras.

Energianvändning i bebyggelsen för uppvärmning och hushållsbehov är en annan faktor för att minska klimatpåverkan. En stor del av Sveriges energiförsörjning är numera fossilfri, men i takt med att en elektrifiering sker i samhället och behovet av elektricitet ökar är det viktigt att använda så lite energi och el som möjligt, oavsett dess ursprung.

Fjärrvärme är ett effektivt system ur ett energiperspektiv, som i Lunds kommun via Krafringen också är fossilfri. Veberöd har inget fjärrvärmenät, vilket försvårar ett effektivt och klimatsmart uppvärmningssystem inom orten. Möjligheten till fjärrvärmeutbyggnad har lyfts med EON, som är elnätsägare i Veberöd, men det bedöms initialt svårt att få ekonomi i en sådan utbyggnad då bebyggelsestrukturen är gles. I en gles struktur är det svårare att bygga ut storskaliga lösningar; det är större kostnader förknippade med ledningsdragningar och anslutningar från fastighetsägare är inte garanterade.

Det finns andra energisystem som kan vara effektiva, särskilt när förutsättningar för storskalig fjärrvärme saknas som i Veberöd. Ökad etablering av solceller och exempelvis geotermiska lösningar är möjliga i Veberöd. Vid nybyggnation av större sammanhängande områden kan olika typer av gemensamma lösningar vara effektivt, jämfört med att varje fastighet har ett eget uppvärmningssystem.

Mark och växtlighet binder kol och utgör en naturlig kolsänka, det vill säga de lagrar kolet i stället för att det släpps ut i atmosfären. Om vegetation tas ner eller bränns upp och markanvändningen förändras finns risk att kolet släpps ut som koldioxid och förvärrar klimatförändringarna. Skogsmark och våtmarker är naturligt goda kolsänkor liksom betesmark under vissa förhållanden. Jordbruksmark kan med rätt skötsel lagra kol i jorden, men i ett konventionellt jordbruk finns generellt en låg andel kol inlagrat. Även parkmark har en viss kolinlagringsförmåga. Hårdgjord mark har i princip ingen kolinlagringsförmåga. Genomgående gäller för de olika marktyperna, förutom hårdgjord mark, att skötsel påverkar hur mycket kol som kan lagras.

Kolsänkor och inlagring av kol i mark och växter är viktiga verktyg för att hantera de höga halterna koldioxid i atmosfären och därmed minska klimatförändringarna.

Klimatanpassning

Det som byggs idag kommer troligen finnas kvar i slutet av århundradet. Det innebär att med klimatförändringarna som pågår kommer hus, grönområden, dagvattensystem och andra fysiska strukturer att påverkas av ett klimat med andra förutsättningar än vi är vana vid. Klimatanalys för Skåne län (SMHI, 2012) beskriver vilka förändringar som kan väntas till slutet av seklet, år 2100.

Årsmedeltemperaturen förväntas öka med nästan 4 grader till år 2100, den största ökningen förväntas bli vintertid. Perioder med långvarig värme har historiskt varit ovanligt i Sverige. Till år 2100 förväntas i medeltal fem perioder med långvarig värme att inträffa årligen (mer än 5 dygn med en medeltemperatur över 20 grader).

Nederbörden kommer också att påverkas. Sett över hela året förväntas nederbörden öka med cirka 20 procent. De kraftiga skyfallen blir mer intensiva, vilket har hanterats i skyfallskarterningen för Veberöd (se kapitel Översvämningar). Samtidigt kommer antalet torra dagar att öka, vilket påverkar vegetation och jordbruk. Längre perioder med torka och begränsad påfyllning av grund- och ytvattenmagasin kan innebära problem för dricksvattenförsörjning och jordbruk, tillsammans med andra klimatrelaterade aspekter. Enskilda brunnar är särskilt utsatta.

I samband med längre perioder av torka ökar risken för bränder. Ökad brandrisk i tätortsnära skogar kan särskilt behöva uppmärksammas.

SGI har gjort en kartläggning över förutsättningar för ras, sked och erosion. Kartläggningen visar att det finns förutsättning för skred i finkornig jordart söder om Veberöd. Områden som berörs är Veberödsbäckens kanter söder om byn, utmed Romeleåsens norra sluttning och längs med Skogsmöllebäckens branta dalgång i höjd med Idalaområdet. Delar av Idalaområdets befintliga bebyggelse berörs av riskområde.

För att skred ska kunna inträffa krävs att jorden består av lera och/eller silt och att marklutningen är tillräckligt stor. Dessa naturliga förutsättningar gör att skred kan uppstå mer eller mindre spontant, men inte nödvändigtvis. Det är vanligt med skred och ras i samband med snösmältning och tjällossning och under perioder då det regnat mycket. När vattentrycket blir högt i marken kan ett ras eller ett skred inträffa.

För att hantera klimatförändringarna behöver tätorter planeras utifrån en ökad nederbörd och kraftigare regn, med anpassade dagvattensystem och skyfallshantering. Möjligheterna att skydda människor från hög värme behöver ses över, där särskilt temperaturen nattetid är viktig för människors hälsa. Städer blir generellt varmare än sitt omland, en så kallad urban värmeö, till följd av hårdgjorda ytor och material i staden som absorberar och håller kvar värmen. Gröna ytor motverkar detta och kan erbjuda svalka. I en ort som Veberöd är denna effekt mindre än i en stor stad, men platser för svalka och skugga är fortfarande viktiga.

I krontäckningsanalysen över Veberöd (Tyréns, 2020) visas att delar av västra Veberöd har en låg krontäckning liksom delar av centrum, Annelund och verksamhetsområdet vid Traversen. I områden där krontäckningen är låg är andelen träd och svalkande grönska låg vilket gör att risken för höga temperaturer vid värmebölja ökar i dessa områden. Klimatförändringar kan även innebära andra hälsoeffekter och där särskilt utsatta grupper kan påverkas.

Vattenanvändning i form av rent dricksvatten kan behöva minska eller bli mer robust. Minskad dricksvattenanvändning handlar om både beteendeförändring och om tekniska lösningar. Att

spara regnvatten i trädgården eller i parker för bevattning sparar både dricksvatten och kan bidra till att minska konsekvenser vid kraftiga regn. Detsamma gäller jordbruket, som kan spela en viktig roll i att bevara vattnet i landskapet samtidigt som bevattningsbehov kan öka i framtiden. Samhällsplaneringen behöver vara robust inför framtiden.

Bedömningsgrunder

I LundaEko finns följande delmål som berör klimat och klimatanpassning:

- Delmål 3.1 Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska, jämfört med 2010, minska med minst 65 procent till 2025 och med minst 80 procent till 2030. 2045 ska kommunen vara klimatpositiv och utsläppen nära noll.
- Delmål 3.2 Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn ska minska med minst 90 procent mellan 2010 och 2030.
- Delmål 3.3 Kolinlagring inom Lunds kommun ska öka mellan 2021–2030. Kommunkoncernen ska verka för infångning av koldioxid
- Delmål 3.6 Den fysiska miljön i Lunds kommun ska utformas så att sårbarheten för risker kopplade till pågående klimatförändringar ska minska mellan 2021 och 2030.
- Delmål 4.1 Lunds kommun har år 2030 etablerat sig som en föregångare inom cirkulärt och klimatneutralt byggande och anläggningsarbete. Utsläppen från byggsektorn ska halveras till 2025 och vara nettonoll 2030.
- Delmål 4.3 Lunds kommun ska ha ett attraktivt, säkert och miljöanpassat väl utbyggt mobilitetssystem för fotgängare, cyklister, kollektivtrafik och andra fossilfria färdmedel i och mellan tätorterna. Andelen fossilfria resor ska öka på bekostnad av icke fossilfria färdmedel.

Miljökonsekvenser

Nollalternativet – klimatpåverkan och klimatanpassning

Nollalternativet bedöms innebära *stora negativa konsekvenser* utifrån möjligheten att minska klimatpåverkande utsläpp för en växande befolkning. Det kommer vara en svår utmaning att inte öka biltrafiken och relaterade klimatpåverkande utsläpp med en stor befolkningsökning i Veberöd, med gällande förutsättningar för kollektivtrafik och resandemönster. Bebyggelse föreslås dock främst i kollektivtrafiknära lägen. Att minska klimatpåverkan och energibehov i befintlig och ny bebyggelse bedöms vara svårt utifrån befintlig infrastruktur och en mer utbredd framtida bebyggelse. En framtida Simrishamnsbana skulle erbjuda en attraktiv kollektivtrafik, vilket ger möjlighet att minska klimatpåverkan från boende i Veberöd på lång sikt.

De föreslagna utbyggnadsområdena ligger både på hårdgjorda ytor och på jordbruksmark samt liten del naturmark. Ytor som hårdgörs kommer att förlora sin potential som kolsänka alternativt innebära ökade utsläpp i samband med att vegetation tas ner och marken hårdgörs.

Nollalternativet bedöms innebära *små negativa konsekvenser för klimatanpassning*. Det är oklart hur vattenfrågor omhändertas i nollalternativet (se kapitel Vattenkvalitet och Översvämning), men frågan har uppmärksammats i översiktsplanen och pekat ut det som en viktig fråga att hantera. Det är oklart hur områden utvecklas för att hantera effekter av klimatförändringar, till exempel med svala platser och skugga vid värmeböljor.

Planförslaget – klimatpåverkan

Planförslaget bedöms innebära *måttliga negativa konsekvenser* utifrån möjligheten att minska klimatpåverkande utsläpp för en växande befolkning, jämfört med nollalternativet. Planförslaget

föreslår bebyggelse i hållplatsnära lägen, förutsättningar för gång och cykel förbättras inom orten och nya lägen för pendlarparkeringar. Ett ökat utbud av service på orten och satsningar på gång- och cykel har viss möjlighet att minska bilanvändningen. Om en hållplats vid väg 11 etableras kan det öka bussens attraktivitet. En mer sammanhållen struktur kan underlätta för hållbara energilösningar, särskilt i större utbyggnadsområden som Traversen. Större delen av den föreslagna bebyggelsen föreslås på hårdgjorda ytor, vilket är positivt då det inte påverkar områdenas förmåga att lagra kol. Idalafältets utbyggnad liksom delar av Traversen innebär dock en negativ påverkan på kolinlagring.

Samtidigt innebär planförslaget att en centralt belägen Simrishamnsbana omöjliggörs och möjligheten att skapa en attraktiv hållbar kollektivtrafiklösning försvinner, vilket gör att planförslaget bedöms ha negativa effekter jämfört med nollalternativet. En hög utbyggnad i Veberöd riskerar långsiktiga negativa konsekvenser utan en framtida attraktiv kollektivtrafik. Bussen kommer även fortsättningsvis ha svårt att erbjuda kortare restider jämfört med bilen, även om hållplats vid väg 11 kan erbjuda kortare restider men ligger längre från bostäderna. Om Simrishamnsbanans genomförande skulle falla på grund av att järnvägssträckningen genom orten omöjliggörs kommer konsekvenserna på en regional skala bli betydande.

Miljöalternativet– klimatpåverkan

Miljöalternativet bedöms innebära *stora positiva konsekvenser* utifrån möjligheten att minska klimatpåverkande utsläpp för en växande befolkning, jämfört med nollalternativet. De satsningar som finns i planförslaget återfinns också i miljöalternativet, med skillnaden att Simrishamnsbanan kommer till inom planperioden. Det bedöms ge stora positiva konsekvenser eftersom strukturer nu byggs som finns kvar för en väldigt lång tid framöver. Den stora ökning av biltrafik av utbyggnaden som visas i planförslaget kan delvis undvikas. En tågförbindelse med fördelar för såväl restid som bekvämlighet har helt andra möjligheter att locka resenärer än de bussalternativ som finns i planförslaget. Kollektivtrafik till Lund kommer fortsättningsvis vara bussen. Även om järnvägen innebär utsläpp under byggprocessen så bedöms den totala klimat- och miljönyttan överväga detta och på lång sikt ge betydande positiva effekter ur ett livscykelperspektiv. Miljöalternativet har samma påverkan på kolinlagring som planförslaget.

Den huvudsakliga utmaningen i Veberöd är en hållbar mobilitet och att minska bilanvändningen, vilket blir synligt i skillnaden mellan planförslaget och miljöalternativet. Möjligheten till Simrishamnsbanan bedöms vara av stor vikt för att säkerställa en hållbar mobilitet och minskat klimat- och resursavtryck. Detta blir särskilt viktigt med den stora utbyggnad som föreslås på orten.

Trots relativt goda förutsättningar att åka kollektivt till och från Veberöd så dominerar bilen färdmedelsvalen idag. Utan större omdanade mobilitetsåtgärder kommer det att vara svårt att få människor att ändra resvanor i så stor omfattning att biltrafiken inte ökar eller till och med minskar i ett växande Veberöd. Utbyggnad i Veberöd riskerar att motverka kommunens mål om att minska klimatpåverkan och översiktsplanens mål att all resandeökning ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik.

Utöver Simrishamnsbanans eventuella framtid är det små skillnader mellan planförslaget och miljöalternativet utifrån mobilitet. Båda två bedöms ge bättre förutsättningar för hållbar mobilitet än nollalternativet under planperioden. Alternativet bedöms därför ha en viss positiv påverkan på LundaEkos mål, jämfört med nollalternativet under planperioden. På längre sikt kommer det dock bli stor skillnad beroende på Simrishamnsbanan och planförslaget riskerar att ge negativa konsekvenser för de kommunala miljö- och klimatmålen.

Planförslaget och miljöalternativet - klimatanpassning

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *små positiva konsekvenser* för klimatanpassning. En mer utvecklad grön närrekreation och att skapa svala, skuggiga platser förbättrar möjligheterna att hantera klimatförändringar. Olika åtgärder för att hantera översvämningar har identifierats för både befintlig och ny bebyggelse. Det finns risk för ras, skred och erosion i Veberöd, men utbyggnadsområdena är inte inom utpekade riskområden. Frågorna behöver hanteras i kommande planläggning.

Den översiktliga nivån i en fördjupning av översiktsplanen har svårt att hantera specifika åtgärder för klimatanpassning, men bör visa på vilka åtgärder som kan vidtas i kommande skeden. Att skapa gröna platser som erbjuder svalka och skugga kan underlätta vid en värmebölja. Särskilt känsliga grupper som barn och äldre behöver erbjudas svalka, och gårdar och byggnader för de här grupperna anpassas för att inte bli för varma. Vattenresurshushållning behöver uppmärksammas för att spara på dricksvattenresurser inför eventuella händelser när dessa kan påverkas negativt vid torka eller förorening till följd av översvämningar. Att samordna vattenhantering med jordbrukarnas behov av bevattning kan vara en möjlig synergieffekt.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Framför allt vattenrelaterade frågor har utretts och lyfts tydligare i förslaget. Behov av klimatanpassning har utvecklats under strategin Robusta strukturer för ett förändrat klimat. Avseende hållbar mobilitet har hållplatslägen justerats efter samrådet och tidigare föreslagna byknutpunkt har tagits bort. Däremot har nytt läge för busshållplats vid väg 11 föreslagits, vilket kan stärka kollektivtrafiken. Fler pendlarparkeringar har pekats ut och behov av laddstolpar tydliggjorts. Behov av en cirkulär och effektiv masshantering har tydliggjorts.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Tidig samverkan med aktuella aktörer för en effektiv energiförsörjning och resursanvändning i större utbyggnadsområden, framför allt i Traversen.

I förtättnings, nybyggnads- eller renoveringsprojekt inom Veberöd bör förutsättningar för kollektiva energilösningar och möjliga synergieffekter med kringliggande områden utredas.

Åtgärder för att minska konsekvenser av klimatförändringar behöver finnas med i fortsatt planläggning. Det handlar bland annat om vattenhantering, åtgärder för att minska värmeeffekter och skapa svala platser inom orten. Särskilt fokus bör ges särskilt utsatta grupper.

Markutredning avseende risk för ras, skred och erosion behöver göras i kommande planläggning.

Referenser

Lunds kommun (2019) Miljöredovisning 2018

Naturvårdsverket; <http://www.naturvardsverket.se/klimatutslapp>. Hämtat 2019-03-12

SMHI (2012) Klimatanalys för Skåne län. Rapport Nr 2011-52. Tillgänglig via Länsstyrelsen i Skåne.

Lunds kommun (2020) Energiplan för Lunds kommun med åtgärder 2019-2026. Antagen 2020-01-30

Tyréns (2020) Kartering av krontäckning Lunds kommun. 2020-02-22

Kulturmiljö

Förutsättningar

Veberöd har sitt ursprung i lantbrukstraditionen och har varit sockencentrum sedan 1500-talet med en kyrka från sent 1100-tal eller tidigt 1200-tal. Flera stenåldersboplatser har hittats runt Veberöd. På kartor från 1693 och 1758 syns Veberöds bystruktur före enskiftet med ett 30-tal gårdar längs med Veberödsbäcken. Efter enskiftet reducerades antalet gårdar i Veberöds bykärna till åtta. Gårdarna låg samlade söder om kyrkan och bland annat skola och sjukstuga anlades i anslutning till dem. Den äldre bebyggelsen är särskilt viktig till följd av den historiska betydelsen.

Veberöd fick tågförbindelse när Malmö – Tomelilla järnväg färdigställdes 1893 och Veberöds station anlagts. När järnvägen kom så byggdes området kring den ut med blandad bebyggelse och ett rikt serviceutbud. Järnvägen bidrog också till att flera industrier etablerades i Veberöd, som stärkelsefabrik och garveri. Den största industrin var tegelbruket, som fanns i samhällets västra del. Under en period var tegelbruket Skånes största tegeltillverkare, men lades sedan ned 1974.

Arkitektoniskt är tegeltraditionen framträdande i de centrala delarna av orten men i byns äldsta delar framträder ursprunget i jordbrukslandskapet. Kopplingen mot åsen, och betesmarkerna, längs Veberödsbäckens dalgång är historisk. Det var längs bäckens dalgång lantbrukarna en gång i tiden drev korna från byn ut på bete på åsen. Strukturmässigt har orten vuxit längs landsvägarna och är idag förgrenad utmed vägarna Dalbyvägen, Sjöbovägen och Dörrödsvägen. Orten växte under 1960- och 1970-talen med ny villabebyggelse och offentliga investeringar som skola och bad.

Strax utanför Veberöd tätort finns riksintresse för kulturmiljövård Björnstorp-Gödelöv. I motivering står följande "Kuperat odlingslandskap vid Romeleåsen med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, sätesgården Björnstorp från senmedeltiden med omgivande slottslandskap samt medeltida kyrkor." Se figur 19 för riksintressets utbredning.

Länsstyrelsens kulturmiljöprogram pekar också ut områden i Veberöd. Romeleåsen-Lyngby-Genarp-Häckeberga motsvarar i stort riksintresset, i dess beskrivning och utbredning. Ljungen öster om Veberöd är utpekad med hänsyn till karaktären av äldre skånskt kulturlandskap för vilket såväl bebyggelsen som ekhagarna, den öppna odlingsmarken och våtmarkerna är av kulturhistoriskt intresse. Simrishamnsbanan är också utpekad i programmet, som pekar ut

Veberöds järnvägsstation.

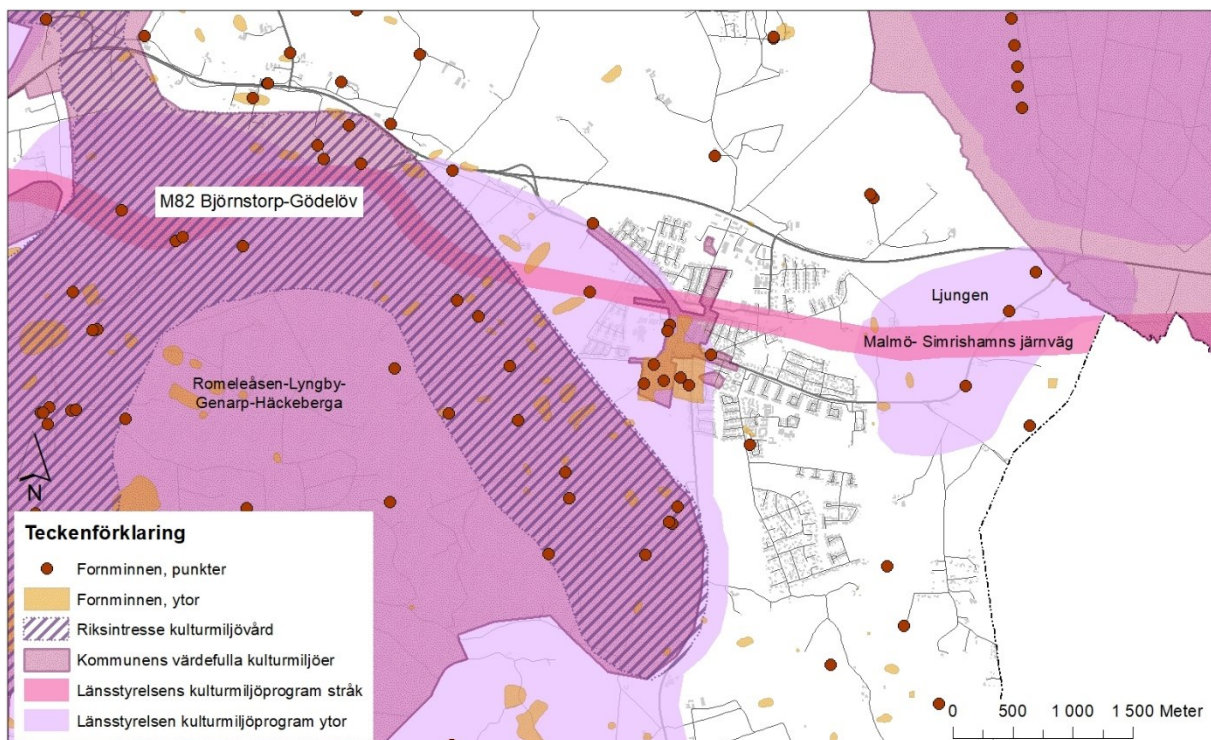
Veberöds tegelbruk.

Figur 18. Äldre foton från Veberöd, med järnvägen och stationen som kom 1893 samt tegelbruket.

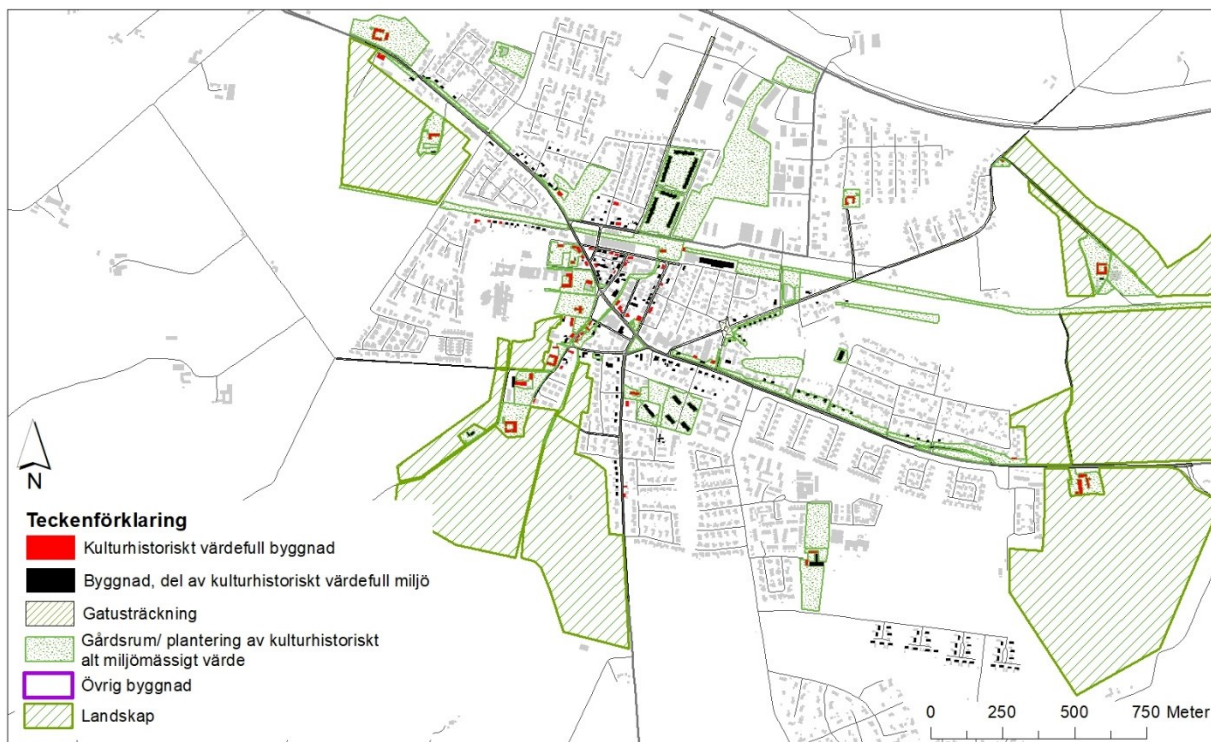
sammanhanget kring järnvägen med dess olika typer av byggnader samt det öppna stationsområdet som intressanta.

En medborgarbaserad kulturmiljöinventering har genomförts i Veberöd. I inventeringen har kulturmiljöintressanta byggnader och miljöer identifierats, beskrivits och klassat av Veberödsbor tillsammans med stadsantikvarie och byggnadsantikvarie. Arbetet har resulterat i ett bevarandeprogram för Veberöd. I figur 20 finns resultatet beskrivet och kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer identifierade. Resultatet finns på www.bevaringsprogram.lund.se.

Det finns ett flertal fornlämningar och kulturhistoriska lämningar i och omkring Veberöd. Lämningsarna är främst koncentrerade till tätortens ytterområden och till den gamla bykärnan och består bland annat av boplatser, bytomter/gårdstomter och gravar, se figur 19. (RAÄ, 2019-10-23).

Figur 19. Kulturmiljövärden i Veberöd; riksintresse, Länsstyrelsens kulturmiljöprogram och fornminnen från Riksantikvarieämbetet.

Figur 20. Resultatet av den medborgarbaserade kulturmiljöinventering som har gjorts, och som presenteras i Lunds bevaringsprogram. Olika typer av miljöer och byggnader som bedömts som kulturhistoriskt viktiga.

Bedömningsgrunder

Riksintresse för kulturmiljövård (MB 3 kap 6 §) Björnstorp-Gödelöv [M82]

Kapitel Kulturmiljö med ställningstagande i Lunds kommuns översiktsplan del 2, Markanvändning och hänsyn.

I LundaEko finns följande delmål som berör kulturmiljö:

- Delmål 4.5 Lunds kulturhistoriska och arkitektoniska arv i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap ska bevaras, användas och utvecklas.

Miljökonsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära risk för *små negativa konsekvenser* avseende påverkan på kulturmiljövärden inom Veberöd. Veberöds kulturhistoriska värden tål en förtätning, men den bör göras omsorgsfullt och med hänsyn till ortens karaktär och historia. Höjd och våningsantal bör anpassas till det specifika områdets karaktär. Konsekvenserna är beroende av framtida detaljplanering och bygglov och hur dessa hanterar kulturmiljövärdena.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära risk för *små negativa konsekvenser* avseende påverkan på kulturmiljövärden inom Veberöd, jämfört med nollalternativet. Liksom i nollalternativet tål Veberöds kulturhistoriska värden en omsorgsfull förtätning med hänsyn till ortens karaktär och historia.

En utveckling av centrum med förtätning riskerar att påverka kulturvärden i bykärnan negativt, både direkt och indirekt genom visuell påverkan på viktiga miljöer. Riktlinjer för utvecklingen och viktiga byggnader har pekats ut, vilket ger förutsättningar för att negativ påverkan inte uppstår. Konsekvenserna är beroende av framtida detaljplanering och bygglov och hur dessa hanterar kulturmiljövärdena. Miljöalternativet som föreslår en mer långtgående förtätning riskerar att innebära större negativa konsekvenser.

Den befintliga skalan i Veberöd är idag 1-2 våningar med några undantag. Högre bebyggelse (4-6 våningar) bör främst byggas på Traversen med omgivning, vilket gäller i samtliga alternativ. I övriga områden behöver höjd, utformning och gestaltning anpassas till omgivningens kulturmiljöer.

I den framtida utvecklingen av Veberöd kan kulturmiljövärdena bli en tydlig identitets- och karaktärsbärare om de tillåts forma den nya bebyggelsen och lyftas fram tydligare även i gestaltning av tätortsmiljön och de offentliga miljöerna. Inslag av rött tegel som knyter an till ortens historia kan stärka identiteten. Karaktär och förhållning av den tillkommande bebyggelsen till befintlig kan vara viktigare än exempelvis antal våningar. Även den visuella påverkan på viktiga miljöer som kyrkan, gamla skolbyggnader och den gamla järnvägsstationen bör analyseras. Den framtida utformningen avgör hur de kulturhistoriska värdena omhändertas och det finns möjligheter att förstärka dessa inom orten, med positiva konsekvenser som följd.

Jordbruket har en stark historisk koppling till Veberöd och är också en tydlig identitet för orten i dag. Planförslaget föreslår strategier och riktlinjer för att kopplingen till det omgivande landskapet ska behållas.

Eventuella ingrepp i fornlämningar är tillståndspliktigt enligt lag. Tillståndsprövning görs av Länsstyrelsen. Även områden utan kända lämningar kan bli föremål för undersökningar.

Påverkan på riksintresse

Riksintresset för kulturmiljö *bedöms inte påverkas negativt* i något av alternativen. Föreslagna utbyggnadsområden berör inte värdekärnan eller de viktiga elementen i riksintresset. Landskapsbildningen inom riksintresset bedöms inte påverkas av föreslagna utbyggnader som görs i direkt anslutning till tätorten i nollalternativet. Planförslaget och miljöalternativet påverkar inte ortens befintliga gränser. Simrishamnsbanans sträckning bevaras genom att utveckla den till gång- och cykelstråk i planförslaget.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Riktlinjer och särskilt intressanta byggnader har förtydligats i planförslaget. Riktlinjer för utveckling på landsbygden stödjer till viss del även kulturmiljön och bevarar jordbrukslandskapet kring orten. Teglet som karaktärsbärare och återbruk har lyfts fram i förslaget. Gröna miljöer med exempelvis alléplanteringar föreslås längs Tegelmästarevägen.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Utformning av ny bebyggelse och vägstrukturer bör anpassas för att bevara och synliggöra kulturmiljövärden. Värdefulla byggnader och byggnadselement bör bevaras och integreras i ny bebyggelse med hänsyn till dessa värden.

I nya detaljplaner som berör kulturhistoriskt känslig bebyggelse bör eventuella rivningsförbud, skydds- och varsamhetsbestämmelser ingå.

Gatubeläggning och växtlighet kan anpassas till respektive karaktärsområde i Veberöd, med grusvägar, gatsten eller asfalt beroende på läge i byn.

I samband med eventuella rivningslov bör förutsättningar för återbruk undersökas. Detta är särskilt intressant för tegelbyggnader, där det finns möjlighet att bevara fasadmateriel som är typiska för orten till nya funktioner i Veberöd.

Referenser

Lunds kommun (2016) Sammanfattning av kulturmiljöprogram för Lunds kommun

Riksantikvarieämbetet Fornsök, <https://app.raa.se/open/fornsok> 2020-10-12

Länstyrelsen Skåne Kulturmiljöprogram för Skåne
<https://www.lanstyrelsen.se/skane/besoksmal/kulturmiljoprogram.html#0>

Lunds kommun (2018) Lunds kommuns översiktsplan. Antagen 2018-10-11

Hälsa och säkerhet

Förutsättningar

Människors hälsa och säkerhet kan påverkas av flera faktorer i ett tätbebyggt område och det är viktigt att dessa tydliggörs tidigt för att hantera risker och konflikter som kan uppstå vid förtätning och nyexploatering. I Veberöd handlar det om verksamheter, elektromagnetiska fält från kraftledning och buller. Riskobjekt visas i figur 21.

Verksamheter

I Veberöd finns i dag ett antal aktiva verksamheter. Ett utdrag ur Miljöförvaltningens databas Miljöreda visar på anmälningspliktiga verksamheter (C-verksamheter) inom planområdet, samt verksamheter som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga, men som omfattas av miljöbalken. Verksamheterna visas i figur 21.

Tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter kallas för A- eller B-verksamheter, beroende på vilken myndighet som beslutar om tillstånd. Verksamheter som påverkar miljön mest ska söka tillstånd hos mark- och miljödomstol (A). Verksamheter som påverkar miljön något mindre ska söka tillstånd hos miljöprövningsdelegation vid länsstyrelse (B). Mindre verksamheter behöver inte ha tillstånd, utan gör en anmälan till miljökontoret i kommunen (C). Mycket små verksamheter, som inte påverkar miljön nämnvärt, behöver varken tillstånd eller anmälan. De ska ändå följa kraven i miljöbalken och kommunens miljökontor utövar tillsyn över dem.

I norra Veberöd finns en pumpstation för avloppsvatten (U-verksamhet) med tillhörande uppmärksamhetsområde om 100 meter. Det finns fyra tankstationer spridda inom orten (C-verksamheter) med ett tillhörande uppmärksamhetsavstånd om 50 meter. Ytterligare C-verksamheter är en skrotanläggning söder om väg 11, en återvinningscentral på Traversen samt ett mindre värmeverk/en fastbränslepanna på Svaleboskolan. Det finns även andra mindre verksamheter inom verksamhetsområdet söder om väg 11 som kan innebära bland annat buller och transporter som kan störa närliggande bostäder.

Fastbränslepannan på Svaleboskolan har en effekt om 1 MW och ett uppmärksamhetsområde om 150 meter. Enligt *Bättre plats för arbete (Boverket, 1995)* så anges inget skyddsavstånd till sådana anläggningar. Om den inte ger störningar, genom exempelvis inbyggnad, så kan avståndet minskas avsevärt. Det finns andra små biobränslepannor som har placerats intill

Figur 21. Miljöfarliga verksamheter, kraftledning, väg för farligt gods och potentiellt förorenade områden (från Länsstyrelsens GIS-material) inom planområdet. Humlamadens deponi finns i sydost. Potentiellt förorenade områden på skjutbanan och kvarteret Gåsen är ej utpekade på kartan.

bostadsområden och där 50 meter till bostäder har godtagits (Miljösamverkan Västra Götaland, 2007).

Väg 11 är led för farligt gods transporter. Utpekade förtättningsområden bedöms vara på betryggande avstånd från denna. Det kan förekomma transporter av farligt gods till och från verksamhetsområdet och tankställen inne i Veberöd, men det är få transporter och risken bedöms som låg (BRIAB, 2018).

Veberöd är omgivet av jordbruksfastigheter och aktiva lantbruk. Det kan finnas behov av skyddsavstånd till dessa, särskilt om det finns djurhållning och flytgödselhantering. Detta är främst aktuellt i nollalternativet.

Buller

I Veberöd finns två huvudsakliga bullerkällor som kan påverka de föreslagna förtättnings- och utbyggnadsområdena. Det är dels buller som kommer från verksamheter, dels buller från vägar.

Verksamhetsbuller styrs i tillstånd samt i Miljöbalken. Verksamhetsområden och bostäder ska helst inte vara lokaliserade så att verksamheterna innebär en störning för boende. När områdena förtätas och bostäder planeras närmare verksamhetsområden finns risk för en konflikt och att störningar uppstår som tidigare inte förekommit.

I samband med detaljplaneläggning av Veberöd 2:113 och Tornsvälan 1 i norra Veberöd har en kartläggning av buller från närliggande verksamheter gjorts. De verksamheter som idag finns i den nordvästra delen av verksamhetsområdet kan samlokaliseras med bostäder utifrån bullerperspektiv. Bullernivån från industrin ligger med marginal under riktvärden vad gäller

ekvivalent ljudnivå dagtid samt nattetid. Maximal ljudnivå ligger också under riktvärde och inga extra bullerskyddsåtgärder anges behövas.

Väg 11 är en högt trafikerad väg som genererar buller. Buller över 60 dBA ekvivalent ljudnivå är ett gränsvärde enligt Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Buller över 60 dBA sprider sig inte in till Veberöd och berör inte befintliga bostäder eller utpekade förtättnings- och utbyggnadsområdena (bullerkartor i Lunds kommun, 2018). Om det blir kraftiga trafikökningar på väg 11 i framtiden kan det möjligen påverka befintliga bostäder som ligger närmast vägen.

Inom Veberöd är det främst Dalby-/Sjöbovägen som har en trafikmängd som riskerar att orsaka bullerstörning för framtida bostäder. I samband med detaljplaneläggning av Gåsen 11 mfl som ligger längs Sjöbovägen har en bullerutredning gjorts, baserad på uppskattade trafikmängder för år 2040. Utredningen visar att riktvärdet om 60 dBA ekvivalent ljudnivå precis klaras för den del av byggnaderna som ligger mot vägen. Vid placering närmre vägen klaras inte riktvärdena. För att klara riktvärden för uteplatser behöver en gemensam uteplats anläggas i markplan mellan husen.

Simrishamnsbanans framtid är osäker och i planalternativet planeras för att bygga i det utpekade reservatsområdet. Miljöalternativet och nollalternativet möjliggör däremot Simrishamnsbanan och utbyggnad i direkt närhet av järnvägsreservatet behöver hantera aspekter kring framtida buller och hur bulleråtgärder kan genomföras vid framtida eventuellt behov. Järnvägen planeras endast för persontåg och med låg trafikering, så bullersituationen är inte att jämföra med exempelvis södra stambanan.

Elektromagnetisk strålning

Väster om Veberöd sträcker sig en 130 kV kraftledning, tillhörande E.ON Energidistribution (se figur 21). Kraftledningar ger upphov till elektromagnetiska fält som människor kan behöva skyddas från och det innebär att ett skyddsavstånd behöver hållas när ny bebyggelse anläggs i kraftledningens närhet.

Elektriska och magnetiska fält finns naturligt där det finns elektricitet, till exempel kring alla elektriska apparater, transformatorer och kraftledningar. Hur starkt fältet blir kring en kraftledning beror dels på hur mycket ström som går i ledningen men också på ledningarnas inbördes placering och höjd. Styrkan i fältet avtar snabbt med avståndet, men fälten är svåra att skärma av då de går igenom tak och väggar. Hälsoeffekter vid lägre magnetiska fält har varit svårbedömda trots långvarig forskning. Det har dock kunnat styrkas ett samband mellan leukemi och barn som har utsatts för lågfrekvent elektromagnetisk strålning (Folkhälsomyndigheten, 2019).

Enligt mätningar vid den specifika ledningen strax söder om väg 11 har det elektromagnetiska fältet minskat till under 0,2 mikroTesla 30-40 meter från ledningen (E.ON Energidistribution AB, 2019). Beräkningen har gjorts i samband med detaljplan för Veberöd 2:113 och en bedömning av elektromagnetiskt fält har gjorts inom detaljplanen och i det specifika fallet accepteras 0,3 mikroTesla vid byggnad. Närmsta befintliga byggnad finns 23-24 meter från ledningen, vilket motsvarar cirka 0,4-0,5 mikroTesla.

Det finns också en risk för påverkan vid elektrisk urladdning. Enligt elsäkerhetsföreskrift 2008:13 får byggnader uppföras så nära som cirka 13 meter från luftledning. Byggnader eller fordon som hanterar eller transporterar brandfarlig vara eller explosiv vara ska vara placerade minst 30 respektive 100 meter från luftledning (BRIAB, 2018).

Bedömningsgrunder

I Boverkets allmänna råd (1995:5) "Bättre plats för arbete" rekommenderas olika skyddsavstånd mellan bostäder och störande verksamheter. Boverkets vägledning är en rekommendation, men en bedömning behöver göras från fall till fall.

Miljökvalitetsnorm för omgivningsbuller är en målsättningsnorm, formulerad som "...det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa" i förordning (2004:675). Enligt Naturvårdsverket följs normen när strävan är att undvika skadliga effekter på människors hälsa av omgivningsbuller och det ska följs upp med kommunala åtgärdsprogram (Naturvårdsverket, 2019).

I LundaEko kapitel 4 Boende och närmiljö finns följande delmål:

- Delmål 4.2 I Lunds kommun utsätts inte kommuninvånarna för hälsoskadligt buller och kommunkoncernen strävar efter att människor och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt av luftföroreningar eller av strålning.

I Lunds kommuns översiktsplan (2018) anges att kommunen utgår från försiktighetsprincipen avseende regionala ledningar och fastställer 0,2 mikroTesla som riktvärde för stadigvarande exponering. För en 130 kV luftledning har magnetfältet minskat till 0,2 mikroTesla cirka 30-40 meter bort som ett schablonavstånd, medan det räcker med cirka 12 meter för jordförlagd 130 kV-ledning.

För elektromagnetisk strålning finns inga fastställda nationella riktvärden, men Strålsäkerhetsmyndigheten har tillsammans med Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Elsäkerhetsverket och Boverket ställt upp rekommendationer vid samhällsplanering och byggande (Arbetsmiljöverket mfl, 2009). Rekommendationerna anger bland annat att en bör undvika att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält. Svenska Kraftnät utgår från 0,4 mikrotTesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor på annat sätt vistas varaktigt (Svenska kraftnät, 2018).

Miljökonsekvenser

Nollalternativet - hälsa och säkerhet

Nollalternativet bedöms innebära *små till måttliga negativa konsekvenser* avseende påverkan på hälsa och säkerhet för boende från verksamheter. Utbyggnadsområdet Traversen föreslås i nära anslutning till befintliga verksamhets-/arbetsplatsområden, vilket kan innebära störningar som exempelvis verksamhetsbuller för boende. Detsamma gäller för den verksamhetsmark som föreslås nära befintlig bebyggelse. Typ av verksamhet styr konsekvensen. I dagsläget är vissa lokaler i det befintliga verksamhetsområdet tomma och förändringar kan ske under planens genomförande som påverkar risk för hälsa och säkerhet. Bostäder nära verksamheter kan också hindra verksamhetsutövning, om störning uppstår.

Planförslaget och miljöalternativet - hälsa och säkerhet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *små positiva konsekvenser* avseende påverkan på hälsa och säkerhet för boende från verksamheter, jämfört med nollalternativet. En bufferzon om 50 meter har lagts mellan bostäder och störande verksamhet för att undvika risk för störningar och konflikter. Arbetsplatsområde har lagts som buffert mellan verksamhetsområde och bostäder vid Traversen för att undvika störningar för boende. Verksamheter med risk för stora störningar bortom 50 meter behöver lokaliseras längre bort från bostäder och annan känslig bebyggelse.

Norra delen Traversen har i plankartan klassats som arbetsplatsområde liksom öster om Traversen, vilket innebär att verksamheten inte ska innebära störningar för närboende.

Inom de ytor som föreslås för förtätning i centrum finns en tankstation (St1) och på Traversen finns en återvinningscentral. Inför omvandling på och nära dessa ytor behöver verksamheterna flytta.

Nollalternativet och planförslaget- trafikbuller

Nollalternativet bedöms innebära *små eller obetydliga negativa konsekvenser* avseende trafikbuller. Planförslaget innebär *obetydliga konsekvenser jämfört med nollalternativet*. Områden för förtätning och utbyggnad berörs inte av buller från väg 11. De större utbyggnadsområdena berörs inte av vägbuller över 60dBA. Mindre förtätningprojekt längs främst Dalby-/Sjöbovägen behöver utredas och anpassas till bullerriktvärden, med hänsyn till framtida ökande trafikmängder. Miljö kvalitetsnormen för buller bedöms inte påverkas, varken för väg- eller verksamhetsbuller. På längre sikt behöver nollalternativet hantera eventuellt buller från Simrishamnsbanan, men det är utanför planperioden.

Miljöalternativet - trafikbuller

Miljöalternativet bedöms innebära *små eller måttliga negativa konsekvenser* avseende trafikbuller. Simrishamnsbanan kommer att tillföra en bullerkälla inne i Veberöd. Det kommer krävas bullerutredningar och anpassning av byggnader för etablering av bostäder i dess närhet. Bullerskydd kan krävas för befintliga bostäder. Bullerfrågan behöver utredas i samband med att Simrishamnsbanan genomförs för befintliga bostäder och hanteras i detaljplaneskedet för tillkommande bostäder och verksamheter.

I takt med att Veberöd byggs ut finns risk för att vägtrafiken ökar, samtidigt som fordon kan komma att bullra mindre i framtiden när delar av fordonsflottan elektrifieras. Buller behöver därför vara en fråga som följs upp i kommande planläggning utifrån då gällande förutsättningar.

Noll-, plan- och miljöalternativ – elektromagnetisk strålning

Samtliga alternativ bedöms innebära *obetydliga konsekvenser* avseende elektromagnetisk strålning då föreslagna ytor för ny bebyggelse med bostäder eller annan känslig markanvändning ligger på ett betryggande avstånd från kraftledningen. Befintlig bebyggelse i norra Veberöd utsätts för strålning över de nivåer som rekommenderas i översiktsplanen. Det finns en risk för olyckor vid etablering av verksamheter som hanterar brandfarlig eller explosiv vara på föreslagen industrimark i direkt anslutning till kraftledningen. Vilken typ av verksamheter som etableras på marken påverkar risken för olycka. Eventuell elektromagnetisk strålning från Simrishamnsbanan utreds inom den processen.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Arbetsplatsområde har lagts som buffert mellan verksamhetsområde och bostäder vid Traversen för att undvika störningar för boende. Runt verksamhetsområdena har en buffert om 50 meter lagts in för att inte störande verksamheter ska påverka bostäder negativt.

Verksamheter med risk för stora störningar bortom 50 meter behöver lokaliseras längre bort från bostäder och annan känslig bebyggelse.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Verksamheter med risk för stora störningar bortom 50 meter behöver lokaliseras längre bort från bostäder och annan känslig bebyggelse.

Buller bör uppmärksammas i kommande planläggning framför allt längs Dalby-/Sjöbovägen, utifrån då rådande bullerförutsättningar och med hänsyn till framtida trafiksituation.

I fortsatt planläggning, tillståndsprocesser och tillsyn behöver säkerställas att verksamheter med brandfarlig eller explosiv vara håller ett acceptabelt riskavstånd till kraftledningen.

Bebyggelse med verksamheter för barn som förskola, skola samt bostäder bör hålla ett avstånd till kraftledningen som innebär att barn skyddas från lågfrekventa elektromagnetiska fält. Utgångspunkten bör vara 0,2 mikroTesla vid byggnad eller andra platser där människor, framför allt barn, vistas stadigvarande.

Referenser

Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten (2009) Magnetfält och hälsorisker

BRIAB (2018) Riskinventering av högspänningsledning samt verksamheter som hanterar brandfarlig/explosiv vara eller transporterar farligt gods. Utredning i samband med planarbetet för kvarteret Tornsvälan, Lunds kommun. 2018-06-07

Boverket (1995) "Bättre plats för arbete" Boverkets allmänna råd 1995:5

Eon Energidistribution (2019) Veberöd 2:113, Lunds kommun, Magnetfältberäkning rapport.

Folkhälsomyndigheten (2019) <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/tillsynsvagledning-halsoskydd/elektromagnetiska-falt/> 2019-03-08

Lunds kommun (2018) Översiktsplan för Lunds kommun – Del 2 Markanvändning och hänsyn, antagen 2018-10-11.

Naturvårdsverket (2019) <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/forordningen-om-omgivningsbuller/> Hämtat 2019-10-14

Svenska kraftnät (2018) Samhällsplanering vid svenska kraftnäts stamnätsanläggningar

Tyréns (2020) Gåsen 11, Veberöd - bullerutredning till detaljplan. 2020-02-28

ÅF (2018) Bullerförutsättningar för bostäder, Tornsvälan, Veberöd. 2018-11-23

Markföroreningar

Förutsättningar

Veberöd är en gammal industriort med flera industrier som har varit verksamma sedan slutet av 1800-talet. Stora arbetsplatser har varit mejeri, tegelbruk och garveri. Järnvägen har också dragits genom orten, med trolig slipershantering och förmodat slipersupplag. Det har även funnits flera numera nedlagda bensinstationer. Potentiellt förorenade områden och tidigare industrier i Veberöd beskrivs i Frenberg (2008), som är en översiktlig orienterande studie med fokus på vilka miljöstörande verksamheter som har förekommit i byn historiskt sett samt aktiva verksamheter. Begränsade utredningar har gjorts av potentiella föroreningar i Veberöd. Studien sammanfattas nedan.

Det gamla garveriet är det objekt som förväntas ha hanterat mest miljö- och hälsoskadliga ämnen och som har klassats till riskklass 2 stor risk enligt MIFO (Metodik för inventering av förorenade områden). Bland ämnen som använts finns krom som användes för garvning samt ett flertal andra kemikalier som formalin, trikloretylen, kalium- och natriumbikromat, röd arsenik samt en mängd olika färgämnen. Garveriet fanns på nuvarande COOPs adress fram till 1950-talet

och byggnaderna revs 1974. Det är oklart var rivningsmaterialet tog vägen, och de kan ha använts som fyllnadsmassor inom andra delar av Veberöd, som Tegelbruksområdet som byggdes samtidigt. Det kan också ha skett utsläpp direkt till Veberödsbäcken från verksamheten. Samma år som byggnaderna revs byggdes Konsum, det är oklart vilken masshantering som gjordes och om föroreningar finns kvar på platsen.

I det norra industriområdet har flera olika verksamheter funnits genom åren. Intressanta ur markföroreningssynpunkt är främst bilskroten, åkerierna, bensinstationerna samt bilverkstäderna. Åkerierna och bilverkstäderna samt bensinstationerna förväntas ha använt flera olika typer av kemikalier och olja. Det är därför inte ovanligt att områden i anslutning till sådana verksamheter är kraftigt förorenade av drivmedel och olja, avfettningemedel och andra kemikalier, främst till följd av spill och olyckor.

På Traversen 8 (i södra delen av Traversen) har det tidigare varit spannmålshantering inklusive hantering av bekämpningsmedel. Hanteringen av bekämpningsmedel har enligt källor varit begränsad samt skötts på ett bra sätt. En mindre oljeförorening har konstaterats vid platsbesök 2008. I övrigt förväntas potentiella föroreningar i form av bekämpningsmedel, eldningsolja och diesel främst komma från spill eller olyckor. Omfattningen bedöms vara begränsad då hantering skett på hårdgjorda ytor. Objektet är klassat till riskklass 2 stor risk enligt MIFO.

Inom kvarteret Gåsen, som är aktuell för omvandling, har det funnits en handelsträdgård sedan 1920-talet. Inom verksamheten har det hanterats olika sorters bekämpningsmedel. Det äldsta växthuset är byggt med arsenikimpregnerat virke (Frendberg, 2008). Inför förvärv av fastigheterna Gåsen 4 och 11 har en miljöteknisk undersökning utförts för att kartlägga föroreningssituation och behov av efterbehandling (Tyréns, 2019). Föroreningsgraden i marken bedöms generellt som låg inom undersökningsområdet. Markområdet i och kring växthuset har enstaka punkter i ytliga jordlager med halter av DDT och dess nedbrytningsprodukter samt bly, zink och PAH H i halter över Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig mark. I ett samlingsprov har barium uppmätts i en halt över riktvärdet för mindre känslig mark. Övriga uppmätta halter av analyserade ämnen ligger tydligt under Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig mark. Inför en bostadsbyggnation bedöms ett efterbehandlingsbehov av ytligt jordlager (0,3-0,5 meter) föreligga inom ett delområde inom och kring växthuset, som byggdes 1926.

Skjutbanan i Skytteskogen är numer nedlagd och har konstaterats vara förorenad sedan Frendbergs inventering gjordes.

Det finns även flera andra fastigheter inom Veberöd som kan vara potentiellt förorenade, där det har funnits gamla bensinstationer, betongfabrik och annan verksamhet.

Veberöd ligger till stora delar på sand, med viss lokal variation och på vissa platser underliggande lera. I sand är förutsättningarna för spridning av föroreningar stora. I just det norra industriområdet bedöms spridningsförutsättningarna som stora till mycket stora eftersom större delen av industriområdet ligger på en isälvsavlagring som huvudsakligen består av sand, se figur 12.

Det finns en nedlagd deponi vid Hasslemölla, men den berörs inte direkt av planförslaget. Däremot är det känt att deponin inte är tät och kan behöva åtgärdas.

Sammanfattningsvis finns det flera kända risker för potentiella markföroreningar, både från nedlagda och befintliga verksamheter som tankstationer.

Bedömningsgrunder

För förorenad mark gäller Naturvårdsverkets riktvärden för mark enligt Naturvårdsverket, 2009 och 2016. Kortfattat så innebär riktvärdena att marken kan användas till olika ändamål (bostäder, förskola, industri) beroende på halter av föroreningar. Vid halter av förorenande ämnen över en viss nivå krävs ofta åtgärder. En platsspecifik bedömning kan göras i en riskbedömningsprocess med hjälp av Naturvårdsverkets riktvärdesmodell.

I LundaEko kapitel 2 Miljö- och hälsofarliga ämnen finns följande delmål:

- Delmål 2.3 Lunds kommun ska inte ha förorenade områden som utgör något hot mot miljön eller människors hälsa.

Miljökonsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära *måttligt positiva konsekvenser* förutsatt att potentiella markföroreningar utreds och saneras i samband med omvandling till bostäder och blandad bebyggelse. Fortsatt spridning av eventuella föroreningar undviks.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära *små positiva konsekvenser*, jämfört med nollalternativet, förutsatt att potentiella markföroreningar utreds och saneras i samband med omvandling till bostäder och blandad bebyggelse. Fortsatt spridning av eventuella föroreningar undviks. Planförslaget och miljöalternativet föreslår mer bebyggelse inom orten på ytor som förväntas vara förorenade, och som således förutsätts saneras inför byggnation.

Det finns flera kända risker för potentiella markföroreningar inom Veberöd som behöver utredas vidare inför utveckling av såväl större områden som enskilda fastigheter. Platsspecifika riktvärden kan vara ett sätt att minska behovet av att flytta och hantera massor samtidigt som en tillfredsställande låg risknivå nås.

Masshantering innebär en stor miljöpåverkan genom uttag av jungfruliga resurser och transportbehov. Det är också en kostnadsdrivande post i exploateringar tillsammans med marksanering. I ett samordnat grepp mellan markföroreningar och masshantering kan såväl miljönytta som kostnadseffektivitet uppnås.

Åtgärder som inarbetats i förslaget

Möjligheten att arbeta med platspecifika riktvärden lyfts i planförslaget, samt att markprover bör tas tidigt i processen och att masshanteringsplaner bör upprättas.

Förslag till åtgärder i fortsatt arbete

Inför planläggning ska risken för potentiella markföroreningar utredas och miljötekniska undersökningar genomföras när det finns behov av fördjupad kunskap. Möjligheten att använda platspecifika riktvärden bör uppmärksammas.

En masshanteringsplan bör göras tidigt i planeringsprocessen för respektive utbyggnadsområde. Massbalans bör eftersträvas.

Verka för att åtgärder på den gamla deponin vid Skogsmöllebäcken bidrar till minskad förorening/ risk för förorening av Skogsmöllebäcken, Klingavälsån och Kävlingeån, samt grundvattnet.

Referenser

Frennberg, Lina (2008) Identifiering och klassificering av potentiellt förorenade områden i Veberöd, Lunds kommun – en orienterande studie. Examensarbete i Miljövetenskap.

Naturvårdsverket (2009). Riktvärden för förorenad mark. Modellbeskrivning och vägledning. Rapport 5976. Naturvårdsverket. September, 2009.

Naturvårdsverket (2016). Tabell över generella riktvärden för förorenad mark. Juni 2016.

Tyréns (2019) Miljöteknisk markundersökning inom fastigheterna Gåsen 4 och 11, Lunds kommun. 2019-01-22

Sociala aspekter

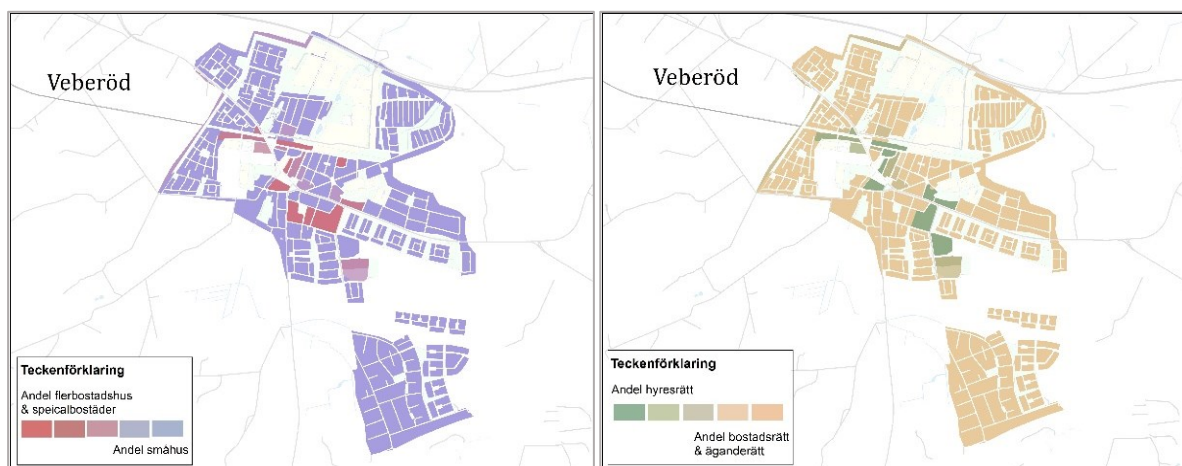
Förutsättningar

Beskrivningarna nedan utgår från statistik för 2017 och 2019, Lunds kommuns Vårdsrapport och Kartläggning av segregation i Lunds kommun samt ett praktikantarbete på Stadsbyggnadskontoret (McManus, 2019). Vårdsrapporten och segregationsrapporten utgår i stora delar från könsuppdelad statistik. Lunds kommun har även gjort en hållbarhetsbedömning av översiktsplanen (2020) som används som underlag även här.

Befolkning och bostadsbestånd

I Veberöd bor cirka 5500 personer inklusive Idala (2020). Könsfördelningen är jämn och gällande åldersstrukturen så är Veberöds struktur lik Dalby och Södra Sandby med en hög andel barn och unga (0-19), och en jämn fördelning mellan åldrarna 30-44, 45-59, 60-79, medan andelen unga mellan 20-29 år är relativt låg. Åtta procent av Veberöds befolkning är mellan 20-29 år, och även om det är en lägre andel jämfört med andra åldersspann så är det en större andel än i de andra orterna. Personer över 80 år utgör 4 procent av befolkningen. Utifrån åldersstrukturen kan också utläsas att gruppen äldre kommer öka i Veberöd de kommande åren.

Bostadsbeståndet inom planområdet domineras av småhus, som utgör 82 procent av alla bostäder i Veberöd. Låg tillgång till lägenheter har också konstaterats vara en brist i Veberöd, då det gör det svårt för exempelvis unga att flytta hemifrån inom Veberöd eller äldre att lämna sina villor. Figur 22 nedan visar fördelning av bostadstyper i Veberöd.

Figur 22. Bostadsbeståndet i Veberöd. Den högra bilden visar fördelning mellan flerbostadshus och småhus. Den vänstra bilden visar fördelning mellan hyresrätt och äganderätt. (McManus, 2019).

Delegationen mot segregationen konstaterar att segregation bygger på relationen mellan olika områden; det är inte ett specifikt bostadsområde eller en viss skola som är segregerade, utan kommunen som helhet på grund av den separation av grupper och områden som äger rum inom den. Segregationen existerar med andra ord i relationen mellan olika grupper och platser, inte hos eller på grund av en enskild part. En viktig åtgärd för att motverka segregation är blandade boende- och upplåtelseformer inom orter och mindre områden, vilket kan ge minskat behov av åtgärder på grupp- eller individnivå. Även om Veberöd är en mindre ort där segregation inte är tydlig, så kan ett aktivt blandande av hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter medverka till ett mer integrerat samhälle.

Inkomster och sysselsättning

Inkomster och försörjningsmöjligheter är ett centralt område för att uppnå jämlik hälsa. Den genomsnittliga medianårsinkomsten för män i Veberöd ligger runt 390 000 SEK. För kvinnor är motsvarande inkomst runt 270 000 SEK. Männerna i Veberöd tjänar nästan 25 procent mer och kvinnor 10 procent mer än medianinkomsten i kommunen som helhet. Medianinkomsten i Lund ligger något lägre än riket i genomsnitt enligt Valfärdsrapporten (2017).

I en jämförelse av Veberöd gentemot övriga Lunds kommun så finns det en viss överrepresentation av hushåll med hög ekonomisk standard i Veberöd. Detsamma gäller sysselsättning; det är fler hushåll som har sysselsättning i Veberöd än i kommunen som helhet.

Kvinnor och män förvärvsarbetar i samma utsträckning, och av invånare i intervallet 20-64 år förvärvsarbetar 86 procent (2017). Enligt statistik från 2021 är den öppna arbetslösheten cirka 2,2 procent i Veberöd. Den är något högre bland utrikesfödda och unga (18-24 år). Det finns en grupp unga mellan 16-20 år i Veberöd som varken arbetar eller studerar och som kommunen arbetar med inom verksamheten ComUng.

Invånarna i Veberöd har lägst andel vuxna i kommunen med eftergymnasial utbildning, knappt 30 procent. Samtidigt har Veberöd ett relativt diversifierat näringsliv med många företagare på orten och Veberöd ligger över rikssnittet i andel företag i förhållande till antalet invånare. Trots det lokala näringslivet så är Veberöd en typisk pendlarort, och flertalet arbetar på annan ort.

Utbildning

Bland invånarna i Veberöd finns lägst andel vuxna i kommunen med eftergymnasial utbildning, knappt 30 procent. Samtidigt har Veberöd ett relativt diversifierat näringsliv med många företagare på orten och Veberöd ligger över rikssnittet i andel företag i förhållande till antalet invånare. Trots det lokala näringslivet så är Veberöd en typisk pendlarort, och flertalet arbetar på annan ort.

Lunds kommun har generellt en hög andel behöriga elever i årskurs 9 till gymnasiet, och i Veberöd har cirka 95 procent av eleverna behörighet till gymnasiet. Samtliga elever har behörighet till yrkesprogram på gymnasiet. Eleverna i Veberöd bryter således mot trenden att pojkar har lägre behörighet än flickor, vilket syns på andra håll i kommunen. Veberöd skiljer också avseende kopplingen mellan elevers resultat och föräldrarnas utbildningsnivå. Veberöd är den stadsdel/ort i Lunds kommun med lägst andel eftergymnasial utbildning samtidigt som Svaleboskolan är den skola i kommunen med flest elever med behörighet till gymnasiet.

Skolors upptagningsområden är en viktig fråga att hantera i samhällsplanering. Det finns ett samband mellan boendesegregation och skolsegregation, det vill säga att skolor i områden med lägre socioekonomiska förutsättningar visar lägre resultat. I Veberöd finns två skolor, Idalaskolan med årskurs F-3 och Svaleboskolan med årskurs F-9. Från årskurs 4 går alla barn i Veberöd med omnejd i samma skola.

Serviceutbud och fritidsaktiviteter

När det gäller service har Veberöd två välsorterade livsmedelsbutiker, men ingen stormarknad för livsmedel. Det finns vårdcentral och tandläkare i privat regi, medan offentlig vårdcentral och folk tandvård saknas. I kommunal regi finns i dag ett särskilt boende, en träffpunkt för äldre, en restaurang, ett hemvårdsteam, samt en planerad gruppbostad enligt LSS. Det finns i dagsläget inget utpekat behov av ytterligare verksamhet inom dessa områden i Veberöd. I figur 23 visas tillgång till olika typer av vardagsservice i relation till utbyggnadsområdena i planförslaget.

Orten har skolor, förskolor och erbjuder flera fritidsaktiviteter genom ett starkt föreningsliv. Trots detta reser många utanför orten för sina fritidsintressen och barnen blir beroende av föräldrar som skjutsar. Barn som inte har möjlighet att få skjuts ges då inte samma förutsättningar till en aktiv och meningsfull fritid.

Statistik från riksidrottsförbundet från år 2014 visar att kvinnor oftare än män är aktiva inom friidrott, gymnastik, ridsport och simning. Män är oftare än kvinnor aktiva i golf, fotboll, innebandy, tennis, skidor och verksamhet inom korpen (Länsstyrelsen i Skåne, 2016). I Veberöd finns såväl gymnastik som fotboll och tennis bland annat.

Kulturskolan erbjuder aktiviteter även i Veberöd, men deltagandet i kulturverksamheten är lägre i de östra tätorterna i jämförelse med Lund stad. Fler tjejer deltar än killar.

Välfärdsrapporten noterar även att kommunen placerar sig i botten i SCB:s jämförelse av tillgängligheten på grönytor inom bebyggelse. Sambandet mellan tillgång till grönområden, fysisk aktivitet och psykisk hälsa är väl dokumenterad. I Veberöd finns god tillgång till grönytor av olika kvalitet, inom orten och i direkt anslutning. Viss brist konstateras i västra Veberöd.

Lund uppfattas generellt som en trygg kommun att leva i och de östra tätorterna, inklusive Veberöd, är markant mindre brottsutsatta jämfört med övriga kommunen. Det finns nattvandring i Veberöd, som är en trygghetsskapande aktivitet.

Veberöd är en tätort med stort socialt kapital och i *Fokus Veberöd* visades att bygemenskap var den näst viktigaste faktorn när en valt Veberöd som bostadsort. Det lokala näringslivet och föreningslivet är viktiga för sammanhållningen. Ett exempel på den samverkan som finns i Veberöd idag är den lokala plattformen Veberöd.nu som är ett samarbete mellan föreningar, företag, invånare och kommunen för att skapa ett socialt nätverk för Veberödsbygden.

Mobilitet

I den resvaneundersökning som har gjorts av Skånetrafiken i Veberöd framkommer att kvinnor åker mer kollektivt (19 %) och cyklar (11 %) mer än män - för båda färdmedlen har kvinnor dubbelt så stor andel jämfört med männen. Män kör samtidigt mer bil (73 % mot 49 %). Kvinnor och män har svarat i samma utsträckning på enkäten. Enligt andra studier reser män längre än kvinnor, men kvinnor gör fler resor (Länsstyrelsen i Skåne, 2016). Det finns mellan 1,1-1,2 bilar/hushåll i Veberöd.

Män gynnas mer av en regionförstoring än kvinnor när det gäller arbetspendling och arbetsmarknad. Kvinnors arbetsmarknader är generellt mer lokala än mäns, eftersom kvinnor i högre utsträckning arbetar i den offentliga sektorn medan män i högre utsträckning arbetar i den privata. Män har också en tydligare koppling till högre lön när det gäller en ökad pendling. Kvinnor i hushåll med hemmavarande mindre barn har kortast restider, vilket hänger samman med att de oftare tar ett större ansvar för att hämta och lämna i barnomsorg. En särskilt utsatt grupp när det gäller pendling och utbildnings- och arbetsmarknaden är ensamstående hushåll som i större utsträckning består av kvinnor med barn. (Länsstyrelsen i Skåne, 2016).

Folkhälsa

Region Skåne har under 2019 genomfört en stor folkhälsoundersökning bland Skånes befolkning, Folkhälsorapport 2020. I denna framkommer att de allra flesta vuxna i Skåne skattade sin hälsa som "bra" eller "mycket bra". Bland män var andelen med bra självskattad hälsa något högre än bland kvinnor. Störst skillnad i uppskattad hälsa syntes mellan kvinnor med förgymnasial utbildning och män med eftergymnasial utbildning.

Levnadsvanor som tobaksrökning, alkoholkonsumtion, matvanor och fysisk aktivitet har stor betydelse för hälsans utveckling. Andelen som uppnådde den rekommenderade nivån av fysisk aktivitet 2019 var ca två tredjedelar. Det fanns stora skillnader, främst relaterat till utbildning och födelseregion. Samtidigt hade sex av tio män och nästan fem av tio kvinnor i Skåne övervikt eller fetma. Resultaten för Lunds kommun skiljer sig här genom att kommunen har sämre resultat jämfört med regionen vad gäller användning av hasch, riskkonsumtion av alkohol samt dålig psykisk hälsa. Samtidigt når en högre andel i Lund den dagliga rekommenderade nivån av fysisk aktivitet och en lägre andel är överviktiga eller lider av fetma.

Nästan en femtedel av skåningarna ansågs ha lågt socialt deltagande. Det är lägre socialt deltagande i gruppen med förgymnasial utbildning jämfört med gruppen med eftergymnasial utbildning samt utrikesfödda jämfört med gruppen född i Sverige.

När det gäller upplevd trygghet och rädsla för att gå ut ensamma skiljer sig kraftigt åt mellan könen, där runt hälften av kvinnor i alla åldersgrupper uppgav att de upplevt rädsla, medan motsvarande andel för männen låg på under en femtedel. I Lunds kommun fanns en lägre rädsla för att gå ut ensam jämfört med övriga regionen.

Ekonomisk trygghet är en annan aspekt av trygghet. Andelen som haft svårt att klara sina löpande utgifter (mat, hyra och räknningar) minskade ju äldre åldersgrupp som undersöktes, och låg på strax under en femtedel för gruppen 18-34 år. I gruppen födda utanför Europa har en fjärdedel svårt att klara sina löpande utgifter, jämfört med en tiondel för gruppen födda i Sverige.

Trångboddheten har ökat i Skåne. Trångboddheten är mest utbredd i de yngsta åldersgrupperna och bland gruppen födda utanför Europa, där det var en femtedel som kategoriserades som trångbodda 2019. I Lunds kommuns egna arbete har brist på stora lägenheter särskilt uppmärksamats.

När det gäller de gymnasieungdomar som läser i Lund så är de jämförelsevis mer stressade av skolarbetet och har lägre självskattad hälsa jämfört med regionen i övrigt. De är mindre nöjda med sig själva och har psykiska besvär. Gymnasieungdomarna rör sig för lite och just här är det en stor avvikelse mot övriga Skåne. Däremot deltar de i högre utsträckning i föreningsliv och i organisationer och har hög tillit till människor. Denna bild är inte enbart representativ för Lunds kommun, då mer än hälften av gymnasieungdomarna pendlar in från andra orter.

Jämställdhet

Jämställdhetsperspektiv i planeringen berör olika aspekter. Makt och inflytande berörs varje gång kommunen fattar beslut, samlar in underlag, tar kontakter och håller samråd. Ekonomisk jämställdhet berörs bland annat när kommunen planerar för nya arbetsplatser. Ett delat ansvar för hem och barn berörs i all planering när service, skolor, barnomsorg, bostäder och arbetsplatser lokaliseras i förhållande till varandra. En trygg och säker miljö både dagtid och nattetid kan bidra till att motverka mäns våld mot kvinnor och att framförallt kvinnor upplever en ökad trygghet.

Den fysiska planeringen behöver uppmärksamma att kvinnor och män generellt har olika livs- och förflyttningssmönster och att kön har betydelse för hur människor använder sin tid. Genom att planera för en god tillgång till arbetsmarknad, kollektivtrafik liksom vardagsservice kan möjligheterna förbättras att det obetalda arbetet i hemmet delas mer lika och att det exempelvis går att bättre kombinera arbete med familjeliv och fritid.

Kvinnor tar generellt sett större ansvar för det obetalda arbetet i hemmet och att hämta och lämna barn på förskola/skola. Kvinnor har vidare generellt en mer lokal arbetsmarknad, vilket beror på att arbeten i den offentliga sektorn ofta består av kvinnodominerande yrken som lärare, förskollärare, undersköterska mm. Kvinnor pendlar kortare sträckor och har ofta en lägre ekonomisk vinning av att pendla långt, jämfört med män. Samtidigt använder kvinnor kollektivtrafik, gång och cykel i större utsträckning än män.

Ett sätt att verka för en jämställd planering är att planera för en blandning av bostäder, verksamheter och samhällsservice, som förskola, skola, vårdcentral, äldreboenden nära hållplatser till kollektivtrafiken.

Dialog

År 2015 gav kommunstyrelsen i uppdrag till byggnadsnämnden att ta fram ett förslag till fördjupning av översiktsplanen för Veberöds tätort. Dialogprojektet Fokus Veberöd pågick under åren 2014-2016 och samordnades med det pågående planarbetet. En medborgarbaserad kultur- miljöinventering har också ägt rum i Veberöd. Resultaten av dessa dialogprojekt har varit viktiga utgångspunkter i arbetet med fördjupningen av översiktsplanen. Under framtagandet av samrådsförslaget har möten och workshops genomförts i Veberöd samt en digital informationsinsamling genomförts. Workshops med två skolklasser i årskurs 5 har hållits.

Under samrådet genomfördes ett samarbetsprojekt med samtliga klasser i årskurs 1 i Veberöd utifrån planförslaget och frågor som barnen själva valde. Då pandemin pågick under samrådet skedde samarbetet digitalt mellan skola och stadsbyggnadskontoret med stöd av tekniska förvaltningen.

På grund av rådande pandemin genomfördes samrådet helt digitalt. Medborgare kunde boka telefontider för samtal med planarkitekt, presentationsfilmer producerades och digitala möten hölls med specifika grupper (byaråd, föreningsliv, företagare). Ett större digitalt samrådsmöte genomfördes, men deltagandet var lågt.

Bedömningsgrunder

Nationella folkhälsomålet i Sverige: "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att ambitionen bör vara att målet ska uppnås inom en generation".

Lunds program för social hållbarhet (antaget 2020-08-27) syftar till att skapa jämlika livsvillkor och förverkliga mänskliga rättigheter för alla som bor och verkar i Lund – Ett Lund för alla. I programmet anges sex prioriterade områden:

1. Demokrati – Skapa jämlika möjligheter till delaktighet och inflytande
2. Utbildning och lärande – Skapa jämlika förutsättningar för ett livslångt lärande
3. Levnadsvanor – Främja hälsosamma vanor genom hela livet
4. Arbete och sysselsättning – Ökad etablering på arbetsmarknaden
5. Boende och närmiljö – Hela Lund ska leva och utvecklas
6. Jämställdhet – Kvinnor, män och icke-binära ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Inom varje prioriterat område finns ett mål. Målet är övergripande och vänder sig till kommunkoncernen samt till alla som bor och verkar i kommunen. Under de övergripande målen finns delmål som svarar på frågan: "Vad ska ha uppnåtts till år 2030 för att nå det övergripande målet?".

I tabellen nedan presenteras de delmål som är särskilt intressanta i relation till den fysiska planeringen och framtagandet av fördjupningen av översiktsplanen för Veberöd. Utöver dessa delmål ska FÖP:en bidra till att uppfylla även övriga mål och relevanta delmål. Utvecklingen i Veberöd kan bidra till att uppnå de övergripande målformuleringarna.

Delmål	Målformulering
1.2	Lunds kommun ska säkerställa att det finns tillgänglig och begriplig information på Lunds kommuns webbplatser, intranät och dokument för att de som bor och verkar i Lund ska förstå sina rättigheter, samt ges möjlighet att delta i och förstå beslut som berör den egna livssituationen.
2.3	I Lunds kommun ska arbetet stärkas för att fler barn och unga ska ha en meningsfull fritid. Barn från studieovana hem och från mindre gynnsamma socioekonomiska förhållanden ska särskilt uppmärksammas.
3.1	Lunds kommun ska arbeta för att öka den ekonomiska tillgängligheten till hälsofrämjande miljöer och aktiviteter.
3.2	Lunds kommun ska i sin fysiska planering säkerställa mer jämlik och jämställd tillgång till grön- och friluftsområden, gång- och cykelvägar, rekreation och spontanidrottsplatser, skolgårdar och idrottsanläggningar.
3.5	I Lunds kommun ska den psykiska hälsan och den fysiska aktiviteten öka.*
5.1	Lunds kommun ska i stadsutvecklingen skapa jämlik och jämställd tillgång till kollektivtrafik, aktiva transporter och service.
5.2	Lunds kommun ska i plan- och exploateringsprocesser aktivt arbeta för att främja social hållbarhet.
5.3	Lunds kommun ska ha ett brett utbud av bostäder och arbeta för att tillgodose bostadsbehov för människor som befinner sig i olika faser av livet, har olika preferenser och olika ekonomiska förutsättningar.
5.4	I Lund ska stadsplaneringen sträva mot att skapa en blandad och jämlik kommun, med inkluderande platser för möten, aktivitet och rekreation med hög trygghet.
5.6	I Lunds kommun ska inte kommuninvånarna utsättas för hälsoskadliga ämnen, luftpartiklar, buller eller strålning.

Barnkonventionen blev lag 1 januari 2020. Lunds kommun har arbetat enligt barnkonventionen sedan 2010 och gör så fortfarande, vilket innebär att dess grundläggande principer ska gälla i Lund samt att konsekvenserna för barn tydligt ska framgå vid alla kommunala beslut. Barnkonventionen säger att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.

Social konsekvensbeskrivning

Nedan görs en översiktlig bedömning av sociala konsekvenser av planförslaget, miljöalternativet samt nollalternativet. I de fall det har bedömts svårt att göra en konsekvensbeskrivning, görs en bedömning om vad som är möjligt att uppnå utifrån inriktningen i planhandlingen.

Rubriksättningen i konsekvensavsnittet följer de prioriterade områdena i Lunds kommuns program för social hållbarhet.

Demokrati

Det har varit ett omfattande dialogarbete i Veberöd över flera år, med start i Fokus Veberöd. Det har utöver det förts tidiga dialogsamtal under planprocessen med olika grupper som PRO, byaråd, föreningar, företagare samt barn. En digital insamling över viktiga platser för rekreation skickades ut 2019 och har påverkat vilka områden som har planerats för ny bebyggelse.

I den samrådsredogörelse som tillhör FÖP:en finns sammanställt hur synpunkter har tagits om hand och utvecklat förslaget. Exempelvis har placering av busshållplatser korrigerats efter samrådet liksom utbyggnadsordning.

Samrådet genomfördes digitalt till följd av pandemin. Nya sätt att föra dialog under samrådstiden fick utvecklas. Kortfattade filmer som har presenterat förslagens olika delar har tagits fram och digitala möten har hållits. De digitala mötena gav möjlighet att nå nya grupper som ofta inte är representerade i samrådsmöten. Deltagandet på dessa möten var lågt och det är inte möjligt att se någon sådan effekt.

Genom ett samarbete med skolorna i Veberöd har barn involverats i samrådet. Barnen har tillsammans med sina lärare utforskat olika frågeställningar i relation till samrådsförslaget och återkopplat med sina synpunkter, tankar och idéer. Dessa har främst handlat om mobilitet och rekreation och natur runt Veberöd.

Demokratiprocessen har inte bedömts relevant att bedöma för de olika alternativen. Ett omfattande dialogarbete har genomförts under hela FÖP:ens process och olika grupper har hörts. Målet bedöms därför vara uppfyllt. En grupp som inte har hörts är funktionshindrade. I fortsatt planeringsarbete kan en möjlighet vara att arbeta särskilt för att nå denna grupp.

Utbildning och lärande

Planförslaget och de olika alternativen har liten direkt påverkan på utbildning och lärande, men kan genom god planering påverka vissa förutsättningar.

Skolor och planering av deras lokaler är direkt påverkade av barnkullar och hur stort elevunderlag som finns. Det är positivt om skolorna kan nyttja sin kapacitet i lokaler och personal på ett effektivt sätt, vilket underlättas av att elevunderlaget är så jämnt som möjligt. Tillfälliga lokallösningar kan också undvikas genom ett jämnt elevunderlag.

I Veberöd finns en nybyggd skola; Idalaskolan som har elever i förskoleklass och lågstadiet. Skollokalerna är dimensionerade för ett visst elevunderlag och har utrymme för något fler elever än idag. Skolan har en generöst tilltagen gård med olika lärmiljöer. En skolgård med tillräcklig yta och intressanta lekmiljöer ger förutsättningar för barnen att leka och röra på sig under rasterna, vilket har en direkt koppling till inläring. Genom att skapa förutsättningar för att skolan har ett elevunderlag som är anpassad till dess kapacitet ges eleverna bäst förutsättningar i form av pedagogiska inne- och utemiljöer.

Utbyggnadstakten är en viktig faktor för hur skollokalerna kan nyttjas liksom vilken typ av bostäder som byggs. Genom att sprida vilka bostäder som byggs samt hålla utbyggnadstakten på

en sådan nivå att Idalaskolan inte behöver byggas ut kan gården behållas med sina miljöer för lek och pedagogik. Om utbyggnadstakten blir så hög att elevunderlaget ökar kraftigt kommer skolan behöva byggas om och skolgården tas i anspråk i vissa delar. Även Svaleboskolan påverkas på motsvarande sätt av ett ökat elevunderlag, men får andra konsekvenser.

Om utbyggnadstakten blir så hög att skolornas kapacitet överskrids så kommer skolorna behöva investera i tillfälliga eller permanenta lösningar för att hantera det ökade elevunderlaget. Även om tillfälliga lösningar är en kort tid sett ur ett investeringsperspektiv, så kan det ofta motsvara ett barns hela förskoletid eller tid på låg-, mellan- eller högstadium. Alla barn har rätt till goda skollokaler och utgångspunkten bör vara att föredra permanenta skollokaler utformade för pedagogisk verksamhet.

Förskolornas kapacitet är också viktigt att den utvecklas i takt med behovet och att goda miljöer och tillräckliga ytor säkerställs.

I Veberöd finns bra förutsättningar för att undvika skolsegregation, då alla elever går på samma skola från årskurs 4.

Kopplat till utbildning och lärande lyfts också möjligheten till en meningsfull fritid. Genom den fysiska planeringen ges tillgång till olika rekreations- och lekmiljöer som är gratis och som därmed kan nyttjas oberoende av ekonomisk situation. Veberöd har många platser för rekreation och lek liksom för friluftsliv inom och i direkt anslutning till orten. Planförslaget föreslår att utveckla vissa av de här miljöerna ytterligare samtidigt som ett ökat befolkningsunderlag i Veberöd skapar möjlighet för fler fritidsaktiviteter att växa på orten. Särskilt för socioekonomiskt svagare grupper är det positivt om möjligheterna för fritidsaktiviteter ökar på orten.

Nollalternativ, planförslag samt miljöalternativet ger alla möjlighet för 1200 bostäder. I planförslaget och miljöalternativet föreslås en lägre utbyggnadstakt, som bland annat har anpassats till skolornas kapacitet.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms riskera att innebära måttliga negativa konsekvenser för Utbildning och lärande, genom att utbyggnadstakten inte anpassas till skolornas kapacitet och troligen är en större del av utbyggnaden småhus, vilket lockar barnfamiljer till orten och förstärker effekten. Skolorna kommer troligen att behöva hantera ett elevunderlag som är över deras kapacitet. Tillgången till en meningsfull fritid utvecklas positivt.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms ha möjlighet att medföra måttliga positiva konsekvenser för Utbildning och lärande, jämfört med nollalternativet. Planförslaget föreslår som genomförande en lägre utbyggnadstakt liksom miljöalternativet, vilket gör att skolornas kapacitet kan nyttjas på ett mer effektivt sätt. Miljöalternativet förespråkar tydligare en lägre utbyggnadstakt och kan därmed ha en något större positiv konsekvens. Båda förslagen ger samma förutsättningar för en meningsfull fritid i Veberöd.

Levnadsvanor

Veberöd har god tillgång till grönytor och rekreationsytor, både inom orten och i dess omgivning. Viss brist konstateras i västra Veberöd. Det finns dock utvecklingsmöjligheter och planförslaget föreslår att ett antal ytor utvecklas och tillförs samt att kopplingarna ut i landskapet förbättras.

Romelevallen är en central plats för idrott och rekreation, med både gratis aktiviteter som

utegym och motionsspår, och föreningsliv. Norra delen av Traversen föreslås som nytt område för rekreation och idrott.

Det finns goda möjligheter till idrott och fysisk aktivitet i Veberöd idag, med fokus på Romelevallen men också annan verksamhet kopplad till bland annat idrottshallar. Det finns möjlighet att bredda utbudet ytterligare för att nå fler grupper och för att minska fritidsresor till andra orter. Det finns samtidigt en risk för att det blir brist på idrottsytor och träningstider på planer och i hallar om orten växer utan att dessa utvecklas i samma takt.

Fotbollsplaner föreslås vid Svaleboskolan, som skulle utvecklas som en nod för fotboll på orten. Baserat på hur många invånare Veberöd har så bedöms tillgången till fotbollsplaner att vara god, samtidigt som det är ett aktivt föreningsliv som behöver ytorna. Skolgårdarna är tillgängliga på kvällar och helger, och med de nya investeringar som har gjorts främst på Idalaskolan så är det ett tillskott av lekmiljöer på orten. Svaleboskolans gård planeras också att göras om för de äldre skolbarnen.

Markering av leder för vandring i olika längder föreslås som utgår från centrala Veberöd. Det skulle göra naturen tillgänglig för såväl boende som besökare. Lederna föreslås också kopplas till busshållplatser, vilket gör det möjligt att nå dem med kollektivtrafik, vilket är positivt särskilt för de besökande som inte har tillgång till bil. Det finns goda möjligheter till ett aktivt friluftsliv utan bil för boende i Veberöd.

Det finns såväl gång- som cykelnät i Veberöd, med en god täthet i den centrala orten (figur 24). Kopplingar ut i landskapet behöver dock förstärkas. De utbyggnadsområden som föreslås i planförslaget och miljöalternativet är centralt placerade i gång- och cykelnätet och tillsammans med de upprustningar som föreslås ger det en god tillgänglighet.

För barns livsmiljöer är det viktigt med tillgång till grönytor nära hemmet och att de kan ta sig tryggt dit. Barn vistas en stor del av sin tid i förskola och skola och utemiljöerna behöver vara av tillräcklig storlek med gröna kvaliteter. Det är dels positivt för barns fysiska aktivitet men också för att hantera ett växande problem med stress i skolan.

Samtidigt föreslås Veberöd att växa kraftigt fram till 2040 och orten kan med den föreslagna mängden nya bostäder förväntas växa med runt 50 procent nya invånare. Det innebär att besöksstrycket på befintliga grönytor och rekreationsområden kommer att öka. Huruvida det är en belastning som befintliga ytor klarar utan att tappa sitt värde är i dagsläget oklart.

En god kosthållning ligger utanför den fysiska planeringen att påverka, men genom att bevara jordbruksmark förbättras möjligheterna för lokalt odlad mat och att skapa förståelse för varifrån vår mat kommer.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms ha möjlighet att medföra obetydliga eller små positiva konsekvenser för målet om levnadsvanor, då grönytor och stråk inom Veberöd liksom att kopplingarna ut i landskapet förbättras. Översiktsplanen lägger grunden för utveckling av grönområden och stråk, men tydliga strategier för Veberöd har inte arbetats fram. En större befolkning och flöde av människor riskerar att ge negativa konsekvenser om grönytor och stråk inom orten inte förstärks. Jordbruksmark tas i anspråk, vilket försämrar förutsättningar för lokalt odlad mat.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms medföra måttliga positiva konsekvenser för målet om levnadsvanor jämfört med nollalternativet, då grönytor och stråk inom Veberöd föreslås utvecklas och fler tillföras liksom att kopplingarna ut i landskapet förbättras. Förbättrade

kopplingar ut till friluftsområden och vandringsleder är positivt för fler än Veberödsbor, särskilt om dessa läggs i anslutning till kollektivtrafik. Jordbruksmark bevaras. Samtidigt kan en stor ökning av befolkningen och tillresande ge negativa konsekvenser på tillgång och kvalitet på grönytor och stråk, om kapacitet och tillgång inte utökas. Hur naturen tillgängliggörs behöver utredas och avvägas mot såväl naturvärden som lokalbefolkningens intressen och behov. Förslagsvis kan vissa stråk markeras för vandring och tydliggöras, medan andra stigar och stråk bevaras i befintligt skick eller utan större markeringar för att bevaras för Veberödsbornas närrecreation.

En utveckling av rekreation och friluftsliv i Veberöd, med möjlighet att på ett enkelt sätt ta sig ut i naturen med kollektivtrafik, skulle vara positivt för folkhälsan inom orten och ha potential att ge positivt avtryck även i andra delar av Skåne.

Fortsatt planering behöver säkerställa att översiktsplanens riktlinjer om grönytor uppfylls så att alla får tillgång till grönytor av god kvalitet och storlek. Särskilt fokus bör läggas på tillgänglighet för boende utan trädgård. Även förskole- och skolgårdars yta och kvalitet behöver säkerställas.

Arbete och sysselsättning

Planeringsinriktningen för Veberöds framtida näringsliv

är att satsa på det lokala näringslivet och verka för att öka andelen arbetstillfällen på orten och om möjligt också bredda branschammansättningen. Nollalternativet, planförslaget och miljöalternativet föreslår alla ytor för ny verksamhetsmark. Det ger möjlighet för att fler arbetstillfällen skapas på orten. Det finns en stor potential i att ta fasta på Veberödsbornas affärsidéer och stötta dem mot förverkligande.

Utveckling av centrum och en större befolkning kan ge möjlighet för fler verksamheter och service att finnas på orten. När orten växer ökar underlaget för service som större matvarubutiker, förskolor och annat som kan skapa lokala arbetstillfällen. Att öka dagbefolkningen är också viktigt för att handel och service ska kunna utvecklas på orten.

Att etablera Veberöd som en destination för friluftsliv skapar möjlighet att utveckla både vissa av de befintliga liksom nya företag inom service och handel för att möta och locka fler besökare.

Många av de arbetstillfällen som kan tillkomma på orten är inom service och handel liksom den befintliga företagsstrukturen. Det kan vara jobb som ger både unga, nyanlända och lågutbildade en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. En digital utveckling av arbetslivet kan möjliggöra nya etableringar på orten samt att dagbefolkningen ökar om fler kommer jobba hemifrån framöver.

Att utveckla ortens näringsliv samt stärka serviceutbudet är viktigt för både Veberöd och kommunen. Att skapa livskraftiga tätorter som kan erbjuda såväl arbetstillfällen som serviceutbud minskar polariseringen och beroendet mellan stad och landsbygd.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms ha möjlighet att medföra måttliga positiva konsekvenser för arbete och sysselsättning, då det finns möjlighet att utveckla ortens näringsliv samt stärka serviceutbudet genom en utveckling av centrum och med en växande ortsbefolkning. Enklare servicejobb är en möjlighet för unga och nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Nollalternativet föreslår större ytor för verksamhetsmark än alternativen. Det finns idag en viss efterfrågan på verksamhetsmark i Veberöd.

Planförslaget

Planförslaget bedöms ha möjlighet att medföra små positiva konsekvenser för arbetstillfällen och sysselsättning, jämfört med nollalternativet. Det är mindre verksamhetsmark än nollalternativet, men en tydligare förtättningsinriktning på den befintliga verksamhets- och arbetsplatsmarken samtidigt som en tätare centrumstruktur och förtätning kan öka underlaget för service och handel på orten. En satsning på Veberöd som friluftsddestination kan skapa arbetstillfällen.

Miljöalternativet

Miljöalternativet bedöms ha möjlighet att medföra måttliga positiva konsekvenser för arbetstillfällen och sysselsättning, jämfört med nollalternativet. Utöver de satsningar som görs i planförslaget så innebär miljöalternativet att Simrishamnsbanan byggs, vilket tillgängliggör en större arbetsmarknad genom bättre pendlingsmöjligheter. Särskilt människor utan bil gynnas av arbetsmarknadsförstoringen. En järnvägsstation kan också inverka positivt på Veberöds attraktivitet för företag att etablera sig på orten.

Boende och närmiljö - boende

Planförslaget föreslår ett stort fokus på flerbostadshus - 900 bostäder i flerbostadshus och 300 i småhus.

Eftersom det finns ett uttalat behov av fler lägenheter i blandade upplåtelseformer i Veberöd för att erbjuda boende för olika grupper är det troligt att behovet tillgodoses genom utbyggnaden. Om det är en för stor tyngdpunkt på flerbostadshus gentemot småhus för att svara mot behov och efterfrågan är svårt att säga i nuläget och är en fråga som behöver följas över tid. Kommunen äger stor del av den mark som föreslås för utbyggnad, bland annat Traversen, och har möjlighet att styra upplåtelseform i kommande markupplåtelse. När kommunen äger marken kan i markanvisningen anges att 10 % av bostäderna i kommande bostadshus ska gå till sociala ändamål.

Det är viktigt att i den fortsatta planeringen verka för blandade upplåtelseformer inom orten för att möjliggöra boende för alla skeden i livet. Även placering av olika upplåtelseformer inom orten är viktigt för att skapa en bra balans i ortens olika delar. Hyresrätter och bostadsrätter bör också innehålla ett brett utbud av bostadstyper och storlekar. Stora lägenheter möjliggör för exempelvis barnfamiljer att fortsätta bo i lägenhet när familjen växer.

Prissättning är ytterligare en faktor som är viktig för bostadsförsörjning och utbud, då vissa grupper har svårt att ekonomiskt efterfråga nybyggnation. Ofta nämns flyttkedjor som en viktig faktor för att tillgängliggöra bostäder, men flyttkedjor bygger på att de som ska efterfråga lediga bostäder har tillräckliga ekonomiska förutsättningar. Eftersom det finns få lägenheter i Veberöd idag och flyttkedjor har begränsad möjlighet att lösa behoven för ekonomiskt svagare hushåll är det viktigt att eftersträva att en del av det nybyggda kan svara mot socioekonomiskt svagare hushålls behov samt att befintliga hyreslägenheter bevaras med rimliga hyror. För att få igång flyttkedjor och tillgängliggöra småhusen för familjer behöver de lägenheter som byggs också locka ekonomiskt för de äldre som ska ta steget att lämna sina villor.

Att skapa målpunkter och rörelsestråk inom olika delar av Veberöd behövs för att alla ska känna sig välkomna i hela orten. Detta kan vara särskilt viktigt i större utbyggnadsområden som Traversen och Idalafältet.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms ha möjlighet att medföra måttliga positiva konsekvenser för att nå ett blandat bostadsbestånd och erbjuda boendeformer för hela livet i Veberöd, men det är avhängigt framtida planering. Kommunen äger mycket mark i Veberöd, men där den inte gör det kan kommunen inte påverka upplåtelseform och det finns då risk för ensidiga upplåtelseformer. Nollalternativet tillåter en glesare bebyggelse i och med de större utbyggnadsområden, vilket kan resultera i att en större andel småhus byggs.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms innebära små positiva konsekvenser jämfört med nollalternativet för att nå ett blandat bostadsbestånd och erbjuda boendeformer för hela livet i Veberöd. Framtida planering kommer avgöra hur bostadsbeståndet utformas. Genom de ytor och den fördelning som föreslås för bebyggelse är det troligt att en stor del av de tillkommande bostäderna blir i flerbostadshus. Samtidigt finns risk för ensidiga upplåtelseformer på mark som inte ägs av kommunen och där kommunen inte kan påverka upplåtelseform. Planförslaget föreslår också olika typer av konceptboende som en del i en bredare boendepalet i Veberöd.

Boende och närmiljö - vardagsservice

Det är tydligt att huvuddelen av servicen idag finns i centrala Veberöd, skolor och förskolor finns i östra och västra Veberöd. Det finns två välsorterade livsmedelsbutiker, apotek, vårdcentral med mera i centrala Veberöd. Det saknas däremot folktandvård och det finns stormarknad.

Det är viktigt att skola och förskola byggs ut i takt med att befolkningen växer och att service på orten säkerställs. Det är särskilt viktigt att befintliga Veberödsbor inte upplever att tillgången till service, som plats på exempelvis förskolor och skolor, blir sämre till följd av att orten växer. Kopplingen mellan skola och utbyggnadstakt beskrivs under Utbildning och lärande.

Romelevallen är ett idrottsområde centralt i Veberöd som samlar delar av Veberöds föreningsliv. Idrottsplatsen har bland annat fotboll, beachhandboll, tennisplan, elljusspår, utegym och ett friluftsbad. Därutöver finns annat föreningsliv på orten, exempelvis gymnastik och en brukshundsklubb. Ett nytt idrott- och rekreationsområde föreslås på Traversen.

Kulturskola finns i Veberöd, men i övrigt är kulturutbudet enligt den kunskap som finns begränsat i Veberöd.

Genom att placera ny bebyggelse i nära anslutning till befintlig service säkerställs att den nyttjas och att särskilt kommersiell handel och service ges möjlighet att finnas kvar och utvecklas på orten. Närhet till service underlättar människors vardag, särskilt kvinnor som ofta tar ett större ansvar för det obetalda hemarbetet och hämtning och lämning i barnomsorg. För grupper med särskilda behov, såsom äldre, underlättar närheten till service ytterligare.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms ha måttligt positiva möjligheter att förbättra tillgången till vardags-service och skapa god tillgänglighet för nya invånare. En ökad befolkning ger förutsättningar för att serviceutbudet på orten ökar i form av handel, kulturutbud och annan service. Tegelbruket och Traversen har medelgod tillgång till service utifrån sitt geografiska läge. Idala ligger långt från service förutom förskola och skola.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms ha måttligt positiva möjligheter att förbättra tillgången till vardagsservice och skapa god tillgänglighet för nya invånare jämfört med nollalternativet. En ökad befolkning ger förutsättningar för att serviceutbudet på orten ökar i form av handel, kulturutbud och annan service. Samtliga utbyggnadsområden ligger nära service förutom Idala, som ligger långt från centrala Veberöd. Att samla många människor i centrala Veberöd skapar goda förutsättningar för ett mer levande centrum och förbättrad service på orten.

Boende och närmiljö - mobilitet och tillgänglighet

Tillgång till olika färdslag skapar goda förutsättningar för alla att ta sig på hållbara sätt. God tillgång till kollektivtrafik underlättar för de som inte har egen bil att både ta sig till arbete och fritidsresor. God tillgång till säkra gång- och cykelvägar ger möjligheter för barn att röra sig fritt och kunna ta sig själva till skola och fritidsaktiviteter. I det dialogarbete som varit med barn i Veberöd under samrådet har trygga trafikmiljöer efterfrågats av barnen och olika förslag till åtgärder identifierats.

Kvinnor och unga reser hållbart i större utsträckning än män och gynnas särskilt av satsningar på gång, cykel och kollektivtrafik. God tillgång till kollektivtrafik under olika tider på dygnet och under helger påverkar också tillgång till arbetsmarknaden för exempelvis personer i olika serviceyrken, som är överrepresenterade av kvinnor.

Säkra gång- och cykelvägar är särskilt viktigt för barn som tar sig själva inom orten. Veberöd har i stora delar en god täthet i gång- och cykelnätet. Förbättringar krävs i vissa områden.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära små negativa konsekvenser för mobilitet och tillgänglighet, då förslaget inte har tydliga åtgärder för mobilitet inom orten eller för bättre kollektivtrafiken inom planperioden. Bebyggelsen sprids ut runt Veberöd men är i största del kollektivtrafknära. Föreslagna utbyggnadsområden ligger vidare i områden med lägre täthet i gång- och cykelnäten. Vägtrafiken förväntas öka med en växande befolkning, och därmed barriäreffekter från vägar.

Planförslaget

Planförslaget bedöms medföra små positiva konsekvenser för mobilitet och tillgänglighet jämfört med nollalternativet, med förbättrade möjligheter för resor inom Veberöd med gång och cykel. Föreslagna utbyggnadsområden ligger mer kollektivtrafknära än i nollalternativet och i områden med god täthet i gång- och cykelnätet. Idalafältet har dock en lägre täthet och färre kopplingar. Kollektivtrafikens attraktivitet föreslås att förbättras, men främst med mindre åtgärder som pendlarparkering, cykelparkering och bättre hållplatser. Eftersom kollektivtrafiken fortfarande kommer ha svårt att vara attraktiv i jämförelse med bilen avseende restider och tillgänglighet främst kvällar och helger så kommer planförslaget inte innebära några större förbättringar. Om den föreslagna hållplatsen vid väg 11 genomförs så att direktbuss till Lund blir möjligt tillkommer en snabbare kollektivtrafikförbindelse vilket efterfrågas. Det finns risk för att de barriärer som Dalbyvägen/Sjöbovägen utgör idag kan förstärkas om bilanvändandet till/från och inom orten ökar med en växande befolkning.

Miljöalternativet

Miljöalternativet bedöms medföra stora positiva konsekvenser för mobilitet och tillgänglighet. Simrishamnsbanan kommer innebära stora förändringar för möjligheten att pendla hållbart –

snabbt och bekvämt - till främst Malmö. En snabb förbindelse till Lund kommer fortfarande efterfrågas och kan om möjligt möjliggöras vid en ny hållplats vid väg 11.

Förbättrad kollektivtrafik till och tydliga kopplingar från Veberöd ut i landskapet skulle gynna många andra invånare i Malmö- Lundregionen då det tillgängliggör naturområden för friluftsliv utan att en behöver resa med bil.

Boende och närmiljö - mötesplatser, trygghet och identitet

Mötesplatser inom en ort skapar förutsättningar för människor att mötas och att se sina medmänniskor. Att träffa och se sina medmänniskor är viktigt för att skapa samhörighet och trygghet på en ort. Olika typer av aktiviteter kan hållas på torg och andra gemensamma offentliga platser. Ett flöde av människor gör också att platser upplevs som trygga. Just behov av fler mötesplatser har lyfts fram som ett önskemål av medborgarna i Fokus Veberöd.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms ha möjlighet att medföra måttligt positiva konsekvenser för social samvaro och trygghet då centrum föreslås utvecklas och riksintressezonen utvecklas med tillfällig användning som kan bli mötesplatser samt binda ihop orten.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms ha möjlighet att medföra små positiva konsekvenser för social samvaro och trygghet jämfört med nollalternativet. En större förtätning i de centrala delarna och en utveckling av centrum med nya mötesplatser, en förbättrad gatubild och nya strukturer som skapar liv och rörelse i centrum kan öka de sociala mötena i Veberöd. Fler människor i centrum kan också öka den upplevda tryggheten. Förutom torgbildningar och förbättrade stråk bland annat längs Veberödsbäcken föreslås olika offentliga mötesplatser som riktar sig till olika grupper.

Planförslaget och miljöalternativet föreslår båda torgbildningar i gamla Stationsområdet på olika sätt. Reservatsområdet föreslås i miljöalternativet för tillfällig användning till dess Simrishamnbanan möjligen kommer eller dess framtid har klarnat. Fler mötesplatser riktade till olika grupper är positivt för Veberöds sociala samhörighet.

Boende och närmiljö - hälsosamma miljöer

Enligt de underlag som har tagits fram i Hållbarhetsanalysen av översiktsplanen och som baseras på underlag från Skånes luftvårdsförbund finns inga problem med luftföroreningar. Buller är inget större problem i dagsläget inne i Veberöd enligt de översiktliga bullerutredningarna. Däremot med en ökad trafikbelastning, som förväntas allteftersom Veberöd växer, kan bullerproblematik uppstå. I utvecklingen av kvarteret Gåsen framgår att med uppräknad trafik för år 2040 finns en bullerproblematik att förhålla sig till. Bebyggelsen och utemiljöer behöver placeras och utformas med hänsyn till detta. En ökad trafik på väg 11 kan påverka bostäder i norra delen av Veberöd, men detta har inte analyserats.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms ge måttliga positiva konsekvenser för hälsosamma miljöer. Det är överlag en god boendemiljö fri från luftföroreningar och begränsade bullerproblem i större delen av de utpekade utbyggnadsområdena. Vissa utmaningar kommer finnas längs Dalby-/Sjöbovägen.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms ge obetydliga konsekvenser för hälsosamma miljöer jämfört med nollalternativet.

Om Simrishamnsbanan genomförs i miljöalternativet kan det ge negativa konsekvenser ur bullerperspektiv för närboende, både befintliga och kommande. Specifikt underlag finns inte i dagsläget utan är en fråga som får utredas i det fall det blir aktuellt. Samtidigt bör beaktas att det är en låg trafikbelastning som bedöms komma på en eventuell Simrishamnsbana, så bullerproblemen är inte desamma som längs Södra stambanan.

Jämställdhet

Ett sätt att verka för en jämställd planering är att planera för en blandning av

bostäder, verksamheter och samhällsservice, som förskola, skola, vårdcentral, äldreboenden nära hållplatser till kollektivtrafiken. Det underlättar framför allt för kvinnor som i större utsträckning nyttjar kollektivtrafiken samt tar ett större ansvar för det obetalda hemarbetet och hämtning/lämning av barn. Planeringen kan genom lokaliseringar underlätta vardagspusslet och bidra till att ansvaret i hemmet kan delas mer lika.

I förslaget till FÖP Veberöd framgår att orten kommer växa med cirka 50 % på 20 år. Det kan skapa förutsättningar för mer service på orten liksom ett ökat utbud av fritidsaktiviteter. Arbetsplatserna i Veberöd kan förväntas öka både till följd av ett ökat serviceutbud med arbetstillfällen kopplat till detta samt genom att privata företag etablerar sig eller växer på orten. Ett tillskott i framför allt kvinnodominerande yrken kan förväntas och gynna kvinnor. En större befolkning skapar i sin tur ett underlag för att bibehålla en god turtäthet och möjliggöra förbättringar i kollektivtrafiken. För personer i serviceyrken är det viktigt med god turtäthet även kvällar och helger.

Genom att orten växer skapas förutsättningar för att en större del av vardags servicen kan skötas på orten. Goda gång- och cykelvägar till såväl service som kollektivtrafik underlättar vardagspusslet, och ger förutsättningar för att dels dela på det obetalda hemarbetet, dels att spara tid för detsamma.

Genom fler mötesplatser och ett levande centrum kan den upplevda tryggheten öka, vilket är positivt särskilt för kvinnor.

Under samrådet för FÖP Veberöd fanns en jämn fördelning utifrån kön av inkomna yttranden från privatpersoner. Deltagandet på de samrådsmöten som hölls var låg och det går inte att dra några generella slutsatser utifrån detta, men båda könen var representerade på de möten som hölls. Genom samarbetsprojektet med skolorna säkerställdes att både flickor och pojkar kom till tals och fick lämna idéer och synpunkter.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms ge *måttliga positiva konsekvenser* för jämställdhet. När orten växer ges förutsättningar för ett ökat serviceutbud med positiva följder för vardagsservice, arbetstillfällen

och trygghet genom ökat folkliv i offentliga miljöer. Utbyggnadsområden har till viss del placerats kollektivtrafiknära och i Veberöd finns relativt god närhet till olika typer av service inom hela orten.

Planförslaget och miljöalternativet

Planförslaget och miljöalternativet bedöms ge *små positiva konsekvenser* för jämställdhet jämfört med nollalternativet. När orten växer ges förutsättningar för ett ökat serviceutbud med positiva följder för vardagsservice och arbetstillfällen. Fler mötesplatser i den offentliga miljön i Veberöd kan skapa förutsättningar för en ökad trygghet inom orten. Utbyggnadsområden har placerats kollektivtrafiknära och områden med god tillgång till service av olika slag samt rekreation har prioriterats. Ett större fokus ges här på de centrala delarna, vilket kan stärka utvecklingen av service ytterligare.

Förslag till fortsatt arbete

I fortsatt planering är det viktigt att verka för och om möjligt styra så att en blandning av bostadstyper och upplåtelseformer kan komplettera befintligt bostadsutbud i Veberöd. Kommunen är en stor markägare vilket ger goda förutsättningar för detta.

I utveckling av befintliga och nya allmänna platser, torg och stråk är det viktigt att uppmärksamma trygghet och jämställdhetsaspekter.

Inför kommande planprocesser bör analys över tillgång och värden i befintliga rekreativa miljöer inom orten göras. Underlaget kan användas för att kompensera eventuella brister och komplettera befintliga miljöer i tillkommande exploateringar.

Vid planering av nya bostäder ska kommunens riktlinjer för tillgång och nåbarhet till grönområden följas.

Grönytor och vistelseytor för förskole- och skolgårdar behöver säkerställas i den fortsatta planläggningen så att de följer Boverkets och kommunens egna riktlinjer. Barns utemiljöer i främst förskola och skola ska anpassas för att minska risken att barnen utsätts för UV-strålning.

Eventuella dialoger i kommande processer bör kopplas mer till fysiska platser. Exempel på grupper som inte hörts särskilt under föp-processen är ungdomar och unga vuxna, nyanlända, personer med funktionsvariationer, eller äldre i behov av stöd.

Referenser

Lunds kommun (2018) Valfärdsrapport 2017

Lunds kommun (2019) Segregation i Lunds kommun 2018 - Kartläggnings, behovsanalys och plan för fortsatt arbete

Lunds kommun (2018) Lunds kommuns översiktsplan – Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivning. Reviderad 2018-08-27

Lund kommunfakta 2018 -

https://www.lund.se/globalassets/lund.se/kom_pol/kommunfakta/scb_kommunfakta/1281-lund-tatort.pdf

Länstyrelsen i Skåne län (2016) Vägledning för jämställd fysisk planering

McManus, E. (2019) Bostadsmarknad- och tätortsanalys. Praktikarbete för Lunds kommun.

Region Skåne (2020) Folkhälsorapport 2020

Skånetrafiken Resvaneundersökning 2018 (hämtad 2021-08-10)

WSP (2020) Hållbarhetsanalys Så kan Lunds kommuns översiktsplan bidra till minskad klimatpåverkan och jämlika livsvillkor.

Utveckling efter 2040

Tidshorizonten för fördjupningen av översiktsplanen i Veberöd sträcker sig till år 2040. En utblick över lämplig markanvändning även efter 2040 presenteras i planförslaget. Syftet med dessa utbyggnadsområden är att visa hur kommunen kan möta framtida utvecklingsbehov. Nollalternativet och miljöalternativet presenterar inte denna utveckling, då det är utanför planperioden.

Utblicken redovisar ett antal möjliga utbyggnadsområden som syftar till att möta ett framtida ökat bostadsbehov, men kan även möta näringslivets framtida behov eller andra framtida markanspråk, beroende på vilken riktning samhällsutvecklingen tar (figur 23). Förutsättningarna för utbyggnaden i dessa utpekade lägen kan ändras, exempelvis genom strukturbildande infrastruktur som till exempel kollektivtrafik. Detta kan aktualisera en påskyndad eller förändrad planering i dessa områden. Så länge områdena är utpekade som utbyggnad efter 2040 gäller befintlig markanvändning, men det är viktigt att förändringar inte görs som kan omöjliggöra för kommunen att växa i dessa lägen i framtiden. Kommande förändringar i de utpekade områdena omhändertas genom den översiktliga planeringen.

De i översiktsplanen utpekade utbyggnadsområdena Annedal och Tegelbruket föreslås som områden för utbyggnad efter 2040, med viss korrigering. Utbyggnadsområden efter 2040 som föreslås ligga på jordbruksmark har halverats från cirka 125 hektar till 65 hektar, jämfört med översiktsplanen.

Norr om väg 11 föreslås en stor verksamhetsyta. Ett i anspråktagande av så stor markyta och att låta Veberöd växa norr om väg 11 kan endast motiveras om det gäller en större satsning av regional betydelse, därav storleken.

Idala strövområde föreslås som naturreservat och centrala delar av Skytteskogen bevaras med hänsyn till dess höga värden för rekreation i Veberöd. Båda dessa områden är mycket populära rekreationsområden för de boende i Veberöd och trycket här kommer troligtvis bara att öka med en växande befolkning.

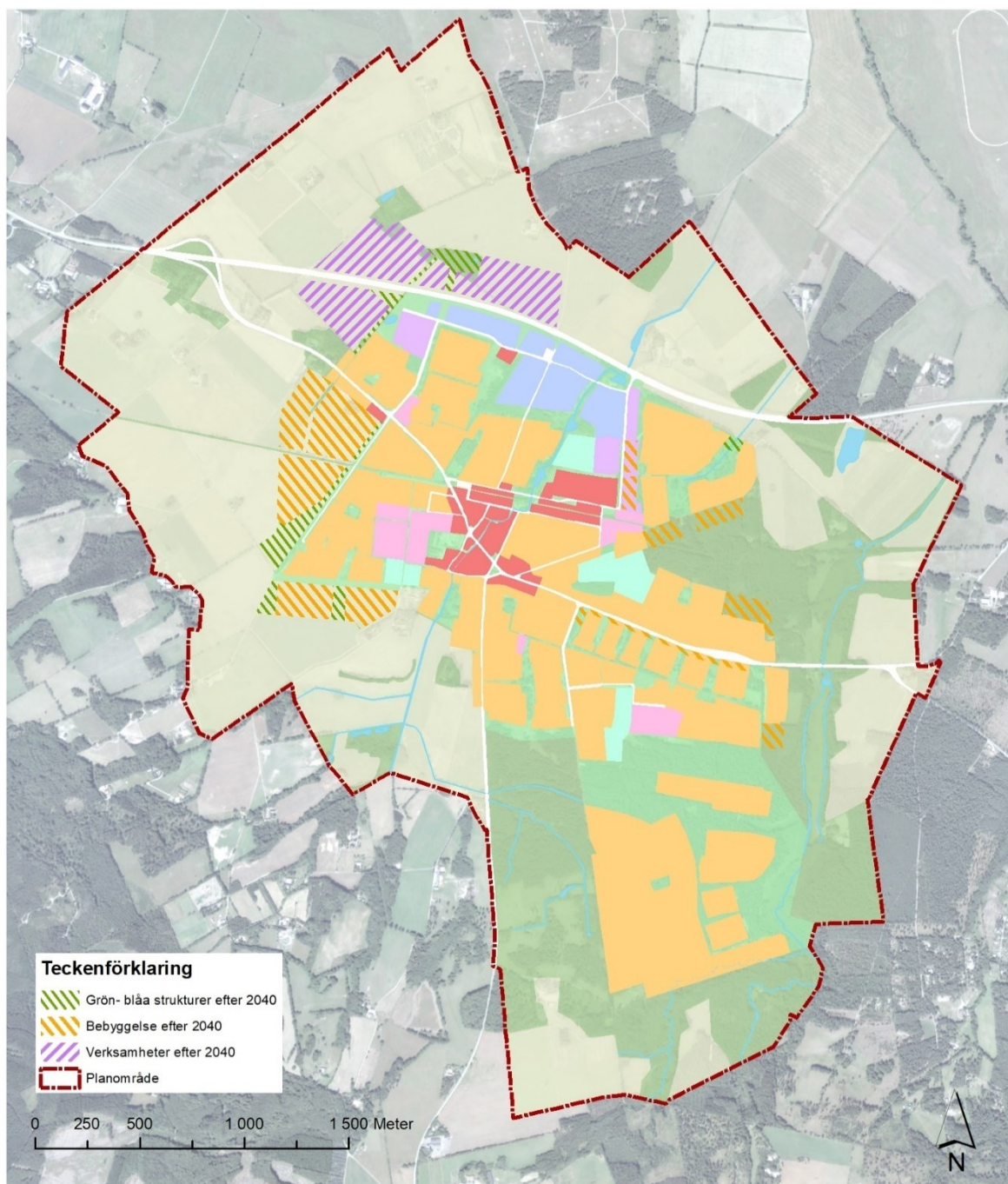
Möjliga åtgärder för dagvattenhantering för utbyggnad efter 2040 har identifierats i den dagvattenutredning som har gjorts.

En fortsatt förtätning efter 2040 är av stor vikt för ett levande, föränderligt och hållbart samhälle, med möjlighet att möta de framtida behov som i dag är okända.

Möjliga konsekvenser av utbyggnadsområden efter 2040

Det är svårt att resonera kring miljökonsekvenser så långt fram i tiden. Lagar, kulturella uppfattningar och värderingar kan ha förändrats. Resonemanget nedan syftar inte till att bedöma konsekvenser utan att peka på vilka aspekter som är viktiga i framtida utveckling.

Hållbar mobilitet kommer troligen att vara ännu viktigare i framtiden. Även om fordon inte drivs av fossila bränslen så kan tillgången till elektricitet eller andra bränslen vara begränsad. Kollektiva mobilitetslösningar kommer behövas så väl i framtiden som idag. Veberöds fortsatta utbyggnad innebär stora utmaningar vad gäller hållbart resande. För att kunna motivera bebyggelseutveckling på orten krävs stora satsningar på kollektivtrafik och andra hållbara mobilitetslösningar. Veberöd behöver bli mer självförsörjande som ort med fler arbetsplatser och service som minskar behovet av resande. En utbyggnad med verksamheter norr om väg 11 kan orsaka problem med framkomlighet för övrig trafik.

Figur 23. Föreslagen markanvändning i Veberöd efter 2040.

Naturvärden och rekreation påverkas inte enbart av direkta markanspråk, utan kan också påverkas negativt av ett ökat besöksstryck och slitage. Veberöd förväntas växa kraftigt fram till 2040, och en fortsatt utbyggnad efter 2040 där även naturområden tas i anspråk riskerar att påverka naturvärden och rekreationsvärden negativt. Områden som inte har värdefulla naturvärden idag har pekats ut för bebyggelse, men under de kommande 20 åren kan värdefulla naturvärden ha hunnit utvecklats även där. Påverkan på riksintressen för naturvård, Natura 2000 samt friluftsliv kommer att behöva utredas då bebyggelsen sprider sig mer ut i landskapet samt att besöksstryck kan förväntas öka.

Vatten är en uppmärksammas fråga i Veberöd i dag, både utifrån **översvämningssperspektiv** och **vattenkvalitet**. Fler hårdgjorda ytor riskerar att förvärra översvämningssituationer. Genomförda skyfallskarteringar och framtagna åtgärdsförslag, som tar hänsyn till utbyggnad av ytor efter 2040, visar på omfattande behov av ytor för hantering av vatten vid ett skyfall. Det behöver hanteras och ytor tillskapas i efterföljande planering. Fler hårdgjorda ytor innebär mer dagvatten. Samtidigt kan fordon och bränslen ha förändrats så att dagvattnet innehåller mindre farliga ämnen vid tidpunkten. Risk för påverkan på **miljö kvalitetsnorm** bedöms kunna hanteras i kommande planering, utifrån de åtgärder som har tagits fram.

Jordbruksmarkens framtida värde är svårt att förutsäga, men utifrån rådande trender med ökad global befolkning och klimatförändringar som försvårar jordbruksproduktion både i Sverige och globalt, är det troligt att dess framtida värde kommer öka. Efter 2040 tas ytterligare jordbruksmark i anspråk, vilket kan förväntas vara än mer negativt än idag.

Klimatpåverkan och klimatanpassning kommer troligen ha en helt annan betydelse år 2040. Det nationella målet är att Sverige ska ha nettonollutsläpp år 2045, och om det uppnås finns helt andra strukturer på plats för en låg klimatpåverkan år 2040, både vad gäller energiförsörjning och transporter. Samtidigt är det alltid viktigt att en låg resursförbrukning eftersträvas, då även klimatneutrala resurser kräver någon form av naturresurser som har en naturlig begränsning. År 2040 kommer klimatet att ha förändrats jämfört med idag, enligt de klimatmodeller som finns. Det kommer att påverka den då befintliga bebyggelsen och hur ny bebyggelse anläggs. Vattenrelaterade frågor både avseende för hög och för låg tillgång kommer troligen vara mycket aktuella. För jordbruket kan odlingsförutsättningarna ha förändrats, men också brukningsmetoder samt att vattenfrågan troligtvis är högaktuell.

Kulturmiljövärdenas status efter utbyggnad och förtätning i Veberöd kan ha förändrats. Det är idag svårt att bedöma hur de påverkas av ytterligare utbyggnad, då kommande detaljplanering och bygglov är avgörande för vilka konsekvenser som uppstår. Däremot kan riksintresset för kulturmiljö riskera att påverkas när orten fortsätter växa ut i landskapet.

Hälsa och säkerhet Verksamheter kommer troligen fortsättningsvis stå i konflikt med närliggande bostäder. Samtidigt så har många verksamheter förbättrat sin produktion kraftigt de senaste åren, så verksamheter är i vissa fall mindre störande idag. Hur den utvecklingen ser ut är svårt att säga. En omfattande elektrifiering av samhället kan innebära behov av större eller fler kraftledningar och tillhörande anläggningar som behöver samlokaliseras med boende och verksamheter. Buller från fordon kan förväntas minska något med elektrifiering.

Sociala konsekvenser bedöms inte möjliga att beskriva. Ortens utveckling fram till 2040 tillsammans med andra sociala faktorer kommer avgöra hur en fortsatt utbyggnad påverkar ortens befolkning.

Sammanfattning av överväganden och bortvalda alternativ

Översiktsplanen visar på större ytor för utbyggnad av 1200 bostäder och verksamheter i Veberöd än de tre alternativ som hanteras i denna MSKB; planförslaget, nollalternativet och miljöalternativet. Detaljerade studier inom fördjupningen har visat att det är möjligt att få till de 1200 bostäderna på mindre areal mark genom olika angreppssätt. Därför är samtliga ytor som pekats ut i översiktsplanen inte med i denna fördjupning och har också till viss del plockats bort

ur nollalternativet. Samtliga förslag innefattar Idalafältet och Lökadal som är lagakraftvunna detaljplaner.

Under hösten 2019 togs ett samrådsförslag till FÖP Veberöd fram och presenterades för byggnadsnämnden. Förslaget, som innehåller två alternativa markanvändningar, skickades tillbaka till förvaltningen som en återremiss med direktiv att föreslå bebyggelse i riksintressezonen för Simrishamnsbanan och därigenom spara jordbruksmark. Planförslaget utgår från dessa direktiv och föreslår bebyggelse i riksintressezonen och förtätning i första hand för att spara jordbruksmark. Traversen har delats upp för att både innehålla blandad bebyggelse, men också tillåta mark för arbetsplatsområde för att undvika att flytta ut denna till jordbruksmark. Verksamhetsmark föreslås fortfarande på jordbruksmark, men i mindre omfattning.

I det arbete som har fortsatt därefter har utgångspunkten varit att presentera ett hållbart alternativ som svarar mot de direktiv som har givits. Bebyggelse på jordbruksmark i en glesare struktur har därför valts bort och en tätare struktur föreslås. En större satsning och förtätning i centrum ger förutsättningar för att öka handel och service på orten och därmed skapa en mer livskraftig ort med minskat behov av resor från orten.

Enligt direktiv i återremissen ska förslaget föreslå bebyggelse i riksintressezonen och därmed omöjliggöra en framtida centralt placerad tågstation. Med förutsättningen att även framtida kollektivtrafik består av buss har olika lägen för busshållplatser i Veberöd studerats både längs Dalby- /Sjöbovägen och i riksintressezonen. Hållplatsernas alternativa lägen i relation till utbyggnadsområden och befintlig bebyggelse har studerats för att så stor del av bebyggelsen som möjligt ska bli hållplatsnära. Möjligheten att stärka det lokala centrumet har värderats. De nya hållplatslägen och byknutpunkt som föreslogs i samrådsförslaget har tagits bort, och nu presenteras befintliga lägen samt möjligt läge vid väg 11.

Olika lägen för fotbollsplaner har studerats. Fotbollsplaner är ytkrävande och inte så enkla att placera ut i en befintlig struktur. Utifrån de lägen som har undersökts har förslaget till slut landat i att lägga dessa i anslutning till Svaleboskolan, utifrån förutsättningen att klustra idrotten för att få samordningsvinster och möjliggöra större event som cuper och matcher. En viktig faktor har också varit att det ska vara möjligt att gå och cykla dit och att barn ska kunna ta sig själva, varför externa lägen valts bort.

Områden för industrimark har minskats ner i befintligt förslag och område för en större regional satsning plockats bort innan 2040. Anledningen är dels för att spara på jordbruksmark och i första hand förtäta och nyttja de ytor som finns mer effektivt. Ytor för en större regional satsning skulle behöva utredas mer i form av vilka förutsättningar som krävs för olika typer av etableringar och har därför utgått.

Skyfallsutredningen och studier av vilka ytor som översvämmas vid ett kraftigt skyfall och var betydande flöden rinner har påverkat vilka ytor som har pekats ut för ny bebyggelse. Ytorna har anpassats efter framtagna åtgärdsplaner och behov av översvämningssytor och avledning. Områdena för hantering av skyfallsvatten har pekats ut i förslaget.

Den naturvärdesinventering som har gjorts har använts som underlag för att bedöma vilka ytor som kan tas i anspråk utan att påverka viktiga naturvärden negativt.

Utifrån hälsa och säkerhet har vissa verksamhetsområden nära föreslagna bostäder angetts som arbetsplatsområden, med mindre störande verksamhet. Störande verksamhet avses placeras på verksamhetsområden.

Samlad bedömning

Granskningshandling till FÖP Veberöd presenterar ett förslag till markanvändning som har konsekvensbedömts utifrån miljö och sociala aspekter. I miljöbedömningsprocessen har det framkommit behov av att presentera ett alternativt förslag, miljöalternativet. Miljöalternativet svarar ytterligare mot de utmaningar som finns i Veberöd främst kopplat till mobilitet och beskriver därför Veberöd med Simrishamnsbanan, men är utöver dessa anpassningar likt planförslaget. Nollalternativet utgår från översiktsplanen men har anpassats utifrån befintlig kunskap. En sammanställning av konsekvenser för de betydande miljöaspekterna görs nedan av de tre markanvändningsalternativen.

En FÖP är på en övergripande nivå, fortsatt planarbete och andra åtgärder och förändringar som kommer att genomföras inom området kan påverka konsekvenserna nedan både positivt och negativt. Sammanställningen visar vilka förutsättningar planen ger för de olika aspekterna.

Nollalternativet jämförs med nuläget, planförslaget och miljöalternativet med nollalternativet. Det vill säga att i tabellen nedan ska inte bedömningar för planförslaget och miljöalternativet direkt jämföras mot nollalternativet, utan som förändringar jämfört med nollalternativet. Sammanställningen utgår från att hela planförslaget har genomförts, vilket motsvarar strax efter år 2040.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget innebära bättre förutsättningar att bidra till en hållbar utveckling än nollalternativet. Skillnaderna mot miljöalternativet syns främst i de aspekter som berör mobilitet och Simrishamnsbanan på olika sätt. Klimatpåverkan och arbetsmarknad får positiva konsekvenser i miljöalternativet medan hälsa berörs negativt utifrån buller. Miljöalternativet bedöms sammanfattningsvis bidra mer till en hållbar utveckling än planförslaget, och ger förutsättningar för hållbara strukturer för såväl Veberöd som regionen för en lång tid framöver.

Planförslaget och miljöalternativet möjliggör det önskade bostadsbehovet och bygger på ortens identitet och karaktär med naturnärlighet som viktigt värde. En effektiv markanvändning föreslås som tar mindre jordbruksmark i anspråk och nyttjar naturresurser mer effektivt än nollalternativet. En tätare bebyggelsestruktur ger bättre förutsättningar att använda infrastruktur fullt ut och ha mer effektiva energilösningar. Även hållbar mobilitet främst inom orten bedöms gynnas av den tätare strukturen i planförslaget och miljöalternativet. Bebyggelse har till största del föreslagits hållplatsnära utifrån bussarna, vilket är bra både för minskad klimatpåverkan och för sociala aspekter.

Miljöalternativet föreslår en större tyngd på förtätning i centrum och fler lägenheter i en högre och tätare struktur med hänsyn till att orten får en järnvägsstation. Det kan innebära en konflikt med kulturmiljövården. Miljöalternativet föreslår en stor andel lägenheter, planförslaget en något lägre andel med sikte på att lägenheter ska utgöra cirka en tredjedel av beståndet 2040. Det kan vara svårt att få en efterfrågan på så många lägenheter i Veberöd, men med en tågstation kan efterfrågan förväntas vara högre. Planförslaget innebär en jämnare fördelning mellan bostadstyper än idag.

För naturvärden och rekreation tas inga betydande naturvärden och grönområden i anspråk. Förbättringar och förstärkningar föreslås, som både får positiva konsekvenser och som kan mildra de negativa som uppstår.

Bedömningskala								
Positiva konsekvenser						Negativa konsekvenser		
Mycket stora	Stora	Måttliga	Små	Obetydliga	Små	Måttliga	Stora	Mycket stora

Miljökonsekvenser			
	Nollalternativ	Planförslaget	Miljöalternativet
Naturvärden	Måttlig -	Små +	Små +
Grönstruktur	Små -	Små +	Små +
Rekreation och friluftsliv	Små -	Måttlig +	Måttlig +
Vattenkvalitet	Små -	Måttlig till stor+	Måttlig till stor+
Översvämningar	Måttlig -	Måttlig +	Måttlig +
Hushållning med mark och naturresurser	Stor -	Stor +	Stor +
Klimatpåverkan	Stor -	Måttlig -	Stor +
Klimatanpassning	Små -	Små +	Små +
Kulturmiljö	Små -	Små -	Små -
Hälsa och säkerhet	Små till måttlig -	Obetydlig	Små -
Markföroreningar	Måttlig +	Små +	Små +
Sociala konsekvenser			
	Nollalternativ	Planförslaget	Miljöalternativet
Demokrati	Bedömning saknas		
Utbildning och lärande	Måttlig -	Måttlig +	Måttlig +
Levnadsvanor	Små +	Måttlig +	Måttlig +
Arbete och sysselsättning	Måttlig +	Små +	Måttlig +
Boende och närmiljö			
<i>Boende, service, mötesplatser, trygghet, hälsa</i>	Måttlig +	Små +	Små +
<i>Mobilitet och tillgänglighet</i>	Små -	Små +	Stora +
Jämställdhet	Måttlig +	Små +	Små +

Planförslaget och miljöalternativet visar att det är möjligt att tillföra de bostäder som planeras i Veberöd genom förtätning, och uppfylla både kommunens egna mål och vara restriktiv i enlighet med Miljöbalken 3 kap. 4 §. Viss jordbruksmark tas i anspråk för verksamhets- och arbetsplatsområden, som i sammanhanget kan anses motiverat för att orten ska kunna växa och tillföra arbetsplatser inom Veberöd, vilket har andra positiva konsekvenser. För nollalternativets ianspråktagande av jordbruksmark behövs en djupare motivering och tydlighet kring avvägning i den fortsatta planeringsprocessen för att motiveras enligt Miljöbalken 3 kap. 4 §.

Planförslaget och miljöalternativet hanterar översvämningar, som är ett känt problem i Veberöd, och föreslår åtgärder för dessa. I nollalternativet har ytorna inte anpassats efter översvämningssproblematiken, men då problematiken är känd och grundläggande för planeringen så kan det antas att hänsyn tas till detta även i nollalternativet.

Det finns många kulturhistoriska värden i Veberöd. En varsam förtätning som lyfter fram dessa kan bidra till ortens identitet och karaktär. De kulturhistoriska värdena behöver beaktas i fortsatt planering för att inte riskera negativa konsekvenser för ortens historiska värden.

Ett utredningsarbete avseende rening av vatten och påverkan på miljö kvalitetsnorm för vatten i Klingavälsån har gjorts. Utredningen visar att med den föreslagna åtgärden kan dagvatten från utbyggandsområdena tas om hand utan negativ påverkan på Veberödsbäcken eller vattenförekomsten Klingavälsån. Med den föreslagna dammen kan även reningsbehov identifierat i VISS åstadkommas. Ytterligare åtgärder har föreslagits som ger möjlighet att nå en vattenkvalitet i Veberödsbäcken som motsvarar en god vattenkvalitet i Klingavälsån.

Nollalternativet har jämförts med nuläget, och innebär för flera aspekter en negativ påverkan. Detta beror främst på att utbyggnad sker på en större yta och därmed med en lägre täthet, vilket är negativt både ur ett hushållningsperspektiv av mark och resurser men också ur ett klimatperspektiv. En mer utspridd bebyggelse gynnar biltrafik och gör att det är svårt att bygga effektiva energisystem samt att nyttja den infrastruktur som anläggs effektivt. Större hårdgjorda ytor ökar också mängden dagvatten och försvårar skyfallshantering. Övriga skillnader mellan nollalternativ, planförslaget och miljöalternativet bygger på de mer utvecklade strategierna i planförslaget som förtydligar hur exempelvis mobilitet och grönstruktur kan förbättras. Nollalternativet utgår från översiktsplanen, som inte har utvecklat dessa strategier och hanteringen av olika frågor blir då mer oklart.

Utifrån det sociala perspektivet bedöms både nollalternativ, planförslaget och miljöalternativet innebära en förbättring för Veberöd, utifrån att ett mer blandat bostadsbestånd tillkommer och att det kan bli ett ökat underlag för service samt fler arbetstillfällen. Planförslaget och miljöalternativet bedöms vara mer positiva för jämställdhet, grönska och rekreation, mobilitet och samvaro då strategier för dessa har utvecklats i planförslaget. Miljöalternativet ger ytterligare positiva effekter för mobilitet och arbete och sysselsättning på grund av möjligheter med Simrishamnsbanan.

Effekter på ekonomi har inte bedömts här. Övergripande inriktning är att det är viktigt att utnyttja redan gjorda kommunala investeringar och infrastruktur till fullo, innan nya investeringar påbörjas på annat håll inom orten. Planförslaget och miljöalternativet tar större hänsyn till detta än nollalternativet.

Påverkan på riksintressen

Riksintresse för naturvård avseende Klingavälsån och Natura 2000-områdena Klingavälsån och Klingavälsån-Karup bedöms inte påverkas negativt, då åtgärder för att rena dagvattnet från utbyggandsområden samt åtgärder för att nå en förbättring av vattenkvaliteten föreslås.

Riksintresset för naturvård Sandurområdet mellan Veberöd och Blentarp bedöms inte påverkas av planförslaget eller miljöalternativet. Nollalternativet berör ett mindre skogsparti inom riksintresset, men detta får ingen påverkan på de naturvärden som ligger till grund för riksintresset.

Natura 2000-området Revingefältet bedöms inte påverkas av planförslaget och miljöalternativet. Däremot kan nollalternativet innebära en liten risk för negativ påverkan om kopplingen mellan Veberöds sandmarker och Revingefältet bryts. Nytt verksamhetsområde föreslås norr om väg 11

i nollalternativet. Det finns risk för påverkan på spridningsmöjligheterna för olika arter och åtgärder för att upprätthålla spridningsmöjligheter blir viktiga om marken omvandlas.

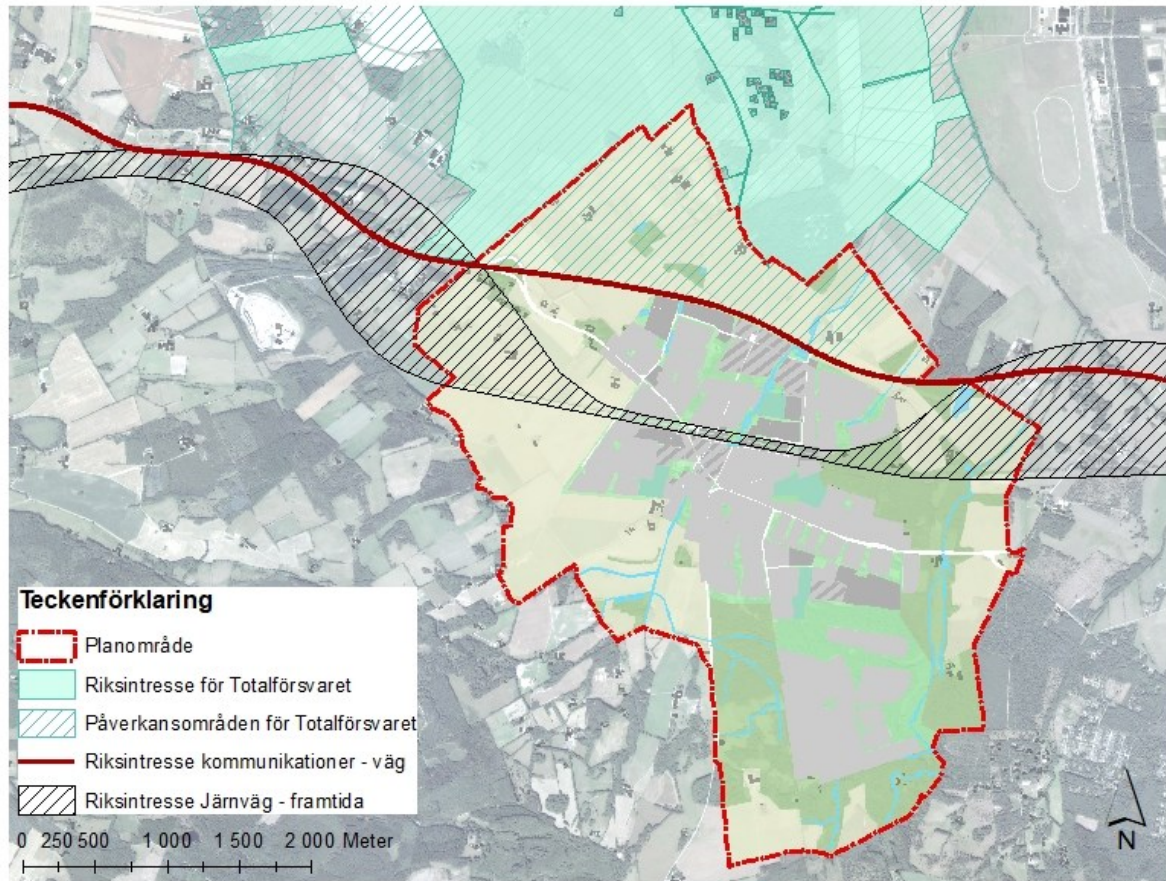
Riksintressena för friluftsliv (Romeleåsen med Skrylleområdet, Vomb och Klingavälsån) och rörligt friluftsliv (Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne) bedöms inte påverkas negativt i något av alternativen. Den bebyggelse som föreslås i planförslaget och nollalternativ påverkar inte värdekärnor i riksintressena, men däremot kopplingar till dessa. Planförslaget och miljöalternativet innehåller mer utvecklade strategier för hur koppling till områdena kan stärkas och tillgängliggöras, vilket gynnar riksintressenas syften.

Riksintresset för kulturmiljövård Björnstorp- Veberöd bedöms inte påverkas negativt i något av alternativen. Föreslagna utbyggnadsområden berör inte värdekärnan eller de viktiga elementen i riksintresset. Landskapsbilden inom riksintresset bedöms inte påverkas av föreslagna utbyggnader som görs i direkt anslutning till tätorten i nollalternativet. I planförslaget och miljöalternativet sker utbyggnaden inom tätortens gränser.

Riksintresse för kommunikationer avseende väg 11, Simrishamn-Malmö (figur 24) bedöms vara en viktig förutsättning för utbyggnad av Veberöd. Förbättrade väganslutningar kommer behövas till eventuell ny verksamhetsmark norr om väg 11 i nollalternativet. I övrigt kan en ökad befolkning i Veberöd leda till ökad trafikbelastning, men bedöms inte innebära skada på riksintresset.

Riksintresse för framtida kommunikationer avser Simrishamnsbanan (figur 24). Planförslaget föreslår att riksintressezonen byggs igen, vilket omöjliggör en framtida järnväg genom Veberöd och inom det utpekade riksintresset. Planförslaget innebär påtaglig skada på riksintresset och påverkar inte enbart dess utformning i Veberöd utan kan riskera att hindra utbyggnaden av hela Simrishamnsbanan. Konsekvenserna för detta behöver utredas och bedömas på en större skala än i en fördjupning av en översiktsplan. I nollalternativet och miljöalternativet kan Simrishamnsbanan fortfarande genomföras.

Riksintresse för totalförsvaret finns strax utanför Veberöd (figur 24). Riksintresset berörs inte direkt av något förslag. Däremot berörs påverkansområde och område med särskilt behov av hindersfrihet av nollalternativet. I Försvarmaktens yttrande till översiktsplanen (2018-10-11) där föreslagna ytor finns med, anger totalförsvaret att störningskänslig bebyggelse inte ska finnas inom påverkansområdet för Revinge hed. Nollalternativets verksamhetsområde norr om väg 11 bedöms kunna samlokaliseras med riksintresset på föreslaget läge utan negativ påverkan.

Figur 24. Riksintressen för kommunikationer; väg och framtida järnväg samt riksintresse för totalförsvaret och dess påverkansområde i förhållande till planerade ytor.

Påverkan på LundaEko och miljömål

Kommunens program för ekologiskt hållbar utveckling LundaEko 2021-2030 används för att visa relevanta miljömål för Lunds kommun och hur den fördjupade översiktsplanen påverkar målens uppfyllnad. I LundaEko har de nationella miljökvalitetsmålen tolkats till lokala förhållanden samt den ekologiska dimensionen av Agenda 2030.

Relevanta mål har ingått som bedömningsgrunder i konsekvensbeskrivningarna. De prioriterade målområdena i LundaEko är följande:

1. Konsumtion och produktion: År 2030 konsumerar och produceras det mer cirkulärt i Lunds kommun. Det ska vara lätt att göra rätt.
2. Miljö- och hälsofarliga ämnen: År 2030 påverkas Lunds kommuns invånare och miljön minimalt av miljö- och hälsofarliga ämnen.
3. Klimat och energi: År 2030 är Lund en klimatneutral och fossilbränslefri kommun som är anpassad till ett klimat i förändring.
4. Boende och närmiljö: År 2030 är Lunds kommun en föregångare och förebild inom hållbar stads- och landsbygdsutveckling.
5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster: År 2030 har Lunds kommun en rik biologisk mångfald, väl fungerande ekosystemtjänster och god tillgång till kvalitativa gröna miljöer.
6. Yt- och grundvatten: År 2030 är den ekologiska och kemiska statusen för Lunds kommuns vatten god. En trygg och motståndskraftig dricksvattenförsörjning har säkrats och skadliga utsläpp till vatten har minimerats.

Planförslaget till FÖP Veberöd bedöms ha möjlighet att bidra positivt till uppfyllande av vissa mål ovan. Det krävs en fortsatt medveten planering och utformning som underlättar för människor som bor, verkar och rör sig i Veberöd att göra hållbara val och att resa på ett hållbart sätt.

Planförslaget ger goda förutsättningar att bidra till *mål 4* genom det förtätningsfokus som styrt planeringen och som tar begränsad del jordbruksmark i anspråk. Kulturvärdena i Veberöd har identifierats och ges utrymme i planen att finnas kvar och utvecklas. Genom strategier för resurseffektivt byggande kopplar planeringen till klimatneutralt och cirkulärt byggande samt anläggande. Bättre gång- och cykelkopplingar inom orten är också positivt för målets uppfyllnad. Planförslaget visar att det är möjligt att inte bara rena utbyggnadens dagvatten utan att också nå en rening som behövs för en god vattenkvalitet i Veberödsbäcken, som därefter kan bidra till att MKN i Klingavälsån kan nås och *mål 6*. Genom sanering av markföroreningar bidrar FÖP:en till *mål 2*.

Även *mål 4* påverkas positivt genom att den gröna infrastrukturen och naturvärden stärks och skyddas. Tillgången till rekreation för både Veberödsborna och tillresande förbättras. Veberöds omgivning är av intresse för friluftsliv för en stor del av Skånes befolkning. FÖP:en bidrar till *mål 3* om klimatanpassning genom att lägga stort fokus på översvämningshantering samt andra aspekter som berörs i ett klimatanpassat samhälle.

Utmaningen ligger främst inom *mål 3* om att bli klimatneutral och kraftigt minska utsläppen från transportsektorn. Det är stora utmaningar i en utbyggnad av Veberöd och som FÖP:en inte själv kan lösa. Det krävs stora satsningar på kollektivtrafik eller andra åtgärder som minskar bilresandet. Då Simrishamnsbanan utblir i planförslaget blir det även på lång sikt svårt att nå målet och att få resandet i Veberöd att ske på ett hållbart sätt. I en utbyggnad av Veberöd behöver energifrågorna ges särskilt fokus, för att hitta hållbara lösningar som kan bidra till en lokal energiproduktion – vilket är särskilt viktigt då orten saknar fjärrvärme.